

Előszó

A Környezet- és Természetvédő Társadalmi szervezetek Országos Találkozója a legfontosabb önkéntes fórum, amelyen az illetékesek saját elhatározásukból vesznek részt. Itt a közösen alkotott szabályaink alapján megvitatjuk közös ügyeinket, állásfoglalásokat fogadunk el közéleti kérdésekben, és megválasztjuk küldötteinket, hogy a fentieket a döntéshozásban érvényesítsék.

A 2001. évi Országos Találkozón az alábbi elveknek próbáltunk megfelelni:

- Két szintre bontottuk a szekciókat: állásfoglalás-előkészítő szekcióra és közös kérdéseket megvitató szekcióra.
- Szakmai kirándulásokat és terepi programokat szerveztünk a fontosabb témakörökben annak érdekében, hogy a helyszínen ismerhessük meg a valós állapotokat.
- A korábbiaknál több lehetőséget szántunk a társas együttlétre és a személyes kapcsolatok építésére.
- Nyilvános kulturális programokat szerveztünk az eseményhez kapcsolódóan, de annak programjától elkülönülten, oly módon, hogy a kulturális eseményeken a környékbeli lakosság is részt vehetett.

Köszönjük a megbízást és reméljük, hogy a résztvevők sikeresnek ítélték a találkozót, és jól érezték magukat.

Üdvözlettel:

Kiszel Vilmos,
a Göncöl Szövetség tiszteletbeli elnöke

Breuer László,
a Göncöl Szövetség elnöke

Tartalomjegyzék

Üzemlátogatások		1
Megnyitó		2
Plenáris ülés	„A környezet és fejlődés egyes kérdései”	3
Plenáris ülés	Küldöttek beszámolója	13

Vitaest	„A mozgalom jelene és jövője”	24
Plenáris ülés	Bemutakozások és jelölések	28
Plenáris ülés	Állásfoglalások ismertetése	42
Politikai fórum		46
A választás eredményeinek kihirdetése		48
A találkozó zárása		48
Terepi szakmai kirándulások		49

MELLÉKLETEK

Küldöttek beszámolója	I
Szekciók állásfoglalásai	XXII
A bizottsági szavazás eredménye	XXXIII
Szent László Király - Szintéziskirály	XXXVII
Petz György: Jelenések 1074, Vác	XL
Jelenléti ív - a mandátumot szerzett szervezetek listája	XLI

2001. április 28., szombat

13:00

Üzemlátogatások

A 2001-ben Vácon megrendezett OT-n a szokásos hivatalos rendezvények mellett **kiscsoportos gyárlátogatásokat** is szerveztünk annak érdekében, hogy a résztvevők minél jobban megismerjék Vácot és környékét. Azokat az üzemeket látogattuk meg szakmai vezető segítségével, amelyek környezetvédelmi szempontból jelentősek.

A meghirdetett üzemlátogatások közül 7 indult el, és 1 előadást tartottak meg:

A **Duna-Dráva Cementművek Rt.** (DDCM) által rendelkezésünkre bocsátott kisbusszal és szakmai vezetővel meglátogattuk a cementgyárat és a Naszály oldalában lévő külszíni fejtést, valamint a keszegi bányájukat is.

Püspökszilágyon a **Radiaktív Hulladékot Kezelő Kht.** telepére látogattunk el, majd az **OTTO Kft.** csörögi szemételepét néztük meg (ők azok, akik Vác város és környékének szemétszállítását végzik).

A német tulajdonú elektronikai cég (**Zollner Kft.**) üzemét is meglátogattuk. Az üzem rendelkezik az ISO 104001 minősítéssel, amit a látottak alapján mi is megerősíthettünk. Minden tekintetben modern, tiszta, rendezett, környezetvédelmi szempontból is példásnak mondható gyárat láttunk.

Az élelmiszer-feldolgozó üzemágak közül a **Naszály Tej** üzemében a kefir és joghurt gyártást mutatták be nekünk, majd a **Váci Malmot** látogattuk meg, ahol a gabonafélék feldolgozása során keletkező termékekről hallottunk előadást.

Pár fős csapatunkkal meglátogattuk Dunakeszin a **Daimler Chrysler Rail System** (Járműjavító), illetve a legutóbbi tulajdonváltás követően új nevén Bombardier Transportation Járműjavító üzemét, ahol megtapasztalhattuk, hogy megfelelő anyagi források birtokában, igen jelentős környezetvédelmi intézkedéseket tesz az üzem vezetése, a korábbi időkből származó talajszennyezés kármentesítésére is nagy hangsúlyt fektetnek.

A szokolyai **Kacár-tanyára** menet először a Dunakanyar létrejöttével és a folyó jelenlegi problémáival ismerkedtünk meg a kismarosi Duna parton. Kismaros és **Szokolya** között a jelenlegi kevés számú még működő erdei kisvasutak egyikén utaztunk, majd a tanya látnivalóival ismerkedtünk meg. A hagyományos paraszti életmód épületeit, eszközeit, szerszámaikat itt nem holt kiállítási tárgyként néztük meg, hanem mindennapi használat közben. A túra során rövid beszélgetést kezdeményeztünk az „ökofalvak” problémáiról.

A Duna-menti kerékpárút kapcsán **előadást** hallhattunk **Pej Kálmántól** a kerékpárutak tervezéséről, kivitelezéséről, karbantartásáról, valamint egyéb közlekedési kérdésekről.

Betekinthettünk a **Zöld Menedék Állatvédő Alapítvány** állatmenhelyére és ellátogattunk a **Táncsics Mihály Mezőgazdasági Szakképző Intézet állattartó telepére** Szöd közelében, ahol a bátor jelentkezők lovagolhattak is.

* * *

20:30

Megnyitó

A XI. Országos Találkozó megnyitó ünnepsége a Konstantin téren zajlott. A megnyitó beszédet **Dr. Skultéty Sándor** államtitkár, Környezetvédelmi Minisztérium tartotta. A város nevében Imre Zsolt, Vác város országgyűlési képviselője köszöntötte a megjelenteket. A szervezők nevében Kiszél Vilmos elnök, Göncöl Alapítvány mondott köszöntőt. A beszédek között zenei betétek hangoztak el népi fúvós hangszereken.

Dr. Skultéty Sándor a „Természetért” plakett ezüst fokozatát nyújtotta át a következőknek: Kelemen Zoltán, Pangea Egyesület Ifjúsági Természetvédelmi Csoportja, Dr. Náday Béla és Kiszél Vilmos.

A megnyitó után felvidéki, honti és nógrádi hangszeres magyar népzene, magyar és szlovák népdalokat adott elő Adorján István, Agócs Gergely, Csonka Boglárka, Istvánfi Balázs, Juhász Zoltán és Komáromi Rebeka dudán, furaján, flótán és furulyán.

2001. április 29., vasárnap

9:00 Kiszél Vilmos (Göncöl Alapítvány) köszönti a résztvevőket, majd tájékoztatást ad az elkövetkező három nap eseményeiről.

9:15 Plenáris ülés

VIVŐTÉMA: „A környezet és fejlődés egyes kérdései”

Levezető: Pikó András, újságíró

1. A földtulajdon változás környezeti kérdései

Előadók: Dr. Remetey-Fülöpp Gábor, főtanácsadó TAMA Referens – FVM
Dr. Ángyán József – Szent István Egyetem – KGI
Dr. Vásárhelyi Judit – Független Ökológiai Központ

Dr. Remetey-Fülöpp Gábor (főtanácsadó TAMA referens – FVM)

Drámai változásokat figyelhetünk meg a földtulajdon és -használat ügyében. A privatizáció és a kárpótlás gyökeres változásokat hozott. A kárpótlási törvény végrehajtása során azt tapasztaltuk, hogy kb. 5 millió ha került új tulajdonos kezébe, átlagosan 1-2 ha parcella területtel, így életképtelen családi gazdaságok jöttek létre. Ezzel egyidőben azt is megfigyelhetjük, hogy a föld tulajdonosa és használója nem azonos. Az ingatlan-nyilvántartás 150 éve működik, tavaly óta létezik az ún. földbérlő nyilvántartás. A birtokrendezés módszertani kérdéseit műhelymunkával vizsgálták 1993-2000 között, a németországi társmínisztérium segítségével. Eredményként elkészült a birtokrendezési törvény. Az EU földalapú támogatásaiból csak azok az országok részesülnek, ahol működik az ellenőrző, végrehajtó intézményrendszer. Ismerni kell az EU gyakorlatot a sikeres csatlakozáshoz. Június elején lesz egy FVM konferencia ebben a témában.

Dr. Ángyán József (Szent István Egyetem – KGI)

Néhány provokatív kérdést szeretnék felvetni, amit meg kéne vitatnunk. Tisztázni kell, hogy mit értsünk a „föld” alatt. Közgazdasági értelemben termelőeszköz. E felfogás szerint a földet annak kell adni, aki a legjobban ki tudja használni. Ezzel szemben a föld nemcsak termelési eszköz, hanem társadalmi és biológiai lélettér is. Nem lehet csak a gazdasági hatékonyság szempontjából vizsgálni, hiszen környezeti, társadalmi, regionális, szociális és kulturális közjavakat hordoz magában. A funkciót csak a gazdaságira leszűkítve, akár a következő vízió is bekövetkezhet: 5 nagy tábla lesz az Alföld, települések, fák nem lesznek, mert rontja a traktor hatékonyságát; néhány multi cég így gazdaságilag hatékonyan termelhet, de az embereknek ebben szerepe, ez nem vidék. A termőföld nem kezelhető a szabad tőkeáramlás szempontjából. A földnek a vidéki lakosság megtartásában is szerepe van.

Vásárhelyi Judit (Független Ökológiai Központ)

Henry George múlt századi közgazdász elmélete: a szegénység oka, hogy a föld magántulajdonban van. Bibó István beépítette számos ember munkásságát tanulmányaiba. A földtulajdon 1945. reformja a kisparasztkok számára lehetőséget adott.

A „Feladatok a XXI. századra” c. műben a földtulajdon szó nem szerepel, mint fogalom. Ajánlásai ellentmondóak.

Svájcban átlagosan 40 ha a családi gazdaságok mérete. Nálunk sincs rögzítve a minimális birtoknagyság. A kormányprogram szerint 15 ha felett tekintik főfoglalkozásnak, alatta csak szociális kereset-kiegészítés. Imre István tanulmánya a székely falutörvényekről. Magyarországon hagyománya van a fenntarthatóság gondolatának, igazolja tanulmányában.

A szekció megpróbál javaslatot kidolgozni a készülő agrárprogramhoz.

HOZZÁSZÓLÁSOK:

Pálos László (Reális Zöldek):

Vissza kell tekinteni a jogtörténetünkre. A magyar föld a Szent Korona tulajdona, amit csak használatra kell kiadni. A parcella méretét már régen kitalálták, nem kell Svájcra, Torgyánra hivatkozni, ott volt a jobbágytelek. A korábbi hitbizományt ma állami Földalpnak lehetne átvinni.

Kiss E. Csaba (Terézvárosi és Hajtamenti Zöldek)

A székely faluközösség nem lehet realitás a mai Magyarországon. Tavaly elkészült egy légifotósorozat Magyarország teljes területéről, ami digitalizált változatban átkerült a FÖMI-hez. Ezek feldolgozásához szükség lenne a civil szervezetek, egyetemek bevonására.

Síklaky István (Emberközpontú Fejlesztés Magyar Hálózat)

A föld tőkejóság volt sokáig. Az elmúlt évszázadokban bebizonyosodott, hogy ez az életmód nem tartható. Át kell térni a természetjog alapú életmódra, gondolkodásra. A természetjog alapelve, hogy a föld, víz, stb. minden nemzedék számára rendelkezésre áll.

Ignéczi Tibor (ETKE, LAKSZ; Erzsébetvárosi Civil Tanács elnöke)

A magyar alkotmány nem tartalmazza a föld védelmét. Ezzel kapcsolatban kellene tenni valamit.

Balogh Judit:(Rákos-patak Környezetvédelmi Egyesület)

Milyen elképzelése van a Kormányzatnak a multinacionális cégek terjeszkedésével kapcsolatban?

Dr. Ángyán József

Az Agrárkörnyezetvédelmi Program elkészült, ez egy új stratégia, egy új környezethasználati, a XXI. századnak megfelelő agrár- és vidékstratégia. Az 1999-es kormányhatározat kötelezi a FVM-et, hogy a saját költségvetéséből különítsen el 6,5 milliárd forintot. Két tárca terjesztette elő, de azóta sem különítettek el támogatást erre a programra. Hatrészes TV-sorozat készült a programról, ami az FVM polcain fekszik, és azóta sem került levetítésre.

Változás szükséges az agrárstruktúrában. Alkotmányos kérdés a föld fogalmának, védelmének tisztázása.

Remetey-Fülöpp Gábor

A földalap jelenleg politikai egyeztetés alatt áll. A légifotó sorozat 2000-ben az általános mezőgazdasági összeírással egyidőben készült, dokumentálja a gazdasági, környezeti, természeti viszonyokat.

A jelenlegi jogszabályok szerint minden kutatóintézet, egyetem, non-profit szervezet kérhet ármérséklést az árjegyzék alapján. Nagyobb programok (régiók, kistérségek) esetén is lehetőség van kedvezményes hozzáférésre.

Vásárhelyi Judit

A természetjogú társadalmi rendre való áttérés csak nagyon hosszú távú célunk lehet. A határozati javaslatban csak jelzés szintjén lehet megemlíteni a távlati célokat. A közigazgatás, a kormány számára konkrét, kezelhető ötletekkel kell előállnunk. Legyünk pragmatikusak, és engedjünk a 48-ból, gondolkozzunk praktikusán.

Miklóssy Endre (szakmai főtanácsadó – FVM)

1995-ben a KÖM-ben kidolgoztunk egy szisztémát, hogy a települések gazdálkodásának miképp lehet a centrumába helyezni a telekértékadót. Elkészítettük a tervezetet, ezek után engem sürgősen leváltottak, de a tervezet nem vészett el, most is látható.

1998-ban átkerültünk a FVM-be, a környezetgazdálkodási rész megszervezésére kidolgoztunk egy javaslatot, de nem fogadták el, hanem helyette jött egy pereskedés, amit a minisztérium elveszített, és sokmillió forintot kifizetett kárpótlás gyanánt.

Kiss E. Csaba

A minisztériumnak pályázatok útján pénzt kellene biztosítani a feldolgozásra jelentkező szervezetek részére. A kérdés a feldolgozásra vonatkozott, amiben az egyetemek, civilek segíteni tudnának kevés pénzért.

Hozzászóló

Már az Ormánságban is megjelentek a külföldi felvásárlók, pedig gyenge minőségűek a földek. Létezik egy dél-bácskai közmondás, mely szerint: „Átkozott az a nemzet, aki a saját ősi jussát nem védi meg.” Maholnap megtűrt emberek leszünk a saját szülőhazánkban?

Farkas István (MTVSZ)

Az EU szerint nem normálisak a félelmek a földkérdésben, a szekció feladata, hogy bemutassa, ezek a félelmek nem alaptalanok. A külügyminisztérium is erről beszélt nemrégiben. Arra hivatkoznak, hogy szükséges külső tőke a mezőgazdaság fejlesztéséhez. Be kellene mutatni, hogy mi a helyzet a hazai forrásokkal.

Fenyvesi Csaba (Mecsekszabolcsi Környezet- és Érdekvédő Egyesület)

A lelki tőke fogalmát is be kellene vezetni. A kistérség fejlesztésénél ne modellszerű megközelítés legyen, hanem az ott élő emberek saját gyökereit kell erősíteni, lelki megközelítés, hagyományos kultúrák felemelése, pl. kézművesipar, hagyományos földkezelés.

Dr. Remetey-Fülöpp Gábor

A pályázatokban kétféle fotót lehet felhasználni. Maga a légifotó, annak digitális vagy optikai változata, mindig az alkalmazás szabja meg, hogy milyen pályázaton, milyen munka vállalásában kívánja a pályázó ezt felhasználni. Az ortofotók előállítására az ország egész területére 1 milliárd Ft. A forrás megnyitása még nem történt meg.

Délvidéken a külföldiek földvásárlása jogtalan, a parlament ügyelni fog erre. Magyarország 10 éves derogációt kért.

Dr. Ángyán József

Be kell mutatni a hazai forrásokat. A gazdaságpolitika újragondolása, ökológizálása fontos lenne (zöld költségvetés készül minden évben). Fontos lenne egy ökológiai adórendszer kialakítása, hogy forrásokat tudjunk olyanoktól gyűjteni, akiknél a mezőgazdasági tevékenység és annak intenzitása nem illik ahhoz a környezethez, amiben megvalósul, azt az eltérés arányában növelt

adóteherrel kellene sújtani. És az így keletkező forrásokat olyan rendszereknek adni, amelyeknek gazdasági, környezeti és társadalmi dimenziókban is jó a hatékonysága. A támogatás, a pozitív externáliák kérdését illetően a NAKP olyan rendszereket támogat, amelyek illeszkednek ebbe az adott közegbe. Az EU-tól azonban messze nem fogunk olyan arányban támogatást kapni a termeléshez, mint ahogy azt itthon mondják. Ezzel szemben az agrárkörnyezetvédelmi programokra a közösség növekvő támogatást biztosít, a hazai NAKP-t jónak tartják. A hazai vezetők, az FVM mégse vesz róla tudomást.

A kistérségekkel kapcsolatban egy megjegyzés: a helyi közösségeknek vissza kell adni a jogokat. A helyi közösségek azért adták át jogosítványaikat a magasabb szinten lévő szerveknek, mert azt remélték, hogy azok hatékonyabban tudják az ügyeket megoldani. Ha ez nem valósul meg, a jogosítványokat vissza kell venni.

Vásárhelyi Judit

A Balatonfelvidéki Nemzeti Park gyűlésén Somogyi Győző azt mondta, hogy a legveszélyeztetettebb faj a balatonfelvidéki őslakos. Ha az utolsó házat felvásárolja a német vagy a budapesti, és az őslakosok elhagyják vagy kihalnak, akkor nem fogják már megvédeni a balatonfelvidéki természeti értékeket.

Kiszel Vilmos

Sokan készítettek javaslatokat a föld természetvédelmi stb. szempontú használatára, de a minisztériumok általában visszadobták.

* * *

2. A nagyvárosok széttelepülése az agglomerációba

Előadók: Dr. Szegvári Péter, helyettes államtitkár – MEH
Schuchmann Péter – PESTTERV
Beliczay Erzsébet – Levegő Munkacsoport

Dr. Szegvári Péter (helyettes államtitkár – MeH)

Néhány kérdést tennék fel: *mi jellemző a város és vidék viszonyára?* A főváros tekintetében ez kifejezetten egyoldalú viszony.

Hogyan lehetne a műszaki szemléletet térségire változtatni, hogyan lehetne egy korporatív típusú település- és területfejlesztésről beszélni? A korporatív tervezésnek nincs hagyománya Magyarországon, annak sincs hagyománya, hogy természetvédelmi vagy másfajta értéket megközelítő társadalmi csoport leüljön tárgyalni egy másfajta értékrendet képviselő csoporttal. A gazdaság szereplőitől nem kell elvárni, hogy ismerjék a környezetvédelmi szempontokat, de figyelembe kell venniük. Olyan rendszer egészséges, ahol a korporatív, az együttes tervezésnek, fejlesztésnek adottak a lehetőségei.

Hogyan lehet a várost és vidékét együttesen tervezni, hogyan lehet egy szektorális, különféle szempontokat, értékeket megközelítő intézményeket becsatornázni a tervezésbe?

Lehet-e a város rehabilitációját megközelíteni anélkül, hogy csak a zöldgyűrű program a megoldás? Ipari parkok, vállalkozói övezetek mind a zöldmezőre vonatkoznak. El kellene gondolkozni azon, hogyan lehetne a barnamezős övezeteket felhasználni.

Milyen jelentősége van a térségi kapcsolatoknak? A térszerkezetet igénynek megfelelően kell kialakítani.

Milyen modellek építhetők fel a fejlesztésekre, tervezésekre? Kidolgoztunk Síklaky Istvánnal egy konszenzuális modellt, melyben azt mondtuk, hogy a terület-felhasználási döntésekben nem egy központú a döntéshozatal, hanem egyetértésre kell jutni. Én magam jogász vagyok és közigazgatási szakember, ezzel azt próbáltam érvényesíteni, hogy egy föderatív típusú struktúrában nem lehet kizárólagossá tenni a döntéshozatali pozíciókat, nem lehet ezeket kisajátítani és monopolizálni. A fúziós megoldás szerint a város terjeszkedésével eltűnnek a határok, ehelyett inkább föderatív technikákkal meg kell tartani a helyi autonómiákat, de együttes konszenzusos döntéshozatalban kell gondolkodni.

Schuchmann Péter (PESTTERV)

A budapesti agglomeráció területrendezési tervének tervezője vagyok. A terv egyik célja a városi terjeszkedés, a korlátlan és spontán urbanizációs folyamatok szabályozása. A földtulajdon-

változás, az ebből származó tulajdonosi érdekek megváltozása, másik oldalon a gazdaság fejlődéséből származó területi igények, ill. a gazdaság fejlődésével és a polgárok anyagi lehetőségeinek növekedésével együtt járó, a lakás új megoldásait kereső igények mutathatók ki. A harmadik fontos tényező az önkormányzati kizárólagos önállóság, amit közvetve Szegvári Péter kritizált, de nekünk ma olyan körülmények között kell dolgozni, ahol hiányzik a konszenzusos döntésre vonatkozó törekvés. A budapesti agglomerációban nagyon kis földterületeket kaptak a kárpótlás során. Nyilvánvaló volt, hogy nem mezőgazdasági művelésre szánják, hanem beépítésre. Olyan birtokszerkezet alakult ki, mintha lakó- vagy üdülőterület lenne a város körül, holott ezek beépítésre nem szánt területek. Az új tulajdonosok, tulajdonosi csoportok jelentős nyomást gyakorolnak az önkormányzatokra, hogy ezeket a területeket minden megfontolás nélkül beépítésre szánt területekké sorolják át.

Az a tervezői tapasztalatunk, hogy a gazdasági tevékenységek esetén barnamezős területek felhasználását nem segítik az előírások stb. A területek újrafelhasználására csak támogatási rendszer keretében van lehetőség. Egyszerűbb és olcsóbb a zöldmezős beruházás. A népesség területi elhelyezkedésének változásából adódik a társadalmi területigény. Magyarország népességének negyede él a budapesti agglomerációban, de a demográfiai trendek összességében nem mutatnak változást, csak egy területi átrendeződést jeleznek. Budapest csökkenésével szemben az agglomerációs területek nőnek.

A mai terület-felhasználás kiszolgáltatott a helyi önkormányzatok atomizált döntési érdekeinek. Hiába léteznek kistérségek és régiók, a terület-felhasználásban kizárólagos jogosítványa van a helyi önkormányzatoknak. A szomszéd önkormányzatok véleményét kötelező megkérdezni, de figyelembe venni nem. Konszenzus helyett versenyhelyzet van a befektetők és a fejlesztések megszerzéséért.

A budapesti agglomerációs törvényjavaslat elkészült, de ennek hatálybalépéséig az önkormányzatok jogszerűen hozzák meg a területi átsorolásról szóló döntéseiket.

Ábrák:

- *A budapesti agglomeráció beépített területeinek kiterjedése.*
- *A területi növekedés lehetősége, ha minden gazdasági igényt kielégítenek az önkormányzatok.*
- *Zöldháózat, strukturált térszerkezet.*
- *Budapest közigazgatási határa: nem látni, hogyan válik szét Budapest és Ecsér!*

Beliczay Erzsébet (Levegő Munkacsoport)

A környezetvédelmi törvényhez kapcsolódó végrehajtási utasítások nem biztosítják az állampolgár és a civil szervezetek bevonását. A gazdasági csoportok nyomást gyakorolnak az önkormányzatokra. Szeptemberben két napos konferencia lesz a barnazónáról. A tervezéshez a tervezőnek nem áll elegendő információs háttér a rendelkezésére. Az osztrákok szerint 90% egyeztetési kérdés, 10% a tervezés szakmai része. Vezető politikusoktól hallani, hogy milyen jók a zöldmezős beruházások.

HOZZÁSZÓLÁSOK:

Mészáros Ilona (Rákosmenti Környezetvédők, Zöldpárt)

Rákosról egy út, egy buszjárat vezet a belvárosba. Az autóforgalom nagyon nagy, a közlekedés lassú. Metró helyett a vasúthálózatot kellene bővíteni, vagy más megoldást kéne kitalálni a helyzet megoldására.

Szeretném megkérdezni, hogyan áll az M0-ás autópálya ügye környékünkön: Rákoson, Pécelen.

Marton Miklós (Környezettudományi Központ)

A kormány nem vonja be a rehabilitációs programokba a civileket.

Szedlay Gyöngyi (Törökbálinti Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület)

Röviden szeretnék egy esettanulmányt bemutatni. Javasoltuk, hogy a PESTTERV tervezze a Törökbálinti településszerkezeti tervet. A korábbi egyeztetések, koncepció nem épült be a tervbe, helyette egyéni érdekek kerültek be. Eredménye az lett, hogy a 600 ha egybefüggő belterülettel rendelkező településhez további 320 ha beépítendő területet, és 200 ha új lakóterületet csatoltak, ezzel Törökbálint lakosságának megduplázódását érik el az elkövetkező 10 évben. Ilyen mértékű változtatások eddig sehol máshol nem történtek. Ez nem a tervezők, beruházók hibája, hanem a szabályozásé.

Kizárólag a helyben is érdekelt önkormányzati képviselők kezében van a döntés.

Egyedüli eszközünk szinte csak a „közharag”. Sok település esetében most döntenek a Tervtanácsok, nincs idő várni az év második felére a törvény megszületéséig.

Gellért Miklós (ÁPÉK)

Az egész agglomerációs probléma az ok-okozat összekeverését példázza. Másrészt az okozat kezelését, az ok helyett.

Budapest jelentősen leromlott környezeti szempontból, ezért egyre nagyobb tömeg szeretne kiköltözni a városból. A moratórium stb. nem az okot, hanem az okozatot szünteti meg. Budapest környezeti programját kellene végre elfogadni és megvalósítani. Meg kéne szüntetni a zöld területek vésszes pusztítását, tömegközlekedést kéne preferálni, ezekkel csökkenti lehetne azt, hogy az emberek az agglomerációba meneküljenek.

Fülöp Sándor (EMLA)

A területrendezést helyben a terület gazdáinak kell megoldania, erre egy bürokratikus recentralizáció nem biztos, hogy előnyös. Tény, hogy a terület gazdái sokszor visszaélnék a jogi lehetőségeikkel. Jogi és szervezeti garanciákat kell kiépíteni. Az Arrhus-i Egyezményt rövid időn belül elfogadja a parlament. Fontos a részvételre képesítés: tanulják meg egymás nyelvét a civilek, önkormányzatok és a gazdálkodók.

Lukács András (Levegő Munkacsoport)

Számos olyan állami és önkormányzati jogszabály, adó, támogatási rendszer van amelyek ösztönzőleg hatnak a városi terjeszkedésre.

Példaként hármat említenék:

- Az infrastrukturális fejlesztésekhez adott támogatások kimutatták, hogy az M0-ás északi részének nincs gazdasági haszna, csak a bevásárlóközpontoknak (AUCHAN, CORA) használnak, illetve az ingatlanspekulációknak kedveznek, és nem a környezetvédelemnek.
- Szükség van a bankok szabályozására, mely hatással lenne a beruházókra.
- A földvédelmi járulék csak a külterületekre vonatkozik, összege alacsony, nem akadályozza a beépítést. Az FVM feladata lenne, hogy ezt a járulékot megemlje és kiterjessze a belterületekre is.

Könczey Réka (Piliscsabáért Egyesület)

Budapest élıhetőségét kéne a központba helyezni, s nem csak a területrendezést, így szóba jöhetne az egészség védelme, túlélési lehetőségeink is. Szeretnék hozzászólni az M0-ás kérdéséhez is. A nyugati részében mind a PESTTERV tervében, mind a Széchenyi Tervben a Budai hegységet, beleértve a Remete-szurdokot (mely kiemelt természeti értékekkel rendelkezik), szaggatott vonallal jelölték. Szeretném, ha a természetvédelmi szekció és az agglomeráció szekció közösen tenne egy olyan nyilatkozatot, hogy nem támogatják az M0-ás nyugati szektorának a továbbfejlesztését, helyette a Dorog-Bicske nyomvonal kiépítését kéne megfontolni.

Czilinger Horváth László (Castor Természetvédelmi Alapítvány)

Több figyelmet a vidéki agglomerációra, ahol hasonló folyamatok játszódnak le mint Budapesten.

Hozzászóló (LAKSZ)

Egyetértési joga legyen a civil szervezeteknek ilyen kérdésekben.

Zsarnóczay István (Zsámbéki Medence Tájvédelmi Egyesület)

Mint önkormányzati képviselő, a másik oldalt is látom. Tudom, nagy nyomás nehezedik a helyi önkormányzati képviselőkre, különösen amióta tudjuk, hogy a moratórium meg fog szülni. A

beruházó cégek minden területet belterületté akarnak nyilvánítani. Mi több ezres nagyságrendű hektárnyi belterületbe vonást megakadályoztunk, de nem tudni, meddig bírják ezt a képviselők felvállalni. Mindenképpen sürgősen tenni kell valamit, ami érdemben még meg tudná menteni azt, amit szeretnénk.

Beliczay Erzsébet (Levegő Munkacsoport)

Budapest környezetvédelmi programja két kötetből áll, az első maga a helyzet értékelése, ez jól sikerült, a második lenne konkrétan a program, ami gyakorlatilag egy mese konkrétumok nélkül. A környezeti hatásvizsgálatok még mindig nem adnak választ fontos kérdésekre, nincsenek meg bizonyos kötelező tartalmi elemei, pl.: a Westend az egészségügyi határértékeknek nem felel meg, de ez nem számít, mert ez a beruházás már nem oszt nem szoroz. A bevásárlóközpontok nagyságának szabályozásakor kezdetben mi 2000 m²-t javasoltunk és 20 000 m² lett belőle. Az EU-ban 600-1000 m² között van a határ, idén ennek ellenére az FVM 10 000 m² fölé módosította.

Schuchmann Péter

Az általunk készített rendezési terv tartalmazza az M0-t és a továbbtervezendő nyugati szektort, de nem azért, mert mi ezzel szakmailag egyetértünk, hanem mert a hamarosan az országgyűlés elé kerülő Országos Területrendezési Terv egy zárt gyűrűként rögzíti az M0-t. Ha valahol az M0 ügyében lehet tenni, az Országos Területrendezési Terv. Törökbálint ügyére válaszolva azt mondhatom – mivel részt vettem a rendezési terv kidolgozásában –, hogy egy mértéktartó urbanizációt szavaztunk meg. Ezzel szemben egy ellencsoport is szerveződött a saját, egyéni érdekek megvalósítására. Az azonos összetételű testületen belül többségbe kerültek azok, akik a „mindenáron mindent átszorolni” elvet képviselték. Így itt a tervezőnek megszűnt a döntési lehetősége. A moratóriumban nem hiszek, mivel moratóriumot csak törvénnyel lehet kimondani, egy törvényt kimondani ugyanannyi ideig tart, mint ezt az elkészített tervet jóváhagyni. Szerencsésebbnek tartanám, ha nem a moratóriumban gondolkodnának, hanem a terv érvényesítésében. Lukács András mondanivalójával egyetérték, egy dolgot fűznék hozzá: szerintem, hiányzik az ingatlanérték-többletadó. A helyi önkormányzat megvalósítása fontos, de ha nem működik, akkor szükség van egy központi felügyeletre. Nem hiszek a szabályozás mindenhatóságában, ugyanis a zöld ügy és a földhasználat keményen összefügg, mint ahogy azt Ángyán tanár úr is említette.

Szegvári Péter

Röviden egyetérték a hozzászólásokkal. Jómagam is a szubszidiaritás híve vagyok, ugyanakkor a szubszidiaritás gátat szabhat a helyi demokráciának. Jobban elviseljük az állami behatást, mint a helyi „kiskirályokat”. Önök sok olyan problémát felvetettek, amelyekben nem a kormányzati kompetenciáról, nem a jogi szabályozás hiányáról van szó, hanem helyi társadalmi, politikai körülményekről. Az, hogy mennyire vonják be a civil szervezeteket helyi szinten, ez nem országos szabályozás kérdése. Konszenzus szükséges, a jogi szabályozás és a társadalom között.

Szünet: 11:35-től

Folytatás: 11:50-től

***

3. Nemzeti Tervek és regionalizmus

Előadók: Miklóssy Endre, szakmai főtanácsadó – FVM
Kiszel Vilmos – Göncöl Alapítvány
Zalatnay László – E-misszió Egyesület

Miklóssy Endre (szakmai főtanácsadó – FVM)

Az EU-ban a régió a támogatási centrum. A szubszidiaritás elvének alapfeltétele lenne, hogy a döntéseket a legmegfelelőbb szinten hozzák meg. A döntések létrejötte feltételeinek megteremtését fölülről kell támogatni. Az anyagi támogatáshoz társfinanszírozásra van szükség. Csak e kettőség szisztematikus együttélésével valósul meg a szubszidiaritás, ehhez tartozik a konzekvens érdekegyeztetési folyamat.

Az EU-s csatlakozást követően is kell autonómiával rendelkező szintnek lennie. Ez jelenleg Magyarországon a települési és megyei önkormányzat, valamint az országgyűlés. Fontos, hogy az alsó szint érdekei érvényesüljenek a harmonizáción felül.

Már a jelenlegi fejlesztési támogatások is elegendők lennének az EU támogatás fogadásához, de egészen más struktúrát kell kialakítani. A partnerség technikai és társadalmi eszközeinek kiépítése évek a következő feladata.

Az EU elsősorban jogrendet jelent, nem pénzt. E nélkül feltehetően még ennyi sem történt volna Magyarországon.

Kiszel Vilmos (Göncöl Alapítvány)

A területfejlesztés hazai szabályozási gyakorlata eltér az EU gyakorlattól, emiatt sok még a teendőnk. A fejlesztési terveknek alulról építkező, érdekegyeztetés után elfogadottnak kell lennie.

1. Rendezetlen jogi státus: A területfejlesztési tervekben olyan megvalósítandó építések is szerepelnek, amelyekre nincs engedély (pl. M0 körgyűrű). A területrendezési terveket a tulajdonosok és vállalkozók érdekeinek megfelelően folyamatosan módosítják.

2. Az alulról építkező, részvételi jogokon alapuló tervezés hiányosságai: Az emberek lelkesedése megszűnt, nem hiszik, hogy tehetnek bármit is, nem hiszik, hogy beleszólhatnak a döntési folyamatokba. Jó példája ennek a SAPARD. Sok embert belekésztettek, és még mindig nem indult be.

3. Az integrált tervezés nehézségei: Az éves költségvetés tervezése független a különböző szintű és fajtájú tervekben szereplő projektektől. Néhány fő szempontot összevetnek, sárokszámot rendelnek hozzá, majd az aktuális igényeknek megfelelően kis mértékben módosítják.

4. Önellentmondó regionalizmus: Ugyan a határok egyre nagyobb mértékben légiesednek, mégis a nemzeti határokon belüli tevékenységekre tízszer annyi támogatást adnak, mint a határon átnyúló, régiós együttműködésekre.

Zalatnay László (E-misszió Egyesület)

Az alapcél a fejlesztéseknél az adott településen élők jobb léte kellene, hogy legyen. A jólét alapja viszont a környezeti-természeti közeg. A Herman Ottó Terv ezzel szemben fordítva gondolkodik.

Ideje lenne értelmezni, mit értünk a környezetvédelmi, társadalmi szervezet fogalma alatt.

Legyen törvényi szabályozása annak, hogy a tervek készítésénél a társadalmi részvétel is érvényesüljön.

Minden fejlesztési elképzelésnek az érintett területen élő emberek jobb életminőségének az elérése a célja. Az emberek életkörülményeit alapvetően a természeti környezet határozza meg, amiben léteznek. Ezek miatt minden fejlesztési folyamatnak a fő szempontjának kellene lennie a természeti környezet fenntartható fejlődésen alapuló használati módozatainak a kialakítása.

Ma mindennemű fejlesztési gondolat, akarat egy fordított logika szerint épül fel: „teremtünk erős gazdaságot, akár a természeti erőforrások kizsákmányolása révén, majd ha biztosítottuk mindenkinek a jólétet, akkor törődhetünk a környezet ügyével”. Addig, amíg ez a szemlélet

gyökeresen nem alakul át, addig a fejlesztési tervek arra jók, hogy újabb megoldandó feladatok tömkelegét állítsák elő.

A fejlesztési tervek elfogadása azoknak a természetes joga, akik a fejlesztés eredményeinek élvezői, vagy elszenvedői lesznek. Ma ennek a jognak a gyakorlása szinte csak nyomokban van meg. Ha valamely társadalmi csoport szeretne befolyással lenni az őt érintő fejlesztési tervekre, jószerivel a terv készítőinek vagy készítőinek a jóindulatára számíthat.

A fejlesztési tervek elkészítésénél kívánatos lenne a társadalmi részvétel eljárásának a rendjét törvényi erővel szabályozni. Ez a szabályozás a társadalmi részvétel folyamatának a biztosításával valós lehetőséget teremtene a fejlesztési tervek jóságának a megítélésére.

HOZZÁSZÓLÁSOK:

Farkas István

A régiókat nem szakemberek, hanem politikusok képviselik, vezetik. Ágazati tervek lesznek, nem regionális tervek a Nemzeti Fejlesztési Programban. A régiók nyitottak a civil szervezetekre.

Lukács András

Igaz, hogy sok jogszabály él, de az önkormányzatok, hatóságok gyakran nem fogadják a szervezeteket, mint ügyfél. Van javaslatuk, amit a kormány többször elutasított.

Gyulai Iván

A mai problémák gyökerei a régmúltba nyúlnak vissza. A gazdaság fejlődését részben közpénzek segítik és a társadalmi, környezeti externáliákat nem fizetik meg. Ezt a fejlesztések tervezői nem tudják vagy nem akarják tudni.

Szegvári Péter

Már a koncepcionális eljárásban is együttműködés szükséges, nem csak a végén. Az Alkotmány Bizottság kimondta, hogy a társadalmi vélemények kihagyása nem alkotmányellenes kérdés. Helyi szinten kell nyomást gyakorolni. Jelenleg az országos tanácsban politikusok és szakhivatalnokok vitatkoznak. A döntés előkészítés általában nem szakmai alapon történik.

Miklóssy Endre

A programozás négy lépése: helyzetfelmérés, célok megfogalmazása, stratégia kidolgozás és megvalósítás. A programozásnak akkor van értelme, ha többen vesznek részt benne.

A testületek időszakokra választják meg. A folyamat két fázisában van döntő jelentősége a társadalmi szervezeteknek: a testületek tagjainak választásánál, és legitimációjánál.

Schnier Mária (Magyar Közlekedési Klub Lágymányosi Csoportja)

Budakalászon a lakosság 48% ment el szavazni a lakóparkról, miközben a vállalkozók fenyegető kijelentéseket tettek. Az önkormányzat zárt ülést rendelt el, ami megakadályozza a társadalmi részvételt.

Hozzászóló

Az Alkotmány kimondja, hogy a közösség érdekében kell cselekedni. A bíróságok soron kívül tárgyalják a környezetvédelmi, lakosságot érintő ügyeket

Gyulai Iván

Magyarország az Unió támogatás szempontjából egy régióknak felel meg. Az M3-as borsodi fejlesztése az út mellett növekedést okoz a népességben, gazdaságban, ezzel szemben kontraszelekció a távolabbi régiókban. A potenciális fejlődő réteg elmozdul.

Ilosvay György (CSEMETE)

Szeretném tájékoztatni Szegvári urat, arról, hogy a Dél-Alföldi Régió környezetvédelmi kabinetje megszűnt, már csak projektirányok vannak. A politika nem tudta elviselni, hogy ez a kabinet az elé terjesztett környezetvédelmi vonatkozású anyagokat szakmailag darabokra szedte, egyet sem tudott elfogadni, ezért megszüntette.

Miklóssy Endre

Magyarország 7 régióból épül fel, ez nagyjából megfelel a hasonló nagyságú EU-s országok régióbeosztásának. Ha megkapjuk a támogatásokat, akkor ebből minden régió külön-külön részesül. A célja ennek az lenne, hogy a régiók maguknak készítsenek fejlesztési terveket, és ehhez kapnak társfinanszírozást az államtól, részint pedig az EU-tól. Ez több európai országban eredményezett kiegyenlítődést az egyes régiók között.

A borsodi régióban szükség van a fejlesztésre, de a vidéki lakosság helyben megtartásával, és egyéb célprogramokkal kiegészítve.

Dr. Szegvári Péter

Két jó példát lehet látni Európában: Írországot és Portugáliát. Írországból 1999-ben hozták létre a régiókat, Portugáliának 5+2 régiója van. A szektorok és a régiók közösen találták ki, hogy mi fontos helyi szinten, és mi fontos nemzeti szinten a szektorok számára.

December óta a magyar kormány álláspontja az, hogy amikor elkezdjük az EU-val a regionális politikai tárgyalásokat, akkor ez a hét tervezési statisztikai régió legyen, hangsúlyozva a határon átnyúló interregionális együttműködéseket.

A közvetlen területfejlesztési célú támogatásoknak 30%-át megyei, 35%-át regionális szinten lehet felhasználni, és csak a maradékot országos szinten. A fejlesztési tervek kapcsán a társadalmi, gazdasági, környezeti hatásvizsgálatokat el kell végezni, és a negatív hatásokat kompenzálni kell. A kompenzáció technikáját ki kell építeni törvényekben és politikai konszenzusokban.

Kiszel Vilmos

Az ágazatok harmonizálása nehéz feladat. Ha az Alkotmánybíróság úgy döntött, hogy nem kell figyelembe venni a társadalmi részvételre vonatkozó ügyeket, az azt jelenti, hogy a jogkörnyezet rossz. Ez egy olyan pont, ahol fel kell emelni a szavunkat.

Zalatnai László

A társadalmi részvétel elve elfogadott, de gyakorlata, technikai megvalósítása hiányzik. A tervezés során legyen kötelező felmérni a környezetvédelmi stb. igényeket is. Ez legyen jogszabályilag rögzített.

Farkas István

Az egy régió elképzelést nem mi találtuk ki, hanem a Gazdasági Minisztérium főosztályvezetőjétől hallottuk.

Hozzászóló

Véleményem szerint, mind a jogi környezetet, mind a feltételeket a kormányzatnak kell biztosítani.

Az ülés vége: 12:47

Prém Krisztina

14:00 Plenáris ülés

Küldöttek beszámoló

Kiszel Vilmos ismerteti a bizottságok és a delegált küldöttek nevét.

Javasolt jegyzőkönyvvezetők: Filó Andrea és Prém Krisztina.

Hitelesítők személyére javaslatot várnak. Hasonlóan a jelölő és szavazatszámláló bizottságba is.

14:15 A teremben 49 szavazat, elegendő a határozatképességhez.

Kiszel Vilmos

Megkéri a szavazásra jogosultakat, hogy a következő tisztségekről és személyekről döntsenek:

Levezetőnek Farkas István és Trombitás Gábor

tartózkodás és ellenszavazat nélkül elfogadva.

Jegyzőkönyvvezetőnek Filó Andrea és Prém Krisztina

tartózkodás és ellenszavazat nélkül elfogadva.

Hitelesítőnek Szedlay Gyöngyi és Kun Lászlóné

tartózkodás és ellenszavazat nélkül elfogadva.

Személyi javaslatok érkeztek a következő két bizottságba:

Jelölőbizottság (3 fő)

jelöltek: Joó Ferenc, Szalmi László

Szavazatszámláló Bizottság (3fő)

jelöltek: Bojtos Ferenc

Kiszel Vilmos átadja a szót a levezetőknek.

Trombitás Gábor

Küldöttek beszámolóit következnek, a jelölések később folytatódnak.

1. Országos Környezetvédelmi Tanács

Küldöttek: Bödecs Barnabás, Gyulai Iván, Haraszthy László, Kiszel Vilmos, Lukács András, Rittenbacher Ödön, Dr. Schmuck Erzsébet

Haraszthy László

Az Országos Környezetvédelmi Tanács 7 tagja írásos beszámolót készített, szóbeli beszámolót nem kívánok tenni.

Bödecs Barnabás

Egy év után lemondok a tisztségemről. Lemondásomnak okai (részletesen a Kukabúvárban olvasható):

A „zöld adókkal” kapcsolatban nem sikerült konszenzusra jutni és ez többszörösen akadályozta a munkát.

Termékdíjakkal kapcsolatban a Tanács „puha” álláspontot képviselt.

Szerintem probléma az is, hogy a Tetra Alapítvány kuratóriumának tagja Kiszél Vilmos, a Göncöl Szövetségtől, Márkus Ferenc, igazgatóhelyettes a WWF-től, dr. Kerekes Sándor professzor, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemről, valamint dr. Láng István, akadémikus a MTA-tól. Ez az alapítvány a Tetra Pack környezetszennyező cég támogatását élvezzi.

HOZZÁSZÓLÁSOK:

Kiszél Vilmos

Bödecs Barnabás lemondását szükségesnek tartom, mert szerintem nem végezte megfelelően a munkáját. Minősíthetetlennek tartom Bödecs Barnabás beszámolóját. Bödecs Barnabás rendszeresen megfutamodott a megbeszélések elől. A beszámoló és a cikk nem felel meg a valóságnak. A termékdíj megszüntetését elfogadhatatlannak tartom. A környezetterhelési díjat a Tanács azért nem támogatta, mert a joganyag rossz volt, az eddigi legrosszabb, az elvvel viszont teljesen egyetértünk.

A Tetra Alapítvány kuratóriumi tisztsége előtt egyeztettem a Göncöllal, a feltételeket a T. Alapítvány okirataiba átvezettem. A feladatunk pályázatok elbírálása.

Farkas István

Dr. Schmuck Erzsébet szemmûtét miatt nem tud résztvenni a találkozón.

Vargha Márton

Példaként említeném, hogy a Lélegzet is reklámhordozója volt a DCM-nek. A Tetra Alapítvány révén a Tetra Packról elhíresült, hogy támogatja a környezetet. Erkölcseleg kérdéses, hogy környezetvédő szervezet nevét adhatja-e ilyen kezdeményezéshez. 10 millió Ft befektetéssel több 10 millió hasznot tud bezsebelni a cég.

Bödecs Barnabás

Nem tudom, Kiszél Vilmos hogyan kíván tiszta pénzt csinálni a piszkos pénzből, egy olyan kuratóriumban, amelynek tagja Baka Éva környezetvédelmi manager, Tetra Pack Hungaria Rt., Galli Miklós vezérigazgató, Dunapack Papír és Csomagolóanyag Rt. stb.

Zalatnay László

Az OKT zöld oldaláról kellene beszélni, hogy áll fel, hogyan egyeztet, és hogyan képviseli a mozgalmat.

Éri Vilma (Környezettudományi Központ)

A környezetterhelési díjról az újságokban tévesen az jelent meg, hogy a zöldek sem támogatják. Szeretném, hogy aki Bödecs Barna helyére kerül, minél inkább támogatóna a környezetterhelési díj bevezetésének mihamarabbi szükségességét.

Lukács András

A Levegő Munkacsoport támogatja a zöld adók bevezetését, de a környezetterhelési díj abban a formában, ahogy az OKT elé került több kárt okozott volna, mint hasznot. A meglévő adókkal is sok probléma van, pl.: üzemanyagok jövedéki adója, termékdíjak. Nem növelik az inflációnak megfelelően, nem működik jól a beszedés sem. Mi mindenképpen az ökológiai adók bevezetése mellett vagyunk.

Haraszthy László

Nem szabad egy elemet kiemelni az OKT működéséből. Pl. a Tanács egyik álláspontja volt az is, hogy a súlyosan környezetszennyező tevékenységeket be kell tiltani, nem pedig adóztatni.

Trombitás Gábor

98 szavazólapot adtak ki, tehát minimum 49-nek kell a teremben lennie.

14:53

65 szavazólap van a teremben.

Az Országos Környezetvédelmi Tanács beszámolóját:

nem fogadja el	2 fő
tartózkodik	24 fő
A beszámolót az OT elfogadta.	

2. KAC Fejlesztési Keret Tárcaközi Bizottság

Küldöttek: Varga Márton, Tanyi Anita, Szilágyi László

Vargha Márton

Már nem az első évet töltöttem ebben a bizottságban, és azt tapasztaltam, amit az ember felépít egy minisztériumi tisztviselővel egy ilyen tárcaközi bizottságban azt egy tisztségviselő váltás következtében könnyen le lehet rombolni. Az a véleményem, hogy ha sokat nem is, de apróbb dolgokban azért tudunk hatni. A szennyvíz támogatások tekintetében közös álláspont, javaslat szükséges. A támogatási rendszert kellene megváltoztatni.

Szilágyi László

Iszonyatos dolog százmilliókról szavazni, óriási felelősség. Mindezt úgy kell elképzelni, hogy kapunk egy másfél oldalas előterjesztést, valamilyen homályos szakmai bizottságtól, amiben az van leírva, hogy ez a környezetvédelmi cél jó! Ha az ember úgy érzi, nincs kellő információ birtokában, és tartózkodik, akkor az ebben a bizottságban igennek számít. Úgy mehet át egy több 100 milliós beruházás, hogy 1 igen szavazat van és a többi tartózkodik. Nagyon sokallom a vissza nem térítendő támogatást. Lehetne itt kamattámogatást adni, bankgaranciát. Így nem jutna oda tárca, hogy a KAC pénzt több évre előre leköti.

A hulladékkal kapcsolatban nem írnak elő előválogatást, komposztálást. A támogatási rendszerben óriási hiányosságok vannak.

Most már 4 fő szavaz a minisztériumtól, mi hárman vagyunk a 15 főből, szinte formális, hogy ott vagyunk-e vagy sem. De ott kell lennünk.

Tanyi Anita

Egyeztetés nélkül hasonló problémákat vettünk fel. A pályázati célokban változtatást nehéz elérni. Pozitívum, hogy a KÖM egységes értékelési rendszer kialakítására törekszik a pályázatok elbírálásánál.

HOZZÁSZÓLÁSOK:

Beliczay Erzsébet

Nagyobb társadalmi bázisra van szükségünk. Nézzük a szeméttlerakók kérdését: a központi szeméttlerakók jogosságát környezeti szempontból meg lehet magyarázni, ugyanúgy, mint az ellenkezőjét is. Ha viszont azt mondjuk, hogy ez a lakosságnak a duplájába kerül, akkor talán több embert tudnánk magunk mögé állítani. Ezeket a szeméttlerakókat a Tesco szerezte meg magának, mint megrendelést. A lakosság között is egyre nagyobb a felháborodás az ilyen lobbyk ellen.

Bérczes Viktória

Érdemes lenne felvenni a kapcsolatot a helyi zöldekkel a beruházásoknál.

Trombitás Gábor

A KAC Fejlesztési Keret Tárcaközi Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	1 fő
A beszámolót az OT elfogadta.	

* * *

3. KAC Közcélú Keret „b” Védett Természeti Területek és Értékek Védelme Bizottság

Küldöttek: Haraszthy László, Dr. Galambos István

Dr. Galambos István

A Bizottság a Pepó-korszak után tudott felállni. A bizottság mindkét oldalát tekintve, tehát mind a minisztériumi, mind a környezetvédő oldalt nézve jól működött.

Trombitás Gábor

A KAC Közcélú Keret „b” Védett Természeti Területek és Értékek Védelme Bizottság
beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	0 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

4. Társadalom Környezetvédelmi Szemléletének Alakítása Bizottság

Küldöttek: Czippán Katalin, Kalas György

Czippán Katalin

Miniszterváltás miatt nehézségek adódtak a bizottság munkájának menetében, gyakorlatilag 3 hónap alatt kellett 450 millió Ft-ot úgy szétosztani, hogy az egyik felét általános PR stratégiai tevékenységre írták ki, a másik fele pedig szemléletformálási kiadványok, programok, elektromos, és írott média támogatására. Összevont bizottság lesz a szemléletformálási és az oktatási „Kommunikációs Bizottság” néven. Az összevonás forráscsökkenéssel jár, így 540 millió Ft-tal gazdálkodhat az új bizottság.

Kalas György

A Süni stb. újságok támogatásában nagy szerepe volt a bizottságoknak. Az összevonások miatt Ildikó a HuMusz-ból kimaradt. További bizottsági tagságot nem vállal.

Trombitás Gábor

A Társadalom Környezetvédelmi Szemléletének Alakítása Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	1 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

5. KAC Környezet védelmét szolgáló mérő-ellenőrző hálózatok, információs rendszerek fejlesztése Bizottság

Küldöttek: Zsarnóczy István, Dr. Estók Bertalan

Zsarnóczy István

Az írásbeli beszámolóban mindent leírtam. A pályázatok megjelentek.

Estók Bertalan

26 környezet- és természetvédő civil szervezet pályázott, ebből 9 nyert, 58 millió Ft-ból 17,5 millió Ft-ot. Viszonylag jó arány. Május 15-ig adjátok be a pályázatokat.

HOZZÁSZÓLÁSOK:

Zalatnay László

A környezetvédelmi érdekek segítése a feladat és nem a környezetvédő szervezetek pályázatainak a támogatása.

Trombitás Gábor

A KAC Környezet védelmét szolgáló mérő-ellenőrző hálózatok, információs rendszerek fejlesztése Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	0 fő
A beszámolót az OT elfogadta.	

* * *

6. KAC környezetvédelmi oktatási-nevelési, ismeretterjesztési feladatok bizottság Küldöttek: Labanc Györgyi

Labanc Györgyi:

Sok konfliktussal és pénzhiánnyal találkoztam. Mindig későn kerültek ki a pályázatok az óvodákhoz, iskolákhoz, intézményekhez. Sikerült elérni, hogy a mostani kiírt pályázatok a jövő évi teljes naptári évre szólnak, így mindenki fel tud készülni. Célunk az, hogy mindenki ott tegyen, ahol él. Az új bizottság nagy lendülettel ült össze.

Sok konfliktust okozott, hogy az egyedi kérelmeket megszüntették.

A bizottságuk úgy döntött, hogy azoknak a szervezeteknek, akik nagy mennyiségű társadalmi munkát végeztek, félretesz 64 millió Ft-os keretet, amelyet csak pályázattal lehet megnyerni. A mi bizottságunk nem minden esetben kér külső szakértőt, pl. ha nagyobb szervezetekről van szó. Ebbe a bizottságba került a sajtó is. Fontos, hogy ne pénzért szülessenek cikkek, hanem fordítva, olyan újságírók legyenek támogatva, akik évek óta mellettünk állnak. Köszönöm az eddigi segítséget és bizalmat.

Trombitás Gábor

A KAC környezetvédelmi oktatási-nevelési, ismeretterjesztési feladatok Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	0 fő
elfogadja	65 fő
A beszámolót az OT elfogadta.	

* * *

7. KAC környezet védelmét szolgáló kutatás-fejlesztési feladatok Bizottság

Küldöttek: Dr. Kóbor József, Bérczes Viktória

Dr. Kóbor József

Több éve részt veszünk ebben a bizottságban, amely a Pepó korszakban nem működött tisztességesen, papírforma szerint ki voltunk rúgva belőle. 2001. április óta tudunk dolgozni. A felhasználható források összege változik. A pályázatokat civil szervezetek és belföldi székhelyű kutató intézetek vehetik igénybe.

A pályázatok elbírálása szakértői testületek által történt, mely nagy összegeket vitt el. Mostanra úgy tűnik, hogy ezeket sikerült felszámolni, így megnőtt a felhasználható forrás, kb. 200 millió Ft-ra. Külföldi nagybefektető által működtetett kutatóhelyeket nem támogatnak.

Bérczes Viktória

Civil szervezetek pályázhatnak oktató, kutatóintézményekkel.

Trombitás Gábor

A KAC környezet védelmét szolgáló kutatás-fejlesztési feladatok Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	0 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

8. Termékdíj - Csomagolóanyag Bizottság Küldöttek: Bödecs Barnabás, Nagy Tamás

Nagy Tamás

A bizottságnak három ülése volt az előző évben, de az első ülésre nem kaptunk meghívót, mivel a minisztérium nem értesült a tavalyi OT delegáltjairól. Minden bizottsági ülés pályázati ciklushoz kötődik, rendszeres, illetve egyszeri beruházásokra ad támogatásokat. Érdemben nincs döntési jogköre, a Tárcaközi Bizottság számára készíti elő az anyagokat. Tényleges döntési szerepe a bizottságnak nincs, tanácsadó testületként működik. A legtöbb pályázat műanyag csomagolóeszközök környezetterhelésének csökkentésére irányult. Kiemelném a Szobi Szörp Rt. által benyújtott pályázatot, mely az újratöltésre irányult.

Bödecs Barnabás

A tanácsadó testületet uralja a csomagolóanyag lobby. 13 főből ketten vagyunk zöldek. Összefonódások vannak a gazdaság és a kormányzat között (pl. Viszkei György, CSAOSZ főtitkára legutóbb 3 kézzel szavazott). A tanácsadó testület nem kap visszajelzést arról, hogy mi történt a Tárcaközi Bizottságban, mit fogadtak el, mit nem.

A Szobi Szörp Rt-nek átutaltak 60 millió Ft-ot egy zártrendszerű mosóberendezésre, megvalósulási ideje 2001. februárja lett volna, de még most sem látom a boltokban a betétdíjas Golden Valley gyümölcsleves italokat.

Trombitás Gábor

A Termékdíj - Csomagolóanyag Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	0 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

9. Hungária Televízió Közalapítvány Kuratórium Küldöttek: Cselószki Tamás

Cselószki Tamás

Jó lenne, ha a képviselők több évig maradnának. A kuratórium gazdasági döntéseket hoz, illetve a vezetőséget érintő kérdésekbe tud beleszólni. Fontos, hogy ott legyünk.

Trombitás Gábor

A Hungária Televízió Közalapítvány Kuratórium beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	1 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

10. Üzemanyag Termékdíj Bizottság

Küldöttek: Kismartoni János

Kismartoni János

1997-ben vettem először részt benne, de bizottsági tagként nem kaptam mandátumot, mivel Baja Ferenc ezt teljesen elsorvasztotta. Az Orbán kormány ki is vette a KÖM kezéből. Ha nincs kormányzati szándék, hogy ez a bizottság éljen és működjön, akkor nem érdemes küldötteket delegálni.

HOZZÁSZÓLÁSOK:

Lukács András

Az üzemanyag termékdíj a KAC-ba folyik be.

Trombitás Gábor

Az Üzemanyag Termékdíj Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	0 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

11. Cédrus Bizottság (környezetbarát termék minősítő bizottság)

Küldöttek: Szilágyi László

Szilágyi László:

Nem működik, a védjegy nem ismert. Tovább nem vállalom.

Trombitás Gábor:

A Cédrus Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	1 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

12. KAC „h” keret Bizottság

Küldöttek: Hajtman Ágnes, Mester Zsolt

Mester Zsolt:

Ebben a bizottságban fontos szerephez jutottak a civil szervezetek, gyakorlatilag mi döntöttük el a pénzek sorsát. A minisztérium Kávássy államtitkár úr vezetésével megalakított egy 12 fős szakértői bizottságot, ebből 3 főt a tavalyi OT delegált, 5 fő pedig NGO tag volt. Alakítottunk egy előzsűrit, mely írásos beszámolót készített.

A keretkoordinátor kívánsága az volt, hogy mindenki jusson pénzhez. Ez nehéz helyzet volt, próbáltunk részprojekteket támogatni, a jövőben is hasonló lesz az elbírálás, mivel a források nem fognak növekedni.

Az idei évtől „f” keret lesz, 7 fővel fog működni. Mivel már felállt a szakértői bizottság, hagyjuk meg a következő választásig.

Tovább nem vállalom.

Hajtmann Ágnes

Azért tudtuk keresztülvinni az akaratunkat, mert konszenzusos döntéssel mi öten ugyanazt az elvet képviseltük. Ez az előzsűrinek köszönhető, amit Dr. Schmuck Erzsi hozott létre.

Ennek a keretnek a történetében először fordult elő, hogy külön pénzből a működést is tudtuk támogatni. Ezt tovább kéne erősíteni, mert a szervezeteknek súlyos problémája, hogy az összes pénzt a pályázatra kell fordítani, és közben nincs pénz a telefonszámlát kifizetni.

Trombitás Gábor

A KAC „h” keret Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	1 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

13. Géntechnológiai Bizottság

Küldöttek: Márai Géza, Gyulai Iván, Móra Vera, illetve Vida Gábor akadémikus

Móra Vera

Viszonylag rendszeres megbeszélések voltak. Munkabizottság alakult a bizottságon belül több kérdés megvitatására, pl. a genetikailag módosított növényekkel végzett kísérletek ökológiai hatásainak felmérésére vonatkozó kérdések vizsgálata.

Trombitás Gábor

A Géntechnológiai Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	0 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

14. Fenntartható Fejlődés Tárcaközi Bizottság

Küldöttek: Vásárhelyi Judit, Dr. Schmuck Erzsébet

Vásárhelyi Judit

A két év alatt, amire a mandátumom szólt, 3 miniszter volt az elnöke a bizottságnak, egyik sem hívta össze a bizottságot, ezért nem tudtam részt venni.

Trombitás Gábor

A Fenntartható Fejlődés Tárcaközi Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	1 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

15. Stratégiai koordináció, EU integráció
erősítése („g” keret) Bizottság

Küldöttek: Dr. Mészáros Péter, Dr. Schmuck Erzsébet

Dr. Mészáros Péter

Menetközben alakult meg, februárban az MTVSZ irodában megtartott ülésen javasolták részvételemet.
A feladata a LIFE programra történő pályázatok megírásának elősegítése.

Környezetvédelmi célokat, közösségi törvényhozást, természetvédelmi célokat támogat. 2000-2004-es
tervidőszakban 640 millió euro áll rendelkezésre, ehhez nyújt segítséget az a 70 millió Ft, ami a pályázatok
megírását támogatja.

Csak pályázattal lehet támogatást kérni, az egyéni kérelem megszűnt. A pályázatot május 15-től írták ki és
szeptember közepéig lehet pályázni.

Trombitás Gábor

Tájékoztató volt, nem kell szavazni.

* * *

Trombitás Gábor

Személyi javaslatok érkeztek a Jelölő és Szavazatszámlláló Bizottságokba.

Jelölő Bizottság:

A jelöltek – Joó Ferenc, Sallai Zoltán, Szalma László –

4 tartózkodás mellett, és 0 ellenszavazattal elfogadva.

Szavazatszámlláló Bizottság:

A jelöltek – Bezdán Györgyi, Bojtos Ferenc, Brellos Tamás –

2 tartózkodás mellett, és 0 ellenszavazattal elfogadva.

Kurucz Márta

Tájékoztatót ad a szavazás menetéről.

Kóbor József

Csernobili katasztrófa 15. évfordulóját éljük, Ukrajnában egy találkozón voltam, sok új képet, adatot hoztam,
akit érdekel, a Karacs Kollégiumban megtekintheti.

Kurucz Márta

Ismerteti a délutáni szekciókat és helyszínüket, valamint a kulturális programokról ad tájékoztatást.

* * *

Trombitás Gábor

Elmaradt az előbb a Sapri Bizottság beszámolója.

16. Sapri Bizottság

Küldöttek: Beliczay Erzsébet

Beliczay Erzsébet

Munkája tavaly tavasszal befejeződött. A bizottságnak egy korábbi megállapítása az volt, hogy Magyarország, mint egyetlen régióbeli ország vett benne részt, mert olyan kevés pénzt kaptunk a Világbanktól, hogy a mi szerepünk karitatívnak mondató.

A tanulmányainkban a rendszerváltás előtti világbanki hatások tanulságait adtuk le, hogy a harmadik világbeli országok ezekből okulhassanak. A new yorki találkozó után beszélgetést akarnak kezdeményezni a magyarországi civilszervezetek képviselőivel.

Trombitás Gábor

A Sapri Bizottság beszámolóját:

nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	0 fő

A beszámolót az OT elfogadta.

* * *

Enyingi Tibor:

Bizalmi szavazást szeretnék kezdeményezni az OKT tagjainál.

Trombitás Gábor:

Írásban kell nyilatkozni a jelölés elfogadásáról, és az összeférhetetlenségről.

Köszönöm szépen a türelmet.

A plenáris ülést a levezető elnök lezárta.

*Prém Krisztina
jegyzőkönyv vezető*

*A hanganyag alapján korrigálta: Kis
Zsófia*

20:18 Vitaest

A mozgalom jelene és jövője

Levezető: Czippán Katalin

Vitaindító előadók:
Kutatóintézet

Vári Anna és Szirmai Viktória – MTA Szociológiai

Felkért hozzászólók:

Bárdos Ferenc – Életfa

Drexler Szilárd – MME

Szilágyi László – Humusz

Czippán Katalin

Fontos, hogy kívülről is lássuk magunkat, ebben nyújt segítséget Szirmai Viktória és Vári Anna, az MTA Szociológiai Intézet munkatársai.

Vári Anna (MTA Szociológiai Kutatóintézet)

Ebben a vitaindítóban egy érdekes ellentmondásra szeretném felhívni a hallgatóság figyelmét. A mozgalmakról kialakult kép tartósan pozitív, ellentétben más társadalmi szereplőkével. Ezzel szemben az állampolgári környezeti aktivitás alacsony.

Szakértelem tekintetében a zöldek szakértőit látjuk a 3. helyen: a megkérdezettek 30%-a teljesen 33%-a nagymértékben bízik a zöld szakértőkben, míg a maradék 33% kevésbé

Az *Eurobarométer* nevű kutatás fő témája, hogy kitől kapott információkban bízna meg a válaszadó. Magyarországon 21%-a válaszadóknak senkiben nem bízik meg.

Az EU-ban ez 8%. Magyarországon a tudósokban, kutatókban 32% bízik, ugyanez az EU-ban 19%. Környezetvédő szervezetek információiban 27% bízik, EU-országokban ez az arány 36%.

Megkérdeztük az embereket, hogy milyen motivációt tulajdonítanak a környezetvédőknek? Mennyire fontos a mozgalomnak a természetvédelem? A válaszadók 90%-a egyetértett fontosságával.

A mozgalom külföldi politikai érdekeknek, illetve hazai pártok bábjainak felel meg. Ezzel kb. 20% értett egyet ezzel.

Elmondható, hogy a mozgalomról pozitív kép alakult ki a társadalomban, mégis ennek ellentmond, hogy viszonylag alacsony az állampolgárok környezetvédelmi aktivitása. A nyilatkozók 3 % mondta, hogy tagja valamilyen környezetvédelmi csoportnak. A felmérést 1993-ban végezték. Ez meglehetősen alacsony szám.

Az emberek nem gondolják, hogy egyedileg felelősek a környezetszennyezésért. Ennek oka szerintem abban keresendő, hogy az emberek nem hiszik, hogy nagymértékben tudják befolyásolni a negatív folyamatokat. Az emberek kételkednek a civil szervezetek hatásában a környezeti problémák megoldásában, bár ebben javuló tendencia figyelhető meg. Ez két Gallup vizsgálatnak az összehasonlító eredménye.

Két helyen lehetne változást elérni: az egyéni felelősségvállalás erősítésével, illetve azt tudatosítani, hogy ha egyedül nem is, mozgalmakban, közösségekben lehet tenni és eredményt elérni.

Szirmai Viktória (MTA Szociológiai Kutatóintézet)

10 évvel ezelőtt kezdtem el környezetvédelemmel, és annak a társadalmi vonatkozásaival foglalkozni. Azokra az ellentmondásokra szeretném felhívni a figyelmüket, amelyek szerintem akadályozzák a továbblépést, gátolják a fejlődést

Azt gondolom, hogy a környezetvédelmi mozgalmak legfontosabb szerepe a rendszerváltásban és a modern polgári demokratikus rend, valamint a környezetvédelmi intézményrendszer kialakításában volt. Azóta új helyzet jött létre, új kihívásokkal kell megküzdenie a mozgalomnak, nevezetesen a globalizáció, az EU integráció folyamata, amellyel egyelőre nem tud mit kezdeni. Nem egységes az álláspont a mozgalmon belül sem. A konfliktusos vélemények mögött két dolog áll: a mozgalmak sem látják helyüket és lehetőségeiket az újonnan kialakult globális világrendszerben. A mozgalmak konfliktusban állnak a politikával, az állammal. A piaci szféra erőszakossága a civil szférát folyamatosan elnyomja.

A mozgalomnak a civil társadalommal való kapcsolata is számos ellentmondással terhelt. Vannak, akik azt mondják, hogy az embereket nem érdeklik a civil mozgalmak, és vannak, akik szerint épp a civil szervezetek nem nyitnak a társadalom felé.

Az ellentmondásoknak okai: a környezetvédelemmel foglalkozó non-profit szervezetek aránya csak 2,6%! A nemzetközi NGO-k nagyobb arányban foglalkoznak környezetvédelemmel, mint a magyar szervezetek.

A társadalom is tehet arról, hogy nem problémamentes a kapcsolata a civil szervezetekkel. Megkérdeztük az embereket, hajlandóak-e magasabb adókat fizetni a környezet védelméért? Kevesen vállalták. A szakképzettebb, fiatalabb, nagyobb településen élők hajlandók, de csak akkor támogatják a mozgalmat, ha nem korlátozzák globalizációs igényeiket.

Bárdos Ferenc (Életfa)

Magyarországon a legnagyobb problémát az okozta az 1990-es években, hogy az emberek maguk tudják irányítani a saját sorsukat. Összefogással jobbítani lehetne a sorsukon, illetve a környezetvédelem területén is, ez az egyetlen kiút. Az életminőség nem kapcsolódik össze az

emberek tudatában a környezetminőséggel. Csak a pénz által elérhető javak jelentik a legfontosabb szempontot.

A környezet állapotára vonatkozó információk nyilvánosságra hozatala nagy előrelépést jelentene. Nagyon kevés szakértő van, aki elvégzi a megfelelő méréseket, és a száraz adatoknak a leírásán túl hajlandó következtetéseket levonni, és ezek mellett kiállni. Majd valakik használják ezeket az adatokat, majd valakik elmondják, ahol kell. Hányszor találkoztunk azzal, hogy amikor felléptünk egy környezetszennyezővel szemben, felvonultatta a szakértőit, akik pedig a mi oldalunkon megszólaltak laikusok, hozzá nem értők voltak.

A szakértők nehéz helyzetben vannak, mert véleményüket nem tudják érvényesíteni, mivel nincsenek döntési helyzetben.

Az elmúlt időszakban a kormány részéről is perifériára szorult a környezetvédelem. Ez érződik az embereken is, nem tudnak a fennálló veszélyekről, tudatlanok és ezért érdektelenné váltak.

Amikor meg kell oldani egy problémát összefogás helyett a bürokrácia útvesztőiben kötnek ki.

Amikor több szervezet össze akar fogni, rögtön a túlszabályozottság túlszabályozása tapasztalható. Ha akarunk, össze tudunk fogni, ehhez nincs szükség a bürokráciára. Nincs megfelelő információáramlás a társszervezetekkel.

Szilágyi László (Humusz)

Aggasztó, hogy kevés szervezet jött el, érdektelenek voltak a beszámolók, nem törődünk a szavazásokkal és a jelölt állítással.

Mozgalom vagyunk-e még? Szerintem a mozgalmat mindenekelőtt jellemeznie kéne egy tömegnek, ami – ha körülnézek a teremben – nem jellemző.

Hiányoznak a látványos, közös utcai akciók. Félő, hogy elvesz a fiatalos lendület. Másrészt megjelenik egyfajta profizmus. Kialakult a mozgalom elitje, akik kifele képviselik a mozgalmat, de félő, hogy elszakad a bázistól.

A kommunikáció kifelé és befelé egyaránt aggasztó. Keveset találkozunk, a szakértőink ritkán cserélnek eszmét.

Vári Anna, Szirmai Viktória

Az emberek nagy része felismerte, hogy a környezettel problémák vannak. Tudják, hogy ez káros az egészségre, éppen ezért elkezdtek kiáramlani az agglomerációba. Ezzel tovább fokozzák a légszennyezettséget.

A pénz, mint eszköz, vagy hiánya, mint kényszer jelenik meg akkor, amikor a környezetminőségről vagy az életszínvonalról gondolkodnak az emberek.

Az emberek kiszolgáltatott helyzetben vannak, fontosabb a munkahely megtartása, egy lakás a tiszta környezetnél.

Egy francia újságban olvastam, hogy internacionalizálni kellene a mozgalmakat, kapcsolatot kellene teremtenie a szakszervezettel a globalizáció megfékezése érdekében.

HOZZÁSZÓLÓK:

Haraszthy László (WWF)

A Tisza szennyezéseknél összefogott a mozgalom. Ez a katasztrófa nagy erőpróba volt. Talán elfáradtunk a nagy erőfeszítésektől, kevésbé figyelünk oda a beszámolókra, a jelölésre. Hiszen sokszor reménytelen a harc.

A szakszervezetekkel még nem jött el az összefogás ideje, mert baloldalinak tekintenék a mozgalmat.

Az érdektelenség talán a rossz beszámoltatási szisztéma következménye.

Sok az együttműködés, sok a feladat, a bizottsági munkát tisztességesen csak akkor lehetne elvégezni, ha az embernek minden hónapban van 3-4 szabad napja rá, talán emiatt kevés a jelentkező a bizottságokba.

Hozzászóló (LAKSZ)

A mozgalomnak nyitni kell a társadalom felé, ezt én úgy képelem, hogy a mozgalomnak fel kell venni a kapcsolatot a helyi települési egyéb társadalmi szervezetekkel, be kell vonni őket. Szerintem, nem kell kapcsolatba lépni a szakszervezetekkel.

Szalmai László (Kalocsa Környéki Környezetvédő Egyesület)

Rendeztünk egy lakossági fórumot, így sikerült megismertetni magunkat a lakossággal, mi elsősorban a diákokkal állunk kapcsolatban. A mozgalom belső infrastuktúráját csak akkor tudnánk fejleszteni, ha normatív alapon kapnánk támogatást, és nem kéne folyton a megélhetéséért küzdeni.

Miró Kiss Ida (Civilpress Egyesület)

A mozgalomnak a sajtóval való viszonyáról szeretnék beszélni. A sajtó ingerküszöbe a környezettel kapcsolatos hírekre csökkent, de ez még nem az igazi. Ahhoz képest, hogy 1992-ben tökéletesen sikerült eltitkolni a Rio-i Konferenciát, még a magyar döntéshozók között is akadnak olyanok, akik nem tudnak róla.

12 éve figyelem a mozgalmat és azt tapasztalom, hogy a szervezetek zöme nem tanult meg bánni a sajtóval. Külföldön már P.R. háború zajlik, már nem arról van szó, hogy kinek van jobb szakértője, hanem arról, kinek van jobb P.R. szakértője.

Kóbor József (Zöld Kör Közérdekű Egyesület)

Az OKT működése miatt szomorú vagyok. A mozgalom nem veszi a fáradságot, hogy egy bizalmi szavazást megejtessen. Nem tudom, hogy ez a megmerevedett struktúra meddig tartható még így. Leromlott a kommunikáció a helyzetben lévő nagy szervezetek és a periférikus vidéki szervezetek között. Valószínű, hogy sokan ezért nem jöttek el az idei OT-ra. Sokkal nyomatékosabban kellene figyelni, mi folyik külföldön. Nem kell nekünk pártokhoz csapódnia, sok országban zöld pártok vannak a parlamentben. Ezen kellene nekünk gondolkodni.

Köszörûs Zoltán (HITVK)

A nyíregyházi találkozón volt egy reform. Ideje lenne egy újabb reformnak.

Határon túli, nemzetközi szervezetek is hiányoznak.

Kezdő szervezeteknek többet kellene segítenünk, akkor talán többen lennénk egy-egy ilyen összejövetelen.

Kiszel Vilmos

Nyugati demokráciák jól megalapozottak. A véleménynyilvánítás és annak leszerelése is jól működik. Tulajdonképpen a vélemények kiküszöbölésének egy rendkívül ügyes gyakorlata zajlik kint. Nekünk valós részvételi jogaink vannak. Az OKT tagjai a kormány tanácsadó testülete, egyenként is eljárunk közügyeket intézni magas rangú személyekhez. Döntéshozó szervezetben ott ülünk valós szavazati jogokkal, de az EU le akarja rombolni. Fontos, hogy megőrizzük ezt a tartós feltételrendszert.

Móra Vera (ETK)

Témakörök menti együttműködésünk jó. Az alapértékben való egyetértés hiányában látom az együttműködési problémákat. Burkolt véleménykülönbségekben: milyen pénzt lehet elfogadni? Vannak olyan jelképi erejű intézmények, nevek, amelyek piszkosabbnak tekinthetők. Ezt mindenki maga ítélje meg.

A hatalomhoz való viszony információt, forrást jelent, ezt gyakran a nagy szervezetek arra használják fel, hogy saját szervezetüket reklámozzák. Ha erről egy kicsit le tudunk mondani, akkor valószínű, hogy az együttműködés is jobban menne.

Ámon Ada (Energia Klub)

Több szennyező cég vásárolt már meg zöld szervezeteket. Meg kéne tisztítani a zöld közéletet.

György Lajos

Legyen egy központi újság, amelyet a szervezetek finanszíroznának kb. évi bruttó jövedelmük 5%-ával.

Regionális szinten is legyen összefogás.

Jóó Ferenc (Magyar Közlekedési Klub)

Kérem, mint a Jelölőbizottság tagja, hogy a jelöléseken a támogató szervezeteket egyértelműsítsétek. Köszönöm.

Sallai R. Benedek (Nimfea Egyesület)

Az életminőség és az erőforrások közötti összefüggés megértetése fontos lenne, (Tisza-tó példája). Véleményem szerint a széles társadalmat egyáltalán nem érdekli, honnan szerez pénzt a mozgalom. Természetesen én sem értek egyet azzal, hogy a Tetra Alapítványtól, vagy hasonló más szervezettől fogadjunk el pénzt.

Ámon Ada

A baloldaliság számomra érzékenységet jelent a szegénység iránt, szolidaritást!

Márai Géza (Biokultúra Egyesület)

A támogatásokhoz kapcsolódó anyagi függőséget nagyon sajnálatosnak tartom. Évek óta növekvő az a gazdasági érték-előállítás, amit a zöld szervezetek produkálnak. Tiszta környezet, mezőgazdaság. Javaslom, hogy gondoljunk a visszacsatolására, mert ilyen értelemben megszűnne ez a függőség. Hatalmas érték-előállítás állna a civil szervezetek részére.

Cz. Horváth László (Castor Alapítvány)

Munkacsoport javaslat holnapra.

Zárás: 22:16

*Prém Krisztina
jegyzőkönyv vezető*

*A hanganyag alapján korrigálta: Kis
Zsófia*

Az egész napos ülések után a Művelődési Központban Régheny Tamás, a Cédrus főszerkesztőjének előadása és Szabó Sándor gitárművész gitárkoncertje nyújtott kikapcsolódást a vendégeknek:

„*A természet, az ember és a muzsika alapvető és mélyebb kapcsolata*” címmel.

2001. április 30., hétfő

9:00 Plenáris ülés

Bemutakozás és jelölések

Levezető: Farkas István és Trombitás Gábor

Pálos László (Reális Zöldek)

A küldöttek tegyék fel szakmai önéletrajzukat, fényképüket, érdekeltségeiket a Zöldpókra.

Sallai R. Benedek (Nimfea Egyesület)

A jövő évi OT-t a Nimfea Egyesület szívesen megrendezné Szarvason.

Szalmai László (Kalocsa Környéki Környezetvédő Egyesület)

A jelölőbizottság munkájának ismertetése.

Kurucz Márta

A szavazás 12:00-14:00 a 4. teremben lesz. A szavazólapokat a piros lapok ellenében lehet átvenni.

9:16

A teremben 81 szavazat, elegendő a határozatképességhez.

Farkas István

A jelölőbizottságban Bojtos Ferenc lemondása miatt Antal János került be. Az OT megszavazta.

Enyingi Tibor

Bizalmi szavazást kezdeményeznék az OKT tagoknál. Kérem, szavazzunk erről.

Kiss E. Csaba

Megértem Tibor aggodalmait, de most nem javasolom a bizalmi szavazást, mikor épp kezdenek elfogadni bennünket a minisztériumban.

Pálos László

A küldöttek életrajzát, fényképpel tegyék fel a Zöld Pókra. Kérem, szavazzunk erről.

Ilosvay György

Az OKT jól képviseli a zöld ügyeket. Nem javasolom a bizalmi szavazást.

Kóbor József

Nem az OKT tagokkal van probléma. Szerintem is szavazni kéne.

Haraszthy László

Az OKT nem a mozgalom lobbiszervezete, hanem a kormány szakmai tanácsadó testülete. Azokkal az anyagokkal tud az OKT foglalkozni, amivel a kormány, a parlament is foglalkozik.

Kiszel Vilmos

Az OKT-nak nagy szerepe volt Pepó Pál leváltásában.

Trombitás Gábor

1. A bizalmi szavazást az OKT tagoknál

elfogadja	12 fő
nem fogadja el	látható többség
tartózkodik	12 fő

A kérelmet az OT nem fogadta el.

2. A megválasztott küldötteinkről szakmai önéletrajz, érdekeltségi viszonyok kerüljenek fel az internetre (iskolai végzettség, szakmai gyakorlat, igazgatósági tagság)

elfogadja	58 fő
nem fogadja el	3 fő
tartózkodik	17 fő
A kérelmet az OT elfogadta.	

Szalmai László, a Jelölő Bizottság tagja ismerteti a jelölteket és azokat támogató szervezeteket.

Országos Környezetvédelmi Tanács

1 fő, 1 évre

Jelölt neve és szervezete	Jelölő szervezetek
Dr. Fülöp Sándor (EMLA)	Göncöl Szövetség, ZSNTE, WWF, MME, Levegő Munkacsoport, ETKE-LAKSZ, MKK, RVKA, RKE
Dr. Kóbor József (Pécsi Zöld Kör)	Mecsekszabolcsi Környezet és Érdekvédő Egyesület
Enyingi Tibor (Sokoró Alapítvány)	Ökorégió Alapítvány, Sokoró Alapítvány, Programváltozatok a vidékfejlesztésért
Garancsi Mihály (Természetbúvár Egyesület)	Természetbúvár Egyesület
Kiss E. Csaba (Hajtamenti Zöldek)	Geo-Environ
Priksz Gábor (E-misszió)	Energia és Környezet Alapítvány, Göncöl Szövetség, ZSNTE
Zalatnai László (E-misszió egyesület)	Ökológiai Intézet, ZSNTE, CSEMETE

Farkas István

Szavazzuk meg, kiket vegyünk fel a jelölőlistára, akkor kerül fel valaki, ha a plenáris több, mint 50%-a megszavazza. Ha valaki nem tartózkodik az OT-n, akkor írásban nyilatkozatot tesz.

Fülöp Sándor jelöléséről nem tudott írásban nyilatkozni, csak telefonon jelezte, hogy elfogadja a jelölést.

támogatja	látható többség
tartózkodik	2 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Dr.Kóbor József **Visszalépek a jelölésből.**

Garancsi Mihály Nincs jelen.

Zalatnai László Nem vállalom.

Kiss E. Csaba Visszalépek Fülöp Sándor javára.

Priksz Gábor Visszalépek Fülöp Sándor javára.

Enyingi Tibor Agrármérnök, biológus vagyok. Fenntartható fejlődéssel foglalkozom. Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

támogatja	látható többség
tartózkodik	5 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

KAC „fejlesztési keret” - Tárcaközi Bizottság

3 fő, 1 évre

Jelölt neve és szervezete	Jelölő szervezetek
Fenyvessy Csaba (MKÉ Szervezet)	Pécsi Zöld Kör
Köszörüs Zoltán (HITVK)	KÖT
Priksz Gábor (E-misszió)	CSEMETE, Nimfea, OTE, HITVK, E-Misszió, MTVSZ, Energia és Környezet Alapítvány, Sárrét Természetvédelmi Szervezet
Szilágyi László (HUMUSZ)	WWF, CSEMETE, REFLEX, Nimfea, Ökostudió, MME, Magyar Közlekedési Klub
Tanyi Anita (Levegő MCS)	Magyar Közlekedési Klub, Levegő Munkacsoport, RVKA, RKE, ETKE-LAKSZ, WWF
Varga Márton (Dunakör)	Dunakör, Levegő MCS, Magyar Közlekedési Klub

Fenyvessy Csaba Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

támogatja	látható többség
tartózkodik	5 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Tanyi Anita Vállalom, összeférhetetlenség nem áll fenn.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Varga Márton Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	3 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Priksz Gábor Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Szilágyi László Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Köszörüs Zoltán Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

KAC közcélú keret (a) – környezetvédelmi cél

2 fő, ebből 1 fő
két évre

Jelölt neve és szervezete	Jelölő szervezetek
Horváth Balázs (Göncöl Szövetség)	Göncöl Szövetség
Koltai Ottó (Életminőségért, Környezetért Alapítvány)	Életfa
Köszörús Zoltán (HITVK)	CSEMETE, HCKAA, Hajdúsági Környezetvédő Pedagógusok, Zöld Háromszög, KÖT
Lajtmann Csaba (Reflex)	HUMUSZ
Rittenbacher Ödön (Életfa)	ZSNTE, MTVSZ, CSEMETE, Ökológia Stúdió, HITVK

Haraszthy László

KAC közcélú keretbe 2 évre kellene választani, mert nincs lehetőségünk dolgozni, hiszen 2 alkalommal ülésezik egy ilyen bizottság.

Ilosvai György

A 2 főből, aki több szavazatot kap, 2 évre legyen megválasztva.

Farkas István

A KAC közcélú keretnél 1 fő 2 évre legyen megválasztva

elfogadja	84 fő
nem fogadja el	0 fő
tartózkodik	3 fő

A kérelmet az OT elfogadta.

Koltai Ottó Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Rittenbacher Ödön Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Lajtmann Csaba Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Köszörús Zoltán Visszalépek, mivel a másik bizottságba is jelöltek, és azt szeretném elvállalni.

Horváth Balázs Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

KAC közcélú keret (b) – természetvédelmi cél

2 fő, ebből 1 fő
két évre

Jelölt neve és szervezete	Jelölő szervezetek
Galambos István(Sziget K. Egyesület)	CSEMETE, WWF, Levegő MCS, Magyar Közlekedési Klub, Göncöl Szövetség
Haraszthy László (WWF)	E-misszió, Levegő MCS, Magyar Közlekedési Klub, HITVK, MTVSZ, KÖR, Göncöl Szövetség, ETKE-LAKSZ, RKE, RVKA, Nimfea
Lukács Attila (E-Misszió)	EKA, E-Misszió
Sallai R. Benedek (Nimfea)	Nimfea, MTVSZ, CSEMETE, E-Misszió, Állatbarát Alapítvány

Galambos István Vállalom, összeférhetetlenség nem áll fenn.

nem támogatja 0 fő
tartózkodik 0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Haraszthy László Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja 0 fő
tartózkodik 0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Lukács Attila Visszalépek Sallai R. Benedek javára.

Sallai R. Benedek Vállalom.

nem támogatja 0 fő
tartózkodik 0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

KAC közcélú keret (c) – szakmapolitikai programok kidolgozása, előkészítése

2 fő, ebből 1 fő
két évre

Jelölt neve és szervezete	Jelölő szervezetek
Beliczay Erzsébet (Levegő Mcs.)	RVKA, RKE, ZSNTE, MTVSZ, ETKE-LAKSZ
Gyulai Iván (Ökológiai Intézet)	MTVSZ, ZSNTE, E-Misszió, CSEMETE, Nimfea Egyesület

Beliczay Erzsébet Vállalom.

nem támogatja 0 fő

tartózkodik	1 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Gyulai Iván Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	2 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

* * *

KAC közcélú keret (d) - környezetvédelmi és természetvédelmi információs rendszerek fejlesztése és működtetése

2 fő, ebből 1 fő két évre

Jelölt neve és szervezete	Jelölő szervezetek
Bojtos Ferenc (Körlánc Szegedi Mcs)	CSEMETE, E-Misszió, HITVK, Zöld Háromszög, HCKAA, MTVSZ, Nimfea, HOTEK, KÖT
Estók Bertalan (Életfa)	Nimfea, ZSNTE, MTVSZ, Hatvani Környvéd Egy., Életminőségért Alapítvány
Zsarnóczay István (ZSNTE)	Életfa, Magyar Közlekedési Klub, Hajdúsági Közalapítvány, KFKTE, ETK, HCKAA, Vidék Parlamentje, Levegő MCS, , Ökorégió Alapítvány, Életminőségért Alapítvány, Hatvani Környezetvédő Egyesület

Zsarnóczay István

Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Estók Bertalan

Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Bojtos Ferenc Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

* * *

KAC közcélú keret (e) - környezetvédelmi és természetvédelmi kommunikáció erősítése

2 fő, ebből 1 fő
két évre

Jelölt neve és szervezete	Jelölő szervezetek
Labanc Györgyi (Természetes Életmód Alapítvány)	Esztergom Környezet Kultúra Egyesület, KOKOSZ, TEA, KÖR, Talpalatnyi Zöld, MME 24. és 22. helyi csop., Magyar Humánökológus Társaság
Garancsi Mihály (Természetbúvár Egyesület)	Természetbúvár Egyesület
Lajtman Csaba (Reflex)	Reflex, Ökostúdió
Cselószki Tamás (E-Misszió)	CSEMETE, EKA, E-Misszió, MTVSZ, Nimfea, HITVK, MME 22. Helyi csop., KÖR, Hajdúsági Közalapítvány
Moys Zoltán (Göncöl Szövetség)	Börzsöny Akciócsoport

Labanc Györgyi Vállalom.

nem támogatja 0 fő
tartózkodik 0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Garancsi Mihály Nincs jelen.

Lajtman Csaba Visszalépek.

Cselószki Tamás Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja 0 fő
tartózkodik 0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Moys Zoltán Vállalom.

nem támogatja 0 fő
tartózkodik 0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

KAC közcélú keret (f) - környezetvédelmi és természetvédelmi társadalmi szervezetek és mozgalmak környezetvédelmi programjainak, kezdeményezéseinek támogatása

3 fő, ebből 1 fő
két évre

Jelölt neve és szervezete	Jelölő szervezetek
Breuer László (Pangea)	Pangea, Göncöl Szövetség, Ipoly Unió, Nimfea
Hajtman Ágnes (Levegő MCS)	WWF, KÖR, Levegő MCS, Magyar Közlekedési Klub
Mester Zsolt(Natura Környezetvéd és Termvéd Közösség)	Életfa, ZSNTE
Molnár Antal (HITVK)	MTVSZ, Hajdúsági Közalapítvány, Zöld Forrás, CSEMETE, Nimfea, HOTEK
Molnár Attila (HITVK)	KÖT

Szili Zsolt Ákos (ETKE-LAKSZ)	Kék Forrás, ETKE LAKSZ
Tömöri László (E-Misszió)	Zöld Forrás, CSEMETE, KÖT, EKA, E-Misszió, Nimfea

Mester Zsolt

Jelenleg tagja: Mester Zsolt, Hajtman Ágnes, Drexler Szilárd
A felkérésüket már megkapták

Trombitás Gábor

Szavazás: OT-tól OT-ig tartson a mandátum

elfogadja	látható többség
nem fogadja el	1 fő
tartózkodik	9 fő
A kérelmet az OT elfogadta.	

Molnár Antal Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Hajtman Ágnes Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Tömöri László Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Mester Zsolt Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Szili Zsolt Ákos Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	1 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Breuer László Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő
A jelölést az OT elfogadta.	

Molnár Attila Nincs jelen.

* * *

KAC közcélú keret (g) – stratégiai koordináció erősítő tése, az EU integráció elősegítő tése

2 fő, ebből 1 fő
két évre

Trombitás Gábor

Meggyorsítjuk az eseményeket, egyből bemutatkoznak a jelöltek.

Cz. Horváth László

Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	3 fő
tartózkodik	11 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Mészáros Péter

Írásban elküldte, hogy vállalja.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	3 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Kiszel Vilmos

Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	2 fő
tartózkodik	3 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Dr. Schmuck Erzsébet

Írásban elküldte, hogy vállalja.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	3 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Kerényi Szabina

Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	3 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

KAC közcélú keret (h) – környezetvédelmi és természetvédelmi kutató-fejlesztési feladatok

2 fő, ebből 1 fő
két évre

Kóbor József

Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Bérczes Viktória

Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	7 fő
tartózkodik	9 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Bakó Botond Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Tömöri László Nem vállalom, visszalépek Szendi Gábor javára.

Szendi Gábor Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Termékdíj - Csomagolóanyag Bizottság

2 fő, 1 évre

Lajtman Csaba Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Lugosi Bea Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Nagy Tamás Vállalom, összeférhetetlenség nincs.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

Cédrus Bizottság

1 fő, 1 évre

Köszörüs Zoltán Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

Génbizottság

4 fő, 2 évre

Vida Gábor **Nincs írásbeli nyilatkozat, de továbbra is vállalja.**

nem támogatja	1 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Móra Vera **Vállalom.**

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Gyulai Iván **Írásbeli nyilatkozat, hogy vállalja.**

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Márai Géza **Írásban nyilatkozat, hogy vállalja.**

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

Fenntartható Fejlődés Tárcaközi Bizottság

2 fő, 2 évre

Kocsis Anikó **Vállalom, összeférhetetlenség.**

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	1 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Dr. Schmuck Erzsébet **Írásbeli nyilatkozat, hogy vállalja.**

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	3 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

Magyar Televízió Közalapítvány

1 fő, 1 évre

Szili Zsolt Ákos **Vállalom**

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

Duna Televízió Kuratóriuma

1 fő, 1 évre

Ignéczy Tibor Visszalép.

Csonka Imre Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	1 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Cselószki Tamás Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

A szervezők vegyék fel a kapcsolatot az ORTT-vel.

* * *

Magyar Rádió Kuratóriuma

1 fő, 1 évre

Kerényi Szabina Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Tömöri László Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

Köszörús Zoltán Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

11:25

A teremben 75 szavazat, elegendő a határozatképességhez.

* * *

Kérékpáros koordinációs Bizottság

1 fő, 1 évre

Kelemen Zoltán Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	1 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

Országos Területfejlesztési Tanács

1 fő, 1 évre

Farkas István Vállalom.

nem támogatja	0 fő
tartózkodik	0 fő

A jelölést az OT elfogadta.

* * *

Kurucz Márta:

Szavazás 13:00-14:00 a 4. teremben. Eredményhirdetés 17:30-tól.

Ámon Ada:

Klímaszekció állásfoglalás készült

Az ülés vége: 11:30

*Prém Krisztina
jegyzőkönyv vezető*

*A hanganyag alapján korrigálta: Kis
Zsófia*

14:30 Plenáris ülés

Állásfoglalások ismertetése

A szavazást nem igénylő szekciók ismertetője Bizottsági szavazás eredményének ismertetése

Levezető: Farkas István és Trombitás Gábor

14:50

A teremben 73 szavazat, elegendő a határozatképességhez.

Zalatnay László

Felolvassa a „*Nemzeti Tervek és regionalizmus*” című szekció állásfoglalását. Kéri, hogy az eredeti szövegrészlet maradjon.

Maradjon-e az eredeti szöveg?

elfogadja	látható többség
tartózkodik	9 fő

A kérelmet az OT elfogadta.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	látható többség
tartózkodik	5 fő

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

* * *

Breuer László

Ismerteti a „*Környezeti Nevelés*” szekció állásfoglalását.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	látható többség
tartózkodik	1 fő

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

* * *

Beliczay Erzsébet

„*A nagyvárosok szétterülése az agglomerációban*” szekció állásfoglalásának ismertetése.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	egyhangúlag
-----------	-------------

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

Lukács András

Ismerteti a szekciónak a budapesti agglomeráció ügyében az Országgyűléshez intézett felhívását.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	egyhangúlag
-----------	-------------

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

* * *

Moys Zoltán

„*A földtulajdon változás környezeti kérdései*” szekció állásfoglalásának ismertetése.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	látható többség
tartózkodik	2 fő

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

* * *

Szilágyi László

Felolvassa a „*Hulladék*” szekció állásfoglalását.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	látható többség
tartózkodik	2 fő

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

* * *

Takács Gábor

A „*Klímavédelem*” szekció állásfoglalásának ismertetése. Bár nem volt szekció, de kéri, hogy az állásfoglalásról szavazzon az OT.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	látható többség
tartózkodik	17 fő

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

* * *

Fidrich Róbert

A Danone kérdésben született állásfoglalást ismerteti.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	látható többség
nem támogatja	1 fő
tartózkodik	27 fő

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

* * *

Perneczky László

Ismerteti az *OT szabályzat* módosítására tett javaslatokat.

Jánossy András

Módosító javaslatokat tesz az OT szabályzathoz.

Elfogadja-e az OT a módosító javaslatokat?

nem fogadja el	25 fő
tartózkodik	15 fő

A javaslatot az OT nem fogadta el.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

Határozatképtelenség miatt nem történt határozathozatal!
----

* * *

Sallai Zoltán

Felolvassa a Nemzeti Parkok szekció a „*Tisza vízgyűjtője*”-val kapcsolatos állásfoglalását.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	látható többség
tartózkodik	3 fő

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

16:35

A teremben 60 szavazat, elegendő a határozatképességhez.

* * *

Cz. Horváth László

Ismerteti a „*Hidrogénnel üzemeltetett robbanómotorok*” című szekció állásfoglalását.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	2 fő
nem támogatja	42 fő
tartózkodik	30 fő

Az állásfoglalást az OT nem fogadta el.

16:40

A teremben 70 szavazat, elegendő a határozatképességhez.

* * *

Sallai Zoltán

Felolvassa a *Drávai erdő*vel kapcsolatos állásfoglalást.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	látható többség
tartózkodik	5 fő

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

* * *

Sallai R. Benedek

Felolvassa a *Nemzeti Parkok*kal kapcsolatos állásfoglalást.

Ilosvai György

Javasolja, hogy a következő változtatást tegyék a határozatban:

~~„A környezet- és természetvédő szervezetek csak olyan nemzeti parkok létrehozását támogatják, amelyek a Világ Természetvédelmi Unió (IUCN) kritériumainak megfelelnek.”~~

helyett

„A környezet- és természetvédő szervezetek állásfoglalása, hogy a további nemzeti parkok létesítésénél a kormányzati szervek vegyék figyelembe a Világ Természetvédelmi Unió (IUCN) ajánlásait.”

Elfogadja-e az OT a változtatást?

elfogadja	látható többség
nem fogadja el	4 fő
tartózkodik	21 fő

A változtatást az OT elfogadta.

Támogatja-e az OT az állásfoglalást?

támogatja	látható többség
nem támogatja	1 fő
tartózkodik	10 fő

Az állásfoglalást az OT elfogadta.

* * *

Trombitás Gábor

Az OT következő helyszíne az alábbi két javaslat érkezett:

1. Szarvas, NIMFEA Egyesület

Elfogadja-e az OT a következő találkozó helyszínéül?

elfogadja	látható többség
-----------	-----------------

A helyszínt az OT elfogadta.

2. Veszprém, Castor Alapítvány

Elfogadja-e az OT a következő találkozó helyszínéül?

elfogadja	3 fő
tartózkodik	5 fő

A helyszínt az OT nem fogadta el.

**A 2002-es Országos Találkozó helyszíne Szarvas,
szervezője a NIMFEA Környezetvédelmi Egyesület.**

Az ülés vége: 17:00

*Prém Krisztina
jegyzőkönyv vezető*

A hanganyag alapján korrigálta: Kis Zsófia

17:00

Politikai Fórum

Levezető: Kiszél Vilmos, tiszteletbeli elnök – Göncöl Szövetség

Vitapartnerek:

Gál András Levente, államtitkár – Oktatási Minisztérium

Illés Zoltán, elnök – Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottság

Haraszthy László, elnök – Országos Környezetvédelmi Tanács

Imre Zsolt – Vác város országgyűlési képviselője

Kérdések

1. Mikor kapunk végleges választ a Bp-i közlekedés megoldására?

2. Több ISM pályázattal fordul elő, hogy az értékelés után még mindig nincsenek eredmények. Szeretnénk, ha ezt fel lehetne gyorsítani.
3. Kérem az, hogy közösen lobbizzunk az Országimázs Központnál, hogy ne csak a tűzijátékokra jutassanak támogatást, hanem az illegális hulladéklerakók megszüntetésére is. Kérem a jelenlevő politikusokat, hogy segítsék a szemléletformálást, közhasznú klipek megjelenését a tévében stb.
4. Meddig folytatható még a vissza nem váltható palackok sorsa?
5. Erdei iskolákat segítő támogatások nagy része nem érkezik meg, elnyelődik. Mít tervez a tárca ezzel az üggyel kapcsolatban?

Vdaszok

Szívesen továbbítom a kéréseket az ISM felé. A Levegő Munkacsoporttal közösen ugyanazt az álláspontot képviseljük a felszíni és felszín alatti közlekedéssel kapcsolatban. Alternatív közlekedési módokat kell biztosítani, ha van egy metró, attól még lehet a felszínen ugyanott egy villamos vagy egy busz. Hiába van egy metró, attól még nem biztos, hogy az emberek átülnek a kocsiból, mert hiába van sok parkolóhely a metró végállomásánál, ha nem őrzik 8 órán keresztül az autókat, akkor az emberek nem hagyják el az autójukat. Semmi értelme külön-külön bevezetni az elemeket, hanem egyszerre kell a rendszer összes elemét bevezetni.

A 4-es metróvonal 10%-kal sem fogja csökkenteni a levegőszennyezettséget, ugyanakkor 250-260 milliárd Ft-ba kerülne. A 2-es metró rekonstrukciója, továbbépítése 25-30 milliárdos beruházással is kivitelezhető. Hol van az elővárosi vasút, hol van a zónarendszer, hol vannak a magas parkolási díjak stb?

Szívesen lobbizom a hulladéklerakóért, de nem fog semmi történni, mert előre rögzítve vannak az Országimázs Központ feladatai.

Nem az EU-ért kell környezetvédelmet csinálni, hanem saját magunkért. A meglévő törvények, végrehajtása lenne az első feladat.

A vissza nem váltható palackok kérdése: a csomagolóanyag lobby minden évben elküldi az embereit az összes frakcióvezetőhöz (pártállástól függetlenül), az összes frakciónál elintézik, hogy hányan szavazzák meg az Országgyűlés Termékdíj növelő indítványát, ami természetesen nem éri el az 50%+1 szavazatot, és ettől kezdve hamvában hal meg. Ezt a játékot minden évben eljátsszuk, ehhez képest 11 Ft kg-onként a műanyagokon a termékdíj. A termékdíjakat ki kellene terjeszteni más termékekre is, meg kéne emelni, annak érdekében, hogy vissza lehessen szorítani az egyszer használatos csomagolóanyagokat. Betétdíjas rendszer, szelektív hulladékgyűjtés nincs ma Magyarországon. A jelenlegi törvények a regionális hulladéklerakók létesítésére nem a szelektivitást támogatják, hanem a további pazarlást, lerakást. Az EU-ban ezzel ellentétben elsőként a hulladékszegény technológiát támogatják pénzzel, másodsorban, ha keletkezik hulladék reciklálás, újrahasznosítás, harmadsorban fizikai, kémiai eljárások alkalmazása, és csak ezután esetleg égetés, és legvégül a lerakás, amit nem támogatnak.

Drávai Vízlépcső: A magyar kormány nem kívánja megépíteni, nincs is ilyen kötelezettségünk. A tárgyalások során kiderült, hogy a horvátok között is teljes a megosztottság, német tőke áll a háttérben az információk szerint. Az áram, amit megtermelnének egy Barcs nagyságú település évi villamos energia igénye.

Az erdei iskolák kétszer 25 millió Ft-os támogatása nem teszi lehetővé, hogy ez egy országos mozgalom legyen, az elkövetkező hetekben a tárca további támogatást kezdeményez majd a Gazdasági Minisztériumnál és az Ifjúsági és Sport Minisztériumnál.

Kérdések

6. Azt szeretném megkérdezni, hogy mi az Oktatási Minisztérium álláspontja a Szent István Egyetem Környezetgazdálkodási Intézet további jövőjét illetően?

Válaszok

A Szent István Egyetem integrációja, a magyar felsőoktatási integráció egyik legtöbb változós egyenlete, amelyet jól kell tudnunk megoldani oly módon, hogy figyelembe vesszük azt, hogy a magyar alkotmányos berendezkedés alapján a felsőoktatás autonóm, és azon belül is autonómok az egyes felsőoktatási intézmények, már szakmai értelemben. A minisztérium a maga részéről nem kíván átmeneti megállapodásokat, illetve megoldásokat hosszútávon rögzíteni.

Talán sokan nem ismerik, hogy miről van szó, ezért nagyon röviden vázolnám, hogy van egy nagyon szépreményű kari jogállású intézet a Szent István Egyetemen, amely ilyen értelemben egy sajátos választás elé került: a kari jogállás, mint jogi lehetőség megszűnik, tehát vagy karrá tud fejlődni, vagy pedig sajnos az eddigi küzdelem, szakmai építkezés veszélybe kerülhet az által, hogy besimul egy ilyen értelemben nem annyira progresszív szakmai környezetbe. Ezt tudjuk, tehát az első fontos dolog, hogy látjuk a problémát. Azt is látjuk, hogy a Magyar Akreditációs Bizottság nem támogatta: álláspontjuk szerint nem volt meg az elégséges, elsősorban fokozottan alátámasztott szakmai erő ebben az intézetben. A tartalmon lehet vitatkozni, mi a minőségbiztosítás fő intézményének a véleményét, mint közigazgatás tiszteletben szoktuk tartani.

Szendrő Péter rektor úrnak egy olyan tartalmú levél ment el, hogy 2002. február 28-áig terjesszen elő egy olyan részletes intézményfejlesztési tervet, ahol külön térjen ki ennek a lehetőségeire, de addig is próbálja megőrizni ennek az intézetnek a szakmai erőit, értékeit. Ez egymás között azt jelenti, hogy megpróbáljuk anélkül, hogy elhúznánk ezt az átmeneti állapotot, az intézetnek megadni a szükséges időt a további építkezéshez, hogy a következő akreditációs vizsgálat pozitív döntést hozhasson.

Törekszünk arra, hogy az egyetemi közvélemény is megértse, hogy ezeket az intézményeket fejleszteni kell.

Ehhez képest, amit én kérek, hogy valóban az építkezés, ilyen értelemben ez a pozitív hozzáállás, hit maradjon meg az intézet jövője tekintetében, és ne egy deprimált magatartás uralkodjon el az intézeten. A magunk részéről a közigazgatás a soron kívüli ügyintézással, a szakmai támogatással mindent meg fogunk tenni annak érdekében, hogy ez a szépreményű intézet valóban be tudja tölteni a hivatását.

A magam részéről azt tudom megígérni, hogy a miniszter úr irányába ezt továbbítom, és amikor 2001. október végén, november elején a miniszter úr dönt az állami finanszírozású keretszámokról, akkor ez ott fog szerepelni, mint megoldandó kérdés, és az is, hogy ez kiemelten támogatandó.

* * *

Kérdések

7. Mi lesz a Rákos-patakkal és környékével, ami jelenleg egy hulladéklerakó?

8. Mit tudna tenni a kormány az agglomeráció hirtelen terjeszkedése ellen?

Válaszok

A főváros tevékenysége zöld felület ellenes, ez kiderült, gondoljunk csak a Mamut építésére. A Rákospatak kérdésére nem tudok válaszolni.

Fel kell gyorsítani a Földművelésügyi Tárcánál ezt a kérdést, december 31-e előtt agglomerációs törvény nem lesz. Ezt az önkormányzatok is tudják, ezért igyekeznek most beépítés alá vonni nagy kiterjedésű területeket.

Az ülés vége: 18:30

*A hanganyag felhasználásával összefoglalta:
Kis Zsófia*

A választás eredményeinek kihirdetése

A politikai fórum elhúzódása miatt a Szavazatszámoló Bizottság által összeállított végeredményt a résztvevők fénymásolatban kapták kézhez. A bizottsági választások eredményeit a mellékletben találják.

A találkozó zárása

A rendezvény zárása a Hétkápolnánál tartott ökumenikus istentisztelet volt, amelyet Stella Leontin, címzetes prépost és Csuka Tamás tábori püspök celebrált, közreműködött Bérczi Szaniszló, keresztény tudós, Petz György, költő illetve a Váci Huszár és Nemzetőr Bandérium.

Vác, 2001. április 30.

Filó Andrea, sk
jegyzőkönyvvezető

Prém Krisztina, sk
jegyzőkönyvvezető

Kun Lászlóné, sk
hitelesítő

Dr. Szedlay Gyöngyi, sk
hitelesítő

Farkas István, sk
levezető

Trombitás Gábor, sk
levezető

Melléklet: 10 db hangkazetta

A hiteles példányt a Göncöl Szövetség irattárába iktattuk be.

A jegyzőkönyv szövege megtalálható az interneten a www.zpok.hu/ot2001 alatt.

2001. május 1., kedd

Terepi szakmai kirándulások

A rendezvény utolsó napján, a hivatalos programok befejezése után, az itt maradt érdeklődőkkel, családokkal együtt a Dunakanyarban és környékén kirándultunk.

A **Gombás patak vízgyűjtőjében** tett túra célja a vízfolyások vízgyűjtő-szemléttel történő vizsgálata volt. E mögött annak az igénye áll, hogy a különböző vizes élőhelyek vizsgálata túlmutat magán a szűkebb értelemben vett vízen; hiszen tartalmaznia kell a vízgyűjtő terület sajátosságait és az azon lévő hatótényezőket pl.: szennyezőforrásokat. Kis csapatunkkal Vácduktól indultunk Vác felé a patak partján, közben megismerkedtünk a mezőgazdasági, közlekedési és ipari szennyezőforrásokkal, a szabályozás káros hatásaival és a mindezek kiküszöbölésére elkészült váci patak menti ökológiai folyosók tervével.

A 2A elkerülő utat azért hozták létre, hogy Vác belvárosából a levegőszennyező közúti forgalmat (2-es út) a városon kívülre tereljék, azonban valószínű, hogy a levegőminőség nem javult, és ráadásul a patak menti területeket szakaszokra tagolta (ez inkább a Gombás-patak felső szakaszára jellemző). A kirándulás befejezéseként végigsétáltunk a Gombás-patak torkolatánál kialakított ártéri tanösvény pallóján.

A **botanikus kerti** kirándulást a Duna árterén kialakított Ártéri Tanösvényen kezdtük. Előadást hallottunk a tanösvény építéséről, az itt honos növények teljes pompájukat mutatták (pl. vízi kányafű, mocsári nefelejcs, pénzlevelű lizinka). A fák közül a zöld juhar (jövevény faj) terjeszkedését és a fehér füzek kiszáradását figyeltük meg. Ezután átutaztunk Vácrátótra, ahol a botanikus kert történetével ismerkedtünk meg, miközben körbejártuk a teljes kertet. Az üvegházban trópusi növényeket csodáltunk meg (pl. banán, bambusz, orchideák), megnéztük a „Biblia növényei” című gyűjteményt is. A tavakban, amelyek a sződi Rákos-patak felduzzasztásával keletkeztek, halakat láttunk, a partján pedig vidra nyomokat. Az állatok közül megfigyeltük még a mókusokat, nyusztokat, vörösbegyeket és csuszkákat.

A **Csóványosra (938 m)**, indított túránk előtt még kisvasutaztunk a Morgó- és Török-patak völgyében, miközben a Börzsönyi erdei vasutakról beszélgettünk. A kirándulás közben megfigyeltük a Börzsöny jellegzetes növény- és állatvilágát. A csúcsról körbetekintve megcsodáltuk a gyönyörű kilátást. Útban Nógrád felé a Civil Rádió OT-ről készített élő adásában vettünk részt egy telefonos interjú kapcsán.

Nagymarosról három **kenuval** indultunk neki a Vácig terjedő Duna szakasz csodálatos élővilágának felfedezésére. Beleshettünk a titokzatos fűzligetek madárvilágába, de sajnos sok helyen csak az ember által kiépített partok sivárságban „gyönyörködhattunk”.

Ebédelés közben elméltünk a vízi turizmusról, a szigetekről és a csodálatos mellékágakról.

A Budapest-Esztergom között közlekedő **hajóról figyeltük a vízimadarakat** a Pest Környéki Madarász Kör madarászainak segítségével. Számos védett, illetve fokozottan védett madárfajt láttunk, többek között szerezsen sirályt.

Zebegénytől Törökmezőig tartó túra különlegessége az volt, hogy miközben haladtunk célunk felé, a túravezetők segítségével környezeti nevelési módszerekkel ismerkedtünk meg, így egészítve ki a környezeti nevelési szekción elhangzottakat. Az út során megfigyeltük a Malom-völgy csodálatos természeti értékeit.

A **Nagybörzsöny és környékén** tett túra során megtekintettük az Anjou-dinasztia idején virágkorát élő egykori bányászat nyomait. Megismerkedtünk a középkori és a jelenkori aranybányászat környezeti hatásaival, a Börzsöny-hegység fontosabb vulkáni közeteivel, és

földtörténetével. A helytörténeti kiállításon betekinthettünk az egykori bányásztelepülés múltjába és jelenébe, valamint megnéztük a Szent István templomot is.

A Drégelypalánkig tartó vonatkozás során beszélgettünk a vasútról, mint környezetbarát közlekedési eszközről, valamint bemutattuk az Ipoly-völgyi közlekedési anomáliákat, és a megszüntetésére irányuló törekvéseinket. Amíg felmáztunk a **Drégely várba**, illetve túráztunk az Észak-Börzsönyben, a növény és állatvilágáról, valamint helytörténeti érdekességekről hallgattunk előadást.

Küldöttek beszámolóí

1. Országos Környezetvédelmi Tanács

GYULAI IVÁN beszámolója az OKT-ban végzett munkáról (2000/2001)

Az OKT munkájában, mind annak plenáris, mind ad hoc bizottsági ülésein, rendszeresen részt veszek, azokra felkészülök, a véleményemet elmondom, ha szükséges leírom. Az elmúlt időszakban egy esetben, akadályoztatásom miatt nem tudtam megjelenni.

Ezt az időszakot három miniszter is jellemezte. Ennek megfelelően a munkánk is változott, alulról emelkedtünk felfelé. Pepó Pál alatt az OKT nagyon mélyre süllyedt. Nem kaptunk anyagokat, a véleményünkre nem számított a minisztérium, a miniszter a véleményünket nem képviselte a kormányban, a Tanács számos tagja elkeseredett lett és passzivitással válaszolt. Ligetvári Ferenc minisztersége alatt nem tudott kiteljesedni a munkánk, de pozitív irányú változások történtek. Jelenlegi miniszterünk több esetben is kifejtette, hogy számít munkánkra. Valóban, minisztersége óta robbanásszerűen megnöttek feladataink, oly annyira, hogy azokat tisztességgel ellátni nagyon nehéz. Ez annak is köszönhető, hogy felgyorsult a jogalkotás folyamata a jogharmonizációs deficitek leküzdése miatt.

Mint ismert az OKT egy Alkotmány Bírósági döntés kapcsán „jó helyzetbe” került, minden jogalkotónak világossá vált, hogy környezetvédelmi, vagy azt érintő jogalkotás nincs az OKT nélkül. Ez azonban csak annyit jelent, hogy formálisan ma már mindenki igyekszik kielégíteni a törvényi kötelmet, de véleményem szerint véleményünk továbbra is súlytalan, illetve nem tudjuk, hogy milyen súlyú, hiszen nincs olyan mérőeszköz, amely működésünk eredményességét vizsgálná, azaz, hány javaslatunk talált meghallgatásra.

A magam részéről továbbra is a fenntarthatósági elveket próbálom átültetni a gyakorlatba, hogy a készülő jogszabályok, koncepciók, tervek rendelkezzenek fenntarthatósági tartalommal. Ennek megvalósulását maga az OKT is hátráltatja, hiszen nagyon nehéz közös szemléletet kialakítani, különösen akkor, ha nincs is idő a munka rohamában, elidőzni egy-egy gondolat felett. Az, azért pozitív, hogy volt egy alkalom, amikor kihelyezett ülésen próbáltuk adók és finanszírozás vonatkozásában közelíteni álláspontjainkat. A kezdeti lépés ugyan megtörtént, de nem volt folytatás.

* * *

HARASZTHY LÁSZLÓ beszámolója az Országos Környezetvédelmi Tanácsban végzett tevékenységről

A 2000. Évi Országos Találkozó delegált az OKT-ba, majd a testület májusi ülésén a társadalmi szervezetek képviselőinek javaslatára - PEPÓ Pál ellenem folytatott lobbizása ellenére – meggyőző fölényel elnökévé választott.

Amióta átvettem ezt a tisztséget a Tanács mindenkori társelnöki tiszttét betöltő környezetvédelmi miniszter személye többször is cserélődött, ez azonban csak a tanács pozitív megítélése szempontjából volt jelentős, az érdemi munkát csak kis mértékben befolyásolta.

Elnöki tisztemet úgy értelmezem, hogy a tagi mivoltommal ellentétben nem elsősorban a Tanács elé kerülő anyagok véleményezésére kell koncentrálnom, mint korábban, hanem a testület munkájának hatékonyságát kell növelnem.

Ennek megfelelően elsősorban azzal foglalkoztam, hogy a korábbi időszakkal ellentétben, sikerüljön elérni azt, hogy lehetőleg minden a környezetügyet érintő kormányzati előterjesztés, koncepció, jogszabály tervezet eljusson a testület elé. Ebben Ligetvári Ferenc és Turi-Kovács Béla miniszter urak jelentős segítséget nyújtottak, míg elődjük nyíltan a tanács felszámolásán fáradozott.

A Tanács súlyát egy alkotmánybírói határozat jelentősen növelte. A taláros testület ugyanis megsemmisített egy kormányrendeletet azért, mert az előkészítés során nem kérték ki a Tanács véleményét.

A 2000. Évi júniusi és júliusi ülésekre még az volt a jellemző, hogy előterjesztés hiányban szenvedtünk, ez azonban szeptembertől jelentős fordulatot vett.

Ma már nem az a probléma, hogy mit tárgyaljon a Tanács, hanem az, hogy hogyan tudjuk feldolgozni az egyre több és több elénk kerülő anyagot. Eddig az ülések megnyújtásával, albizottságok létrehozásával és egy rendkívüli ülés beiktatásával sikerült megbirkózni a feladatokkal.

A beszámolási időszakban az alábbi fontosabb kérdésekkel foglalkozott a Tanács.

Mindenek előtt részt vettünk a KAC rendelet kidolgozásában, amelyhez megítélésem szerint jelentősen hozzájárultunk és ennek illetve a politikai szándéknak köszönhetően a jelenlegi rendelet az egyik legkorrektebb.

Foglalkoztunk a Nemzeti Környezetvédelmi Program következő ciklusának előkészítésével, a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programmal, több lépcsőben az EU integrációra való felkészüléssel illetve az ahhoz kapcsolódó jogharmonizáció konkrét feladataival is.

Az Országos Területrendezési Terv két alkalommal is téma volt a Tanács ülésein.

Nagy vitát váltott ki a környezetterhelési díjakról szóló törvény koncepciója, amellyel kapcsolatban még a társadalmi szervezetek képviselői sem tudtak egy véleményre helyezkedni.

A társadalmi szervezetek küldöttei a Tanács munkájában résztvevő legaktívabb csoport, illetve kijelenthetem, hogy felkészültsége alapján a Tanács meghatározó személyiségeinek többsége is ebben a csoportban foglal helyet. Véleményem szerint a Tanács súlya felértékelődően van és ezért jó lehetőséget kínál arra, hogy a hazai törvénykezést és alacsonyabb szintű jogszabály alkotást zöldíteni tudjuk.

Haraszthy László, 2001. április 11.

* * *

BÖDECS BARNABÁS lemondása:

Az Országos Környezetvédelmi Tanácsban betöltött tagságomról 2001. április 30-i hatállyal lemondok. Lemondásomról a Környezetvédő Szervezetek Országos Találkozóját, mely április végén kerül megtartásra, tájékoztatni fogom, eddig elvégzett munkámról beszámolok és felkérem a Találkozót megüresedő helyem pótlására.

Lemondásomat a következő okokkal indokolom:

Az Országos Környezetvédelmi Tanácsban betöltött tisztségem ellátásához a plenáris üléseken történő részvételen túlmenően legalább havi 3-4 munkanap időráfordításra volna szükségem ahhoz, hogy tisztségemet felelős döntéseket kialakítva tudjam ellátni. Ezen túlmenően az általam nem ismert szakterületek esetében külső szakértők segítségére lenne szükségem ahhoz, hogy azokban a kérdésekben felelősséggel véleményt nyilváníthassak. Ilyen szakértői háttérrel nem rendelkezem, őket megfizetni sem tudnám. A tárgyalásra kerülő dokumentumok gyakran nem is állnak kellő időben rendelkezésre. Mivel a HUMUSZ-ban betöltött társadalmi tisztségem és kereső foglalkozásom mellett a fent említett időtartamot feladatom ellátására nem tudom tartósan biztosítani, rangsorolnom kell és ez a lemondás mellett szól annak ellenére, hogy a Tanácsban betöltött tisztségem jelentős információs értékkel bír.

A Tanács munkájában eltöltött 10 hónap alatt bebizonyosodott, hogy még az én szakterületemet érintő, hozzám közel álló kérdésekben is óriási különbség van álláspontom és a Tanács többi tagjának álláspontja között, beleértve a Zöld Oldal képviselőit is. Kiemelten megmutatkozott ez a „zöld adók”, a „szennyező fizet elv” kérdésében, ahol a Tanács többi tagja több esetben egyértelműen a „zöld adók” intézményével szemben foglalt állást vagy legalábbis fenntartását hangoztatta azok környezeti hatékonysága tekintetében. Különösen megmutatkozott ez a véleménykülönbség a termékdíj törvény módosítása, a környezetterhelési díjakról szóló törvény koncepciójának megtárgyalása esetében,

amikor a döntés során egyedül maradtam „igen” szavazatommal a Tanács összes többi tagjával szemben. Ezen eseményekből le kellett vonnom a kellő következtetést és meg kellett állapítanom, hogy azokban az ügyekben, melyek számomra a legfontosabbak és a környezetvédelem ügye iránti elkötelezettségem lényegét képezik, érdekérvényesítő képességem a Tanácson belül igen csekély. Ebben a helyzetben kénytelen voltam belátni, hogy tagságom fenntartása egyre inkább elvesztegetett időnek minősül és jobb, ha ugyanezt az időt a jövőben azoknak a gyakorlati feladatoknak szentelem, melyek saját lépéseim és a HUMUSZ tevékenysége folytán eredményesek lehetnek.

Harmadik okként jelölöm meg, hogy tapasztalataim szerint a Tanács munkájának egyre növekvő részét teszi ki az Európai Unióval kapcsolatos jogharmonizációs feladatok ellátása, véleményezése. Úgy látom, hogy e munka során a jogalkotásban a nemzeti sajátosságok megfogalmazása, a nemzeti érdekek megjelenítése háttérbe szorul. Személyes életvitelemről, a természeti környezethez való viszonyomtól azok a folyamatok, melyet ez a jogalkotás támogat és felerősít, igen távol állnak. Környezeti szempontból személy szerint nem vagyok híve az európai uniós csatlakozásnak és érzem, hogy felfogásom a Tanács többi tagjától ebben a tekintetben is eltér. Emiatt jelenlétem a Tanácsban korlátozó tényező lehet, így nem látom értelmét tagságom fenntartásának.

A Tanács minden tagjának köszönöm együttműködését és az ipari, valamint a tudományos oldal tagjaitól, akikkel a jövőben szervezett keretek között már nem találkozom, ezúton elbúcsúzom.

Budapest, 2001. március 14.

* * *

KISZEL VILMOS beszámolója az Országos Környezetvédelmi Tanácsban végzett tevékenységéről

A beszámolási időszakban a legnagyobb eredménynek az alábbiakat tartom:

Az Országos Környezetvédelmi Tanács (OKT), (a tárca gyorsan változó személyi állományára, különösen vezetésére való tekintettel) stabilizáló tényező volt a környezetvédelemben. Szakmaiságával, kiegyensúlyozott állásfoglalásaival jelentős mértékben hozzájárult az egyensúly megőrzéséhez, helyreállításához.

Ebben az időszakban NGO elnököt választottunk Haraszthy László személyében. Régi tény, hogy az OKT-ban a legnagyobb aktivitást a társadalmi szervezetek küldöttei fejtik ki, ilyen módon László megválasztása élenként hatott a munkára, és több rendkívül fontos folyamat beindult. /Haraszthy László megválasztásának körülményeit és mikéntjét az egyik döntő csatának tartom, a korábbi destruktív tárcavezetés leváltásában./

A kamionok úthasználati díja tárgyában keletkezett alkotmánybíróvási határozat, ami óvásunkra született, nagyon felpezsdítette az életet. Egyre több tárca folyamodik hozzánk vizsgálati elemzéssel és kéri a Tanács véleményét, ami rendkívül jó jel.

A Miniszterelnöki Hivatalban folytatott több beszélgetés, illetve az illetékes államtitkár meghívása útján végre érdemben lehetett a Tanács döntéshozásban való helyének kedvező módosításáról beszélgetni, úgyhogy remélhetőleg ebben is lesz előrelépés. A Tanács egybehangzó álláspontja, hogy a jogszabályok és tervezetek koncepcionálós fázisában tartott érdemi szakmai vita útján tudunk legjobban hozzájárulni a jogszabályok és döntések környezeti szempontból való jobbá tételéhez, megtartani hatáskörünket, s adott esetben jogorvoslatra is okot adó hatáskörünket a norma szövegek bírálata, szerkesztése, majd később előterjesztése során. Eseti jelleggel kívánatos és hatékony az országgyűlésben való követése a döntéseinknek.

Kezdd polgárjogot nyerni az a nézet – amellyel én maximálisan egyetértek -, hogy munkánk hatékonyságát rendkívül nehéz egyes konkrét pontokban lemérni, hiszen amikor olyan ügyek kerülnek hozzánk, ahol sarkítottan bizonyos szavak, vagy számok szerepelnek, akkor ezek az ügyek általában már túlértettek ahhoz, a hivatali adminisztráció részéről, hogy látványos eredményeket lehessen elérni. Sokkal fontosabb az - a véleményem szerint - döntően felnőtt nevelésnek tekinthető kultúrált vitastílus, amelyben a jogalkotókkal és a tervezetek készítőivel el tudunk beszélgetni, gondolatokat tudunk közvetíteni, s ezek aztán sokkal jobban meglátszanak a készülő tervezetekben, mint a már megcsontosodott vélemények változásai.

Bizonyos szinten előrelépés történt az „irat kibocsátás” tekintetében. A különböző bizottságok felállításának és működtetésének tekintetében, az „áterestőképességünk” jelentősen megnőtt. Vannak előremutató döntések a külső szakemberek bevonásának kérdésében, az élénkülő sajtómunka még várat magára.

Saját munkámmal kapcsolatban: úgy gondolom az aktív és kezdeményező tagok közé tartozom, a hozzászólásokat és az indítványokat is figyelembe véve. A fenti változások jelentős hányadát terjesztettem elő, illetve terjesztettem vissza többször. Nagy örömmel szolgál, hogy ezek a változások megtörténtek. Szükségesnek tartom elmondani, tény és való, hogy a mozgalomban az emberek gyorsabban öregszenek, mint az egyszerű polgári életben, de ez elsősorban azt jelenti, hogy a közvetlen mozgalmi feladatoktól, és az ezzel járó adminisztratív és irányítási feladatoktól kell magamnak és a hozzám hasonlóknak elsősorban távolodni, és az olyan típusú feladatok felé orientálódni, mint amilyen az OKT is. Én ezt a munkát nagy örömmel végzem, s véleményem szerint ez egy olyan fórum, ahol szavunknak megfelelő súlyú hatása van. S örülök, hogy személyesen hozzájárulhatok ahhoz, hogy a friss gondolatokat, a mozgalmától származó közös véleményeket tudom képviselni a kormányzati döntéshozásban igen magas szinten. Ezért is tartottam kiemelkedő fontosságúnak, hogy az idei OT-nak legyen összetett vivőtémája, hogy a szekciókat úgy határozzuk meg, hogy több szekcióban az OKT-ban is mozgalmi véleményként közösen felvállalható, világos, szakmailag helytálló, jelentős társadalmi támogatást élvező véleményeket tudjunk képviselni.

Vác, 2001. április 11., Kiszél Vilmos

* * *

LUKÁCS ANDRÁS beszámolója az Országos Környezetvédelmi Tanácsban végzett tevékenységéről **(2000. április-2001. április)**

Az Országos Környezetvédelmi Tanács (OKT) összes ülésén, minden napirendi pont tárgyalásán részt vettem, és sok napirendi pontnál felszólaltam. Számos tárgyalt témához készítettem írásos észrevételt, illetve konkrét, szövegszerű javaslatokat a tervezett jogszabályok és koncepciók módosítására (költségvetési törvény, adótörvények, környezetterhelési díjakról szóló koncepció, termékdíj-törvény módosítása, országos területrendezési törvény, környezeti hatásvizsgálatról szóló új kormányrendelet, a környezetvédelmi törvény módosítása, a levegő védelmével kapcsolatos kormányrendelet, légszennyezési határértékekről szóló miniszteri rendelet, a nehéz tehergépjárművek hétvégi korlátozásáról szóló kormányrendelet, törvénytervezet a terület-átminősítési moratóriumról a túlzott beépítések megakadályozására a Budapesti Agglomerációban, a KAC szabályairól szóló miniszteri rendelet és miniszteri utasítás, KAC pályázati felhívás). Javaslataim jelentős része bekerült az elfogadott jogszabályokba. Több alkalommal a kezdeményezéseimre kerültek az OKT elé egyes jogszabálytervezetek, illetve koncepciók (költségvetési törvényjavaslat, adótörvény-javaslatok, terület-átminősítési törvénytervezet, koncepció a fák védelméről szóló törvénytervezetre). Az OKT két albizottságának munkájában is aktívan részt vettem (Energiapolitika, közlekedéspolitikai, valamint Gazdaság és környezetvédelem). Több alkalommal tettem konkrét javaslatokat az OKT munkájának javítására is. Ezek részben megjelentek az OKT új ügyrendjében is.

Budaörs, 2001. április 10., Lukács András

* * *

RITTENBACHER ÖDÖN: Beszámoló az Országos Környezetvédelmi Tanácsban végzett munkáról

Időpont: 1998. 1999. 2000.

Statisztika:

- 1998-ban 10 plenáris ülésből 9-en,
- 1999-ben 10 plenáris ülésből 8-on voltam jelen.
- 2000-ben 8 plenáris ülésen vettem részt.

Hiányzási okok. Betegség, hófúvás, külföldi út.

Értékelés:

Úgy ítélem meg, hogy a mi (zöld) oldalunk mind részvételben, mind hozzászólásaiban sokkal aktívabb volt a másik két oldalnál. Következésképpen – ha nem is nagy eredménnyel – de képviseltük azt a „zöld szemléletet”, melyet leginkább a fenntarthatóság elveinek keresésében, megjelenítésében képviseltünk az egyes jogszabályok, koncepciók tárgyalása esetén.

Hozzászólásaim, javaslataim általában konkrét témákra és nem filozófiai eszmefuttatásokra vonatkoztak. (Ez utóbbira is nagy szükség volt a másik két oldal „agymosásához”.)

Hozzászólásaim közül megemlítek néhányat, melyeknek az esszenciá a következők voltak:

- Jogilag nem tisztázott a „környezetveszélyeztetés” ténye. Ennek megállapítására mindig csak akkor kerül sor, amikor a környezetszennyezés ténye már fenn áll. (Megjelenik a szennyezés a talajvízben, élővízben stb.) A valódi prevenciót az szolgálná, ha „környezetveszélyeztetés” fogalmát pontosan definiálnák.
- Többször is kértem, hogy a környezetvédelmi felügyelőségeket mind létszámban, mind szakmailag erősítsék meg!

Eredmény: 2000-ben jelentősebb létszámbővítés volt a felügyelőségeken.

- Magyarország középtávú energiastratégiájának tárgyalása kapcsán hangsúlyoztam az NGO szervezetek energiahatékonysági tanácsadó irodáinak támogatási szükségességét, illetve az alternatív energiahordozók alkalmazásának lakossági támogatását.

Eredmény: Nem sok. De 2000-ben jelentős pályázati lehetőség volt erre a GM-nél. A Széchenyi Terv is tartalmaz ilyen tárgyú témákat.

- A hulladékgazdálkodási törvény vitája kapcsán többiekkel együtt (zöld oldal) hangsúlyoztam a preventivitás hiányát, a megelőzés támogatottságának és „díjazásának” hiányát. Felhívtam (és felhívtuk) a figyelmet a törvényben szereplő pontatlanságokra, melyek lehetőséget adnak a kiskapukra. Növelni kell a lakosság részvételét a hulladékártalmatlanítási kérdésekben, növelni kell a nyilvánosság szerepét.
- Írásban két törvénytervezetet véleményeztem:
  - „Talaj és felszín alatti vizek védelme”
  - „A katasztrófák elleni védekezés irányításokról, szervezetéről és a súlyos ipari balesetek elleni védekezésről”

Összefoglaló kritika:

1. Mivel nincs meg a rendeletek, törvények, koncepciók végső állapotának nyomon követése
2. értékelése, nem tudni, hogy mi valósult meg a javaslataink közül.
3. Az OKT társadalomra, kormányra, minisztériumokra gyakorolt hatása csekély.
4. Az OKT 3 oldalúsága miatt egyeztetett határozataink, javaslataink puhák.
5. Gyakran késve, az utolsó pillanatban kapunk meg anyagokat, ezekről ugyan nehéz felkészült véleményt mondani.
6. Nagy nehézséget jelent hogy az utóbbi időben az EU. elvárások miatt felgyorsult törvények rendeletek nagy száma ömlesztve jelentkezik véleményezésre, ami szinte főállású OKT. tagságot kívánna.

Megjegyzés: Én magam minden ülésről készítettem egy „szubjektív” emlékeztetőt, melyet az OKT ülések jegyzőkönyveivel együtt 33 szervezetnek megküldtem

Van-e értelme az OKT tagságunknak?

A gyenge eredmények ellenére is én úgy ítélem meg, hogy igen, mert:

- Mód volt arra, hogy alternatív koncepciókat ismertessünk.
- Mód volt arra, hogy más NGO szervezetek is kifejhessék véleményüket, bemutatkozzanak.
- Információhoz jutunk, képviselhetjük az NGO szervezetek érdekeit.

Mely területen érzem, hogy segíteni tudtam az OKT-ban résztvevő „zöld képviselő” munkáját:

Szakmai végzettségem és szakmai gyakorlatom alapján kommunális és ipari hulladékgazdálkodási, veszélyes hulladékokkal kapcsolatos, ipari és kommunális vízgazdálkodási, általában ipari környezetvédelmi kérdésekben (benne légszennyezés is) éreztem otthon magam.

Eger, 2001. április 12., Rittenbacher Ödön, Elnök, ÉLETFA Környezetvédő Szövetség

Országos Környezetvédelmi Tanács - SCHMUCK ERZSÉBET

A Tanács az elmúlt egy évben, a korábbi évek gyakorlatának megfelelően havonta ülésezett. Pepó Pál távozásával lényegesen jobb pozícióba került a Tanács és ez meglátszik az elvégzett munka mennyiségén is. Egyre több előterjesztés kerül az OKT elé, aminek az a következménye, hogy egyre többször üléseznek a különböző albizottságok is. Az elmúlt egy évben megtárgyalt fontosabb témákat nem sorolom föl, mert bizonyára az OKT elnöke, Haraszthy László ezt megtette.

Új elem a Tanács munkájában, hogy bizonyos időközönként kihelyezett ülést tart, aminek az a célja, hogy saját kezdeményezésű koncepciókat dolgozzon ki, illetve, hogy egyes kérdésekben megvitassuk és közelítsük az OKT tagok és oldalak nézőpontját.

Az első alkalommal a zöld adók kérdésköréről vitatkoztunk, és egyelőre úgy tűnik, hogy különösebb eredmény nélkül.

A következő alkalommal a fenntartható fejlődést tűzzük napirendre.

Az OKT az egyik szervezője az EU Társadalmi Fórumoknak, amelyek évente 2 alkalommal kerülnek megtartásra 5 társadalmi érdekcsoport képviselőinek részvételével.

Az OKT üléseken részt vettem. Hasonlóan a többi társamhoz, havonta általában 2-3 napot eltöltöttem e vállalt feladat teljesítésével. Két albizottság munkájában veszek részt, illetve e mellett egyik fő szervezője vagyok az EU fórumoknak.

Budapest, 2001. április 12.

---

2. KAC Fejlesztési Keret Tárcaközi Bizottság

Környezetvédelmi Alap Céltámogatás Fejlesztési támogatások bizottság

Egyelőre semmi változást nem észlelek, a tavalyi beszámoló óta történeteket a nyilvánosság kerülése jellemez a döntési folyamatban. Ezt csak részben indokolja, hogy minden pályázatot a megfelelő szakma és a környezetvédelem szempontjából kell értékelni. A nyilvánosság kizárása ugyanis lehetetlenné teszi a vitát, az esetleges félreértések tisztázását.

A tárcaközi bizottság üléseinek előkészítése gyakorlatilag folyamatos, de magára az ülésre általában a döntési határidő közelében kerül sor. Ami engem illet, feltehetően akkor sem tudnák több időt fordítani a 600 lapos dokumentumok átolvasására, mint amennyit így ráfordítok.

A bizottságban való mozgalmi jelenlét a gyakorlatban inkább személyes jelenlétként érvényesül. Ami azt jelenti, hogy ha már vállaljuk, hogy küldünk oda embereket, akkor tapasztalt, széles látókörű, tárgyalóképes delegáltakra van szükség. A mostani összeállítás -- Tanyi Anita Levegő Munkacsoport, Szilágyi László Humusz és jómagam megfelelünk ennek a kritériumnak. Ennek köszönhető, hogy a szavazásokat megelőző beszélgetések során egyszer-kétszer sikerült támogatást szereznünk beruházásoknak, illetve sikerült gyanús pályázatokat kilőnünk. Ami viszont teljesen reménytelennek látszik eddig, az a folyamatok átláthatóvá tétele. Pedig ezt nem csak mi szeretnénk, ebben partner lenne minden minisztérium küldötte, kivéve eddig a Környezetvédelmi Minisztériumot képviselő hölgyeket és urakat. Sőt, 2000-ben visszalépés történt, amint azt a Népszabadságon keresztül nyilvánosságra is hoztuk.

A Tárcaközi Bizottság véleményt ad, ami segíti a minisztert a döntés meghozatalában. A magát védeni akaró miniszternek tehát az lenne a célszerű, ha egyértelmű döntések születnének a bizottságban, és azokat tudná végül jóváhagyni. A bürokraták viszont úgy érzik, akkor dolgoznak jól, ha a bizottság mindig azt a döntést hozza meg, amit ők javasoltak. Ezért kitalálták, hogy a tartózkodás igennek számít, vagyis teljesen egybemosták a bizottság utolsó három-négy ülésén a támogatott és a nem elvetett, de nem is támogatott pályázatokat. Szélsőséges esetben a hét tartózkodás, egy mellette is úgy került a miniszter elé, hogy a Tárcaközi Bizottság támogatja a pályázatot. Az, hogy ebből eddig nem lett komolyabb botrány, kizárólag a hazai sajtó nyámnyilaságának köszönhető. (A mozgalomnak azért nem, mert ezen fejlesztések konkrét bírálata NGO oldalról csak nagyon kirívó esetekben érné meg a ráfordított munkát.)

Elvi kérdések viszont vannak, amelyekben az OT-nak érdemes lenne állást:

Környezetvédelmi Alapból ne támogassák a közúti fuvarozást és a személyautózást úgy sem, hogy kétütemű motorok cseréjére adnak pénzt, úgy sem, hogy katalizátorra adnak pénzt és úgy sem, hogy kamionvásárlást támogatnak. Hasonlóképpen élet idegennek és környezet ellenesnek tartom azt a törekvést, hogy Magyarországon hat regionális hulladéklerakót hozzanak létre, és mindenhol máshol akadályozzák, illetve ne támogassák a lerakó építést. Ez ugyanis azt jelenti, hogy 30 kilométerre szállítgatják a szemetet az országban. A sok hulladékhoz még levegőszennyezés is járul. Korszerű, válogatósorokkal is felszerelt, és a különféle tájsebek begyógyítására is alkalmas lerakók szerintem hasznosabbak lennének. Különösen, ha a támogatás feltételeként kikötné -- és ellenőrizné -- a minisztérium a szelektív hulladékgyűjtést.

Ilyen irányú OT határozatok talán segítenének kibillenteni a pályázati rendet a sok tekintetben nem egészen környezetbarát kerékvágásból.

Az igazsághoz azért hozzátartozik, hogy volt olyan eset, amikor a minisztériumi delegáltakkal összefogva sikerült átvinni egy-egy pályázat támogatást. Ilyen volt nemrég a MÁV motorvonat vásárlási támogatása.

Vargha Márton

* * *

Beszámoló a KAC „Fejlesztési Keret” Tárcaközi Bizottság munkájáról

Tisztelt Mozgalom!

A 2000-ben megrendezett Országos Találkozón a mozgalom másodszor is bevásárolt a KAC „Fejlesztési Keret” Tárcaközi Bizottságba. Feladatomban eleget téve részt vettem a bizottság ülésein, és a következőket tapasztaltam:

A rendelkezésre álló források rendkívül szűkösek a megoldandó feladatokhoz viszonyítva, a pályázati felhívás is túl szerteágazó, túl sok a cél és szétaprózott. Ha lenne egy elfogadott stratégia, abból le lehetne vezetni azokat a főbb támogatási célokat, amelyekre összpontosítani kell. Csak azon feladatok elvégzéséhez kellene támogatást nyújtani, amelyek a leghatékonyabb módon járnak hozzá a környezetvédelemhez. Ez az elv nem minden esetben érvényesült, ezért kifogásoltuk például a gázautók, a személygépkocsik katalizátorokkal történő felszerelésének, a kétütemű gépkocsik lecserélésének, a tehergépkocsi-, vontató- és autóbusz-állomány (nem tömegközlekedéshez használt) megújításának támogatását, a P+R parkolók és a gázhálózat túlzott kiépítésének elősegítését, mindemellett a 2001-es pályázati felhívásban a gépkocsik környezetvédelmi felülvizsgálata technológiai feltételeinek fejlesztését. E célok megvalósításához nem a KAC-ból történő közvetlen egyedi támogatások a célravezetők és a leghatékonyabbak, hanem a megfelelő előírások, jogszabályok meghozatala és következetes végrehajtása közpénzek felhasználása nélkül. Azonban se a 2000. évi, se a 2001. évi pályázati felhívás lényeges változtatásokat nem eszközölt.

Sok olyan fejlesztési cél van, amely nem csak a KöM-höz tartozik, megvalósításukat különböző előirányzatok, alapok (Vidékfejlesztési Célelőirányzat, Céltámogatás, Vízügyi Célelőirányzat) is támogatják. Ezek a pályázati rendszerek, illetve a bennük foglalt kritériumok azonban nincsenek összehangolva, ezért fordulhat elő, hogy forráshiány miatt félbeszakad egy beruházás (ennek oka lehet a szerződéskötések és a kifizetések gyakori elhúzódnása is). Az utóbbi időben úgy tűnik ennek megakadályozására, és főként a Céltámogatás és a KAC összehangolására törekszik a minisztérium.

A pályázatokat rangsorolják az értékelés és a támogatási prioritások alapján. A bizottság tagjainak nehéz átlátni, hogy a hasonló esetekben azonos szakértői értékelés mellett mi alapján alakítják ki a végső sorrendet. Néhány pályázati hiányosság egyik pályázónál elutasítási indok, másíknál szerződéskötési feltételként van feltüntetve annak teljesítése. Ezek csupán példák az elbírálás bizonytalanságaira, ami alapján olykor rögtönzesszerű pénzosztogatásnak tűnik az egész folyamat. A pályázatok mennyisége miatt ráadásul több szakértő végzi az értékelést, így esetenként nagyon különböznek a bírálatok. Felszólaltunk amellet, hogy a pályázatok összehasonlíthatósága érdekében fontos lenne egy követhető, egységes, pontozásos szempontrendszer kialakítása az értékeléshez, amelyet a pályázati felhívásban ismertetni kellene a pályázókkal is. A KöM láthatóan dolgozik az értékelési rendszer fejlesztésén.

A KAC hatékony működése érdekében 2001-ben megváltozik a pályázati rendszer működtetésében résztvevő intézmények feladatköre – különösen a KÖFI-é, amelyet a következő üléstől kezdve érzékelhetünk.

A Levegő MunKACsoport észrevételei a 2001. évi KAC rendelettel és pályázati felhívással kapcsolatban részletesen a honlapunkon olvasható: www.levego.hu.

Budapest, 2001. április 10., Tanyi Anita

* * *

Beszámoló az OT számára KAC Tárcaközi Bizottságban végzett munkáról. **SZILÁGYI LÁSZLÓ Hulladék Munkaszövetség**

Az előző OT-n delegált a mozgalom ebbe a bizottságba. Az év folyamán 6-7 maratoni ülés volt, nagy szellemi- és ülőképességet igényelt mind a felkészülés, mind az ottlét. Előfordult, hogy 900 oldalt kellett átolvasni, megérteni (5-6 nap alatt), megvitatni és megszavazni (1 nap alatt). Az előterjesztések színvonala még jó indulattal is csak hullámmó volt, gyakran nem tudunk felelősséggel szavazni a kiadott szöveg alapján. A szakmai bizottságok (mi az ő előterjesztéseit látjuk csak) feladata nincs pontosan meghatározva, némelyik egzakt pontrendszerben dolgozik, némelyik pedig nem tudom, hogyan. Az előző esetben könnyű dönteni, a második esetben szinte lehetetlen. A leginkább elfogadhatatlan a bizottság ügyrendje volt: 1 igen és x tartózkodás mellett támogatható volt bármely előterjesztés! Állítólag az OT-ig lesz új ügyrend. Soha nem tudtuk, hogy mennyi az össz HUF, amiről az adott napon beszélünk, minden alkalommal 10-20 perces veszekedéssel lehetett csak megtudni. A KAC támogatásainak igen nagy hányada szennyvízberuházások támogatására megy, a közlekedés és a hulladék okozta gondok enyhítésére csak kevés (közben az üzemanyag termékéiből származik a legnagyobb forrás). Még nagyobb baj, hogy – szerintem – feleslegesen pazarló beruházásokról van szó, és képtelenség egyedi vagy környezetbarát szennyvíztisztítási beruházásokkal pályázni. Szennyvízes pénzt 4-5 helyről lehet pályázni (KAC, VICE, BM CT ISPA, stb.), egymással nem kompatibilis rendszerek ezek, amelyek furcsa függőségi viszonyban vannak egymással. Nem is csoda, hogy ment (megy?) az „aktatáskázás” és a „dokumentumozás”! Nem sikerült még elérni, hogy egyetlen, és átlátható pályázati rendszer legyen! A pályázati rendszer több ponton rossz, de minden igyekezetünk kevés volt, hogy változzon. Pl. semmi nem szolgálja a hulladék mennyiségének csökkentését, az újrahasznosítási projektekre kiadott pénz sokszor kétes hatékonyságú, a regionális szeméttelpek beruházásainál pedig éppen a regionális gondolkodás hiányzik. Másik példa: a természetvédelmi pályázatok hol területvásárlásról, hol vagyongyarapításról, hol beruházásról szóltak, hol pedig működtetésről. Nem sajnálom tőlük, de el kéne dönteni, hogy egy beruházási alap mit támogathat és mit nem. Sokallom a vissza-nem-térítendő KAC támogatást, pláne a monopolhelyzetben lévő nagyvállalati szektor esetében. Ugyanígy nem kellene visszatérítendő kamatmentes támogatást adni (adjon ilyen valamelyik kereskedelmi bank), helyette csak kamattámogatást és/vagy bankgaranciát, így nem kötnék le évekre a KAC pénzt. A szemléletformálásra szánt pénzek is ellentmondásosak. Természetvédelmi oktatóközpontra lehet 150 milliót is, környezetvédelmi nem lehet, mert ilyen fejezet csak a közcélú pályázati kiírásban van. Másik kérdés, hogy ha felépül az oktató központ, miből fogják fenntartani? Ha jelöl valaki, és az OT újra megválaszt, vállalom, ha nem, nem fog hiányozni. Egy biztos, hogy baromira fontos ott lenni és figyelni. Szerintem pályázni is fontos lenne. Gyerünk!

Szilágyi László

---

3. KAC Közcélú Keret „b” Védett Természeti Területek és Értékek Védelme Bizottság

Haraszthy László beszámolója a KAC „b” védett természeti területek és értékek védelme, a biodiverzitás megőrzése című keretben 2000-ben végzett munkáról

A KAC 2000 évi pályázatára erősen rányomta bélyegét Pepó Pál ex környezetvédelmi miniszter nyárig tartó vegzálása. Ebből vezethető le, hogy a „B” keret szakértői bizottság 2000. augusztus 29-én tartotta alakuló ülését és ennek megfelelően a pályázati kiírás csak 2000. szeptember 14-én jelent meg a napilapokban. A B keret 2000. évi összege 215 863 000 Ft volt, amelyből 1998-ról

és 1999-ről áthúzódó determináció 56 676 000 Ft volt. E szerint a 2000. évi szabad keret 159 187 000 Ft volt, amelyből 79 000 000 Ft-ot pályázati úton osztott fel a bizottság.

A B keretről tudni kell, hogy az hosszú ideje magában foglalja a nemzeti parkok természetvédelmi feladatai finanszírozására szánt pénzt is, amely 2000-ben is meghatározta a pályázati keretet. A B keret bizottság alakuló ülésén meghatározta ügyrendjét, munkatervét, a pályázati kiírás prioritásait. A B keret bizottság 2 alkalommal bíralt pályázatokat. Az első menetben 79 nemzeti parki pályázat mellett 43 „egyéb” szervezet ún. egyéni kérelmét bíraltuk. A 79 nemzeti parki pályázatból 44-et támogattunk, 58,4 millió Ft-al. A 41 „egyéb” pályázók többsége önkormányzat, különböző kft, egyetemek, KGI, és magánszemélyek ill. a Gödöllői Kastélypark KHT voltak. NGO pályázat 12 volt, ezek közül 6 pályázat nyert összesen 8,9 millió Ft támogatást, míg 2 pályázót más kerethez irányítottuk át.

A pályázati úton felosztható 79 millió Ft-ra beérkezett pályázatok elbírálására 2000. november 8-án került sor. Ekkor összesen 272 pályázatról kellett döntenet, melyből 93-at a nemzeti parkok, míg 179-et „egyéb” szervezetek adtak be. Szerencsére számos pályázat témája a KÖFI téves besorolása miatt nem tartozott a bizottság témaköréhez, de így is túlságosan sok pályázat jutott a szerény 79 millió szétosztható keretre. A 93 nemzeti parki és az összes többi „egyéb” kategóriába sorolható pályázat kb. egyenlő arányban nyert támogatást. Az „egyéb” kategória pályázói rendkívül vegyes összetételűek voltak: magánszemélyek, önkormányzatok, KFT-t, KHT-k, RT-k, NGO-k, egyetemek, múzeumok, könyvkiadók, KGI.

Az NGO pályázatok közül – a pályázatok nyilvántartási sorrendjében – az alábbi szervezetek nyertek támogatást:

Csongrád Városi Természetvédelmi Egyesület, Göncöl Szövetség, Földtani Társ., MME, Gyöngybagoly Alapítvány, Pannon Term. Szövetség, Somogy Természetvédelmi Szervezet, Tidaszadobi Term. v. Egy., Ökológiai Int., Zöld Zola Term. Egy., Pangea Kulturális Egy., Baranya Term. Ért. Alapítvány, Futó Homok Term. Egy., Ipolyvidéki Tájvéd. Egy., KÁRPÁTOK Nemz. Term. Egy., Bihar Term. Egy., Tolna m. Term. Alapítvány.

Összefoglalva 2000 évben a bizottságtól független okok miatt rendkívül későn kerültek elbírálásra a pályázatok. Összességében az NGO-k jól szerepeltek. Sajnos még mindig sok volt az olyan NGO pályázat, amely nem vette figyelembe a pályázati kiírást, ezért nem nyerhetett támogatást.

Budapest, 2001. április 10., Haraszthy László

PS:

1, A WWF egyetlen pályázatot adott be, de forráshiány miatt nem kapott támogatást.

2, Akinek kérdése van, kérem az OT előtt juttassa el hozzám. Köszönöm.

* * *

Beszámoló a Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat (KAC) közcélú keret „B” jelű szakértői bizottságában végzett 2000-2001. évi tevékenységről

A 2000. évi – Győrben rendezett – országos találkozó résztvevői által megválasztva vettem részt az „Országos jelentőségű védett területek és azok értékeinek védelme, a biodiverzitás megőrzése” KAC közcélú keret (KAC „B” Szakértői Bizottság) munkájában. A megválasztást követően hosszú ideig nem történt semmi, annak ellenére, hogy az országos találkozó házigazdái a jelöltek neveit továbbították a Környezetvédelmi Minisztériumba. Ez volt az úgynevezett Pepo-korszak vége. Ligetvári Ferenc miniszteri kinevezése után, indulhatott meg a munka. Az első összejövetelekre 2000. augusztus 29-én került sor. A bizottság keret-koordinátora Dr. Tardy János helyettes államtitkár, a Természetvédelmi Hivatal vezetője volt. A bizottság az általa felkért szakértőkből (Dr. Fekete Gábor és Dr. Borhidi Attila akadémikusok), a zöld szervezetek delegáltjaiból (Haraszthy László és jómagam), néhány hivatali munkatársból, a Környezetvédelmi Minisztérium és a Környezetvédelmi Fejlesztési Intézet egy-egy képviselőjéből állt. Ezen az ülésen került sor a megbízólevelek átadására, az ügyrend és munkaterv elfogadására, a beérkezett pályázati igények elbírálására, és az új pályázati felhívás szövegtervezetének megvitatására. A beérkezett pályázatokat a Természetvédelmi Hivatal könyvtárában előzetesen át lehetett tanulmányozni.

Az új pályázat kiírását követően a beérkezett pályázatok elbírálása 2000. novemberében történt. A bizottság vállalta, hogy a gyenge előkészítettség ellenére elbírálja a pályázatokat, mert – figyelemmel a

levegőben lógó miniszterváltásra – csak így volt biztosítható az, hogy a sikerrel pályázók időben elkezdhessék a munkát.

A bizottság döntései konszenzusos alapon születtek. Az üléseket vezető keret-koordinátor helyettes államtitkár a bizottsággal együtt határozottan törekedett arra, hogy a valóban természetvédelmi célokat szolgáló pályázatok kapjanak támogatást, még abban az esetben is, ha ezek összege időnként csak jelzésértékű volt is az eredeti forrásigényhez viszonyítva.

Túri-Kovács Béla miniszteri kinevezését követően, figyelemmel a 7/2001. (III. 9) KöM rendeletre a bizottságok újjáalakulnak. Fenti sorok írásának napján jött az értesítés, hogy a hivatkozott jogszabálynak megfelelő működés érdekében a bizottság április 10-én ül össze.

Összefoglalva: a bizottság, melyben dolgozom, igyekezett úgy végezni munkáját, hogy szűkös forrásai jó célok érdekében hasznosuljanak.

Kelt Zircen 2001. április 5-én, dr. Galambos István, botanikus, Sziget Környezetvédelmi Egyesület

---

4. Társadalom Környezetvédelmi Szemléletének Alakító Bizottság

Czippán Katalin: Beszámoló az „f”, „a társadalom szemléletformálása” c. keret Szakértői Bizottságban végzett munkámról

A bizottság 200-ben négyszer ülésezett, valamennyi ülésen személyesen részt vettem. Az első két ülés idején Fekete Katalin kommunikációs igazgató, a második kettő idején Kávássy Sándor államtitkár úr volt a keretgazda.

Valamennyi ülés az év utolsó harmadában volt, így folyamatosan (év elején is) működő műsorok, kiadványok, az első kétharmadban aktuális rendezvények bizonytalanságban voltak.

A keret kb. 450 MFt volt, ebből 50-70 MFt-ra volt előre lekötött szerződés, a többi nyilvános pályázaton hirdettük meg.

Az összeg egyik fele átfogó, stratégiai célokat szolgáló, országos programok megvalósítására, a másik fele általános szemléletformálási programokra, sajtótermékekre íródott ki.

A bizottság egésze támogatta azt a javaslatomat, hogy a második pályázaton jelentsen előnyt, ha a pályázó illetve a pályázat tárgya régóta létezik, szakmailag már bizonyított, megbízható, esetleg folyamatosan megjelenő. Véleményem szerint az elmúlt 5 év alatt először sikerült ilyen széleskörűen átmeneti biztonságot nyújtani a civil szervezetek által készített, támogatott sajtótermékeknek. Emellett sok egyedi programot és kiadványt is sikerült támogatni.

A „stratégiai” pályázaton első körben kiemelt (160 MFt) támogatásra javasolt cégről kiderült, hogy a pályázat beadásának idején nem volt bejegyezve, így pályázata hiányos volt. Ezért ezt az összeget újra kellett osztani a már bent lévő pályázatok között. Később pedig még egy újraelosztás történt, mert a Miniszter úr újrabírálásra kért néhány 20 MFt-nál nagyobb összeggel javasolt pályázatot.

Személyes megjegyzés:

A keret elosztása, a bizottság ülései az őszi miniszterváltás környékén zajlottak, így féldőben a bizottsági tagok csaknem teljesen kicserélődtek, kivéve a civil képviselőket. Előbírálathoz nem volt, a Szakértői Bizottság tagjai maguk bírálták a pályázatokat, melyek alapos áttekintése a rövid határidő miatt képtelenség volt. Így sokat jelentet a pályázók ismerete, az országos rálátás, és sok civil szervezet ezért tudtunk támogatni. Az újraelosztásnál különösen sokat jelentett az időközben a pályázókkal, szakértőkkel folytatott személyes kommunikáció. Köszönöm mindenkinek, aki információkkal, tanácsokkal segítette munkámat.

Javaslat:

A keretet 2001-ben összevonták az oktatási kerettel és kommunikációs keret néven került a rendeletbe. Az összevonás után a keretösszeg számszerűen kevesebb, mint tavaly a kettő együttes összege volt. Biztos, hogy nehéz döntéseket kell hozni, és kompromisszumokat kell kötni. Fontos, hogy a szakértői bizottságba olyan küldött kerüljön megválasztásra, aki ért a sajtóhoz, kommunikációhoz, szakmai és gazdasági szempontból egyaránt. Emellett vállalni tudja, hogy lehetőség szerint valamennyi ülésen személyesen jelen lesz.

Zárszó:

2001-ben az Oktatási Minisztérium megbízásából veszek részt a kommunikációs keret Szakértői Bizottságának munkájában. Köszönöm a 2000 évre szóló megbízatást és megtiszteltetést. A következő civil küldötteknek eredményes munkát kívánok!

Boronka, 2001. április 12., Czippán Katalin

* * *

Beszámoló jelentés a közcélú keret „f” illetve „e” bizottságban végzett tevékenységemről

A Szakértő Bizottság csak Pepó távozása után, szeptember végén tartotta első ülését. Ekkorra már jelentős mennyiségű egyedi pályázat gyűlt össze, - sokukat (elsősorban a rendszeresen megjelenő folyóiratokat) súlyosan érintette a pénztelenség, illetve döntési képtelenség.

Első ülésünkön fogadtuk el az új ügyrendet, döntöttünk a keret felhasználásánál érvényesítendő prioritásokról, (lakossági tudatformáló vonal, médiaterv) illetve a keret terhére igényelhető támogatások lebonyolítási rendjéről és bírálati szempontjáról. A fenti témához kapcsolódó módosítási javaslataimat a Bizottság (egy kivételével) elfogadta.

A 2000. Évi felhasználható keret – a korábbi kötelezettségvállalásokkal együtt – **450 640 e Ft** volt (melyből 10%-os tartalékot képeztünk). Döntöttünk a keret két egyenlő részre osztásáról és az egyes alkeretekhez meghirdetendő pályázatok tartalmáról.

Előzetes szövegegyeztetés után egy hónapos (október 30-i) beadási határidővel, az alábbi két nyílt pályázatot írtuk ki:

- 1.) F/A pályázat: Országos környezetvédelmi médiaterv készítéséhez és megvalósításához
- 2.) F/B pályázat: Környezeti szemlélet- és tudatformálási programokhoz

A kiírások a napilapokban is megjelentek. A beérkezett pályázatok elbírálása a **november 9-i** teljes ülésen megtörtént, a bizottság tagjainak előzetesen is lehetősége volt a beérkezett pályázatok megtekintésére. Az „A” pályázatra 19 db, a programpályázatra (B) pedig 295 db pályázat érkezett be – ehhez jött még kb. 60 db egyedi pályázat (a felhasználási kereteket összevontuk). Az egész napos ülésen a pályázatokat egyenkénti értékeléssel megtárgyaltuk és szavazással – nem egyszer hosszas vita után – elfogadtuk.

Általánosságban elmondható, hogy az elbírálás során a társadalmi szervezetektől érkezett szakmailag – pénzügyileg korrekt pályázatok semmiféle hiányos megkülönböztetésben nem részesültek, a legtöbbjükhez sikerült támogatást biztosítani (a támogatás összegét természetesen behatárolta az adott alkeretben rendelkezésre álló pénz).

A folyóiratok további kiadásához illetve újraindításához pl. jelentősebb támogatást kapott a „Természetbúvár”, a „Süni”, a „Madártávlat”, a „Cédrus” de a „Lélegzet”, a „Kukabúvár” az „EU-integráció” is. Keretünk számos ismert rádió, illetve TV műsornak (köztük a „Talpalatnyi Zöld”-nek, a „Gaia”-nak) szavazott meg 8-9 millió Ft-os nagyságrendű működési támogatást.

Az ülést követő napon a bizottság munkáját eddig (jól) kézbentartó Fekete Katalin távozott a MöM állományából. Tavaly decemberben volt ugyan még egy ülés (amely elsősorban az „A” keret elosztását érintette), de ez nem veszélyeztette a pályázati adminisztráció gyors (valóban példászerű) lebonyolítását. **Tudomásom szerint decemberben minden nyertes pályázóhoz megérkezett a pénz.** Az már kérdés, hogy ez a 2000. Éves felhasználható kerete volt... A pályázatok teljesítési határideje egyébként általában 2001. június-agusztus.

A KAC rendelet ismert módosítása miatt 2001-től az én volt („f”) keretem összevonásra került a „környezeti oktatási-nevelési” kerettel (volt „d” bizottság). **A döntés helyessége vitatható ugyan – de tény.** A „mozgalmi tanács” – a folyamatosság biztosítása érdekében – felkért, hogy a választásokig ténykedjek az „e” bizottság munkájában. A felkérést köszönettel elfogadtam, az új (7 tagú) „e” bizottságban így Labancz Györgyivel együtt ketten kaptunk helyet. A bizottsági elnöknek (hasonlóan a többi keretéhez) feltett szándéka, hogy a 2001. Évben rendelkezésre álló keretet rendeltetésszerűen, időben kerüljön pályáztatásra illetve felhasználásra.

AZ új bizottság eddig **április 3-án** egy ülést tartott (amely kétnaposra sikeredett). Napirenden a bizottsági ügyrend meghatározása, a támogatási célok, prioritások, a munkaterv és költségvetés elfogadása szerepelt. Az „összevont” keretben – éves szinten – **465 488 ezer Ft** szabad felhasználású pénz áll rendelkezésre; a jogszabály értelmében ennek 50%-át nyílt pályázatként kell meghirdetni. **A bizottság ennél többet, összesen 328 888 eFt-ot szándékozik közcélú pályázatként meghirdetni** (ahol figyelembe vettük az Oktatási Minisztérium kb. 30 milliós közvetlen pályázati keretét is). Az ülésen mintegy 13 pályázati kiírás szövegét pontosítottuk és döntés született azok április végén történő meghirdetéséről.

A fentiek alapján reális esély van arra, hogy a pályázati pénzek az idén hamarabb elérjék a célszervezeteket. EZ azonban – bár komoly igyekezet van a folyamat gyorsítására – sajnos **így is csak az év második felében várható.**

Összefoglalva: a kapott megbízatásnak tudásomhoz mérten igyekeztem eleget tenni – ha hiányoztam ülésről, annak oka pár nappal előbb érkezett meghívó volt (de írásban ez esetben is megtettem javaslataimat). Egyébként mindkét bizottság az Ügyrendi Előírások betartásával működött, a lehetőségekhez képest igyekezett alapos és hatékony lenni.

A tavalyi késlekedés egyértelműen az előző miniszternek róható fel, szeptembertől az események felgyorsultak. Idén valamivel „jobban állunk”, és ha nem időznek annyit a jogszabályalkotással, még jobb lehetne. Választott küldöttként igyekeztem a mozgalom érdekeit képviselni – ebben senki nem akadályozott. Nincs tudomásom arról, hogy a pályázati elbírálás során valamelyik társadalmi szervezetet jogtalanul hátrányos megkülönböztetés ért volna.

Köszönöm a bizalmat.

Kalas György, REFLEX Környezetvédő Egyesület, Győr, 2001. április 10-én

---

5. KAC Környezet védelmét szolgáló mérő-ellenőrző hálózatok, információs rendszerek fejlesztése Bizottság

KÖM 2000. Évi KAc a/2 keretre pályázó környezetvédő szervezetek „környezetvédelmi és természetvédelmi információs rendszerek fejlesztése” c. pályázaton elért eredményei

A kiírásra 117 pályázat érkezett be 111 pályázótól. Pályázatot adott be 32 civil szervezet, ezen belül 26 környezetvédő szervezet is. A pályázatra beérkezett támogatási igények 586 995 960 Forintot tettek ki. Ezzel szemben a felhasználható keret 58 000 000 Ft volt.

A 26 környezetvédő szervezet közül 9 pályázatát fogadta el a szakértői bizottság, azaz 9 bizonyult sikeresnek: Hatvani Környezetvédelmi Egyesület, EMLA Környezeti Management és Jog Egyesület, Marcibányi téri Xantus János Természet és Környezetvédelmi Oktató Központ, E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület, Független Ökológiai Központ Alapítvány, Reflex Környezetvédő Egyesület, Életfa Környezetvédő Szövetség, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, TermészetBÚVÁR Alapítvány.

Az 58 millió Forintos felosztható keretből a felsorolt szervezetek összesen 17 470 000 Ft-ot kaptak. Sajnálatos, hogy nem egy pályázat formai okok és hiányos felszereltség miatt esett ki.

Eger, 2001. április 7., Dr. Estók Bertalan, A szakértői bizottság tagja

* * *

A „környezetvédelmi mérő-és ellenőrző hálózatok fejlesztése javaslattevő” bizottság tevékenységéről.

Az alakuló ülés 2000 július 26-án volt, az alábbi főbb napirendi pontokkal. Bizottsági tagok felkérő leveleinek átadása, az ügyrend megvitatása és elfogadása, a bizottság munkatervének megvitatása, tájékoztató a 2000-évre rendelkezésre álló keretből, a 2000 évi prioritások megvitatása, pályázati felhívás elfogadása. Rövid beszámoló az 1999. évi pályázatokról (determinációk).

1990-ben a Bizottság javaslatára a rendelkezésre álló teljes összeget elnyerték a pályázók. A pályázókkal szerződést kötöttek és a megítélt támogatásokat ki is fizették. Áthúzódó kötelezettség nem volt. 2000-ben a rendelkezésre álló keretet 20 millió forint determináció terhelte, amely a Gamma Rt-vel 1998-ban kötött, „sugárkapuk” elkészítésére és üzembeállításra vonatkozó szerződésből adódott, mely összegének a kifizetése a szerződésben foglaltaknak megfelelően már megtörtént. 2000-ben a „környezetvédelmi mérő és ellenőrzőhálózatok fejlesztésére” rendelkezésre álló teljes keret 115.920.000 Ft (száztizenötmillió-kilencszázhuszezer forint), ebből determináció 20.000.000 Ft (húszmillió forint). Így a felosztható szabad keret 2000-ben 95.920.000 Ft (kilencvenötmillió-kilencszázhuszezer forint) volt. Úgy tűnt, hogy ezzel a keretösszeggel lehet számolni. Azonban a KAC 1999. Évi előirányzat maradványát a Pénzügyminisztérium jóváhagyta. Az előirányzat-maradvány felhasználására vonatkozó –a Környezetvédelmi Fejlesztési Intézet által javasolt- előirányzat módosítást, a Közigazgatási és Költségvetési Főosztály előterjesztése alapján a Miniszter Úr jóváhagyta. A jóváhagyásnak megfelelően néhány KAC közcélú keret ez évben felhasználható kerete megemelkedett. Az előirányzat módosítást követően a **KAC közcélú keretének 2000. Évi módosított teljes összege 3.461.273.000 Ft.**

Az „a/1” keret (a környezet védelmét szolgáló mérő-és ellenőrzőhálózatok fejlesztése),	
2000. évben rendelkezésre álló kerete:	215.920.000,-Ft
Ezt az összeget terhelő 1999-ről áthúzódó kötelezettség:	20.000.000,-Ft
Így a 2000. Évben felhasználható szabad keret:	195.920.000,-Ft

A 2/1999. (III.26.) KöM rendelet értelmében a keretből tartalékot kell képezni. A tartalék mértékét Dr. Ligetvári Ferenc miniszter úr 10%-ban határozta meg.

A bizottság úgy döntött, hogy a rendelkezésre álló keret 50%-ra nyílt pályázatot hirdessünk meg. Itt sikerült egy nagyot lépniünk a mi szempontunkból. Ugyanis az előnyt élveztek volna azok a pályázók, akik oktatási célra használták volna eszközeiket. Itt sikerült elfogadtatnunk, hogy azok a pályázók is élvezzenek előnyt melyek „**társadalmi szemléletformálási célokat is szolgálnak**”. Így a bírálati szempontoknál nem kerültünk hátrányba az oktatási intézményekkel szemben.

Összefoglalva: az A/1 Bizottság javaslata a keret 2000. Évi felhasználásra, azzal a feltétellel, hogy a miniszter Úr engedélyezi a képzett tartalék maradéktalan felhasználását is, tekintettel arra, hogy az elosztáskor az utolsó negyedév közepén járunk, valamint az igények és a rendelkezésre álló összeg közötti jelentős különbségre. 28 beadott pályázatból 10 db-ot formai hiányosságok miatt sajnos nem lehetett értékelni. Ez kb. 36%.

Ha az elfogadott nyolc pályázathoz hozzáadjuk a formai hiányosságok miatt nem értékelt tíz pályázatot, az együttesen 18 db. Ez pedig 64% lehetett volna. Még tovább számolva. *Ha az értékelhető pályázatokat nézzük, akkor a benyújtott pályázataink 44%-a nyert!* A jövőben nagyon kell vigyáznunk, hogy ne vétessünk formai hibákat. Leggyakrabban előforduló hibák: nem volt megfelelő árajánlat, működési költségre lett pályázva stb. Ahol kisebb formai hiányosságok voltak, ott el tudtuk érni, hogy a bizottság értékelje a társadalmi szervezetek által benyújtott pályázatokat.

Remélem 2001-ben még több sikeres pályázatot tudunk produkálni és formai hibák miatt nem fognak egy pályázatunkat sem kizárni. Ugyanis az a legfájdalmasabb az egészben, hogy amúgy nagyon jó pályázatok voltak ezek.

Zsarnóczy István

---

6. KAC környezetvédelmi oktatási-nevelési, ismeretterjesztési feladatok bizottság

Tisztelt OT!

Küldöttként 2000 decemberéig a „d” bizottságban, (vezetője Dr. Kávássy Sándor) képviseltem a társadalmi szervezeteket.

A bizottság feladata „a környezet védelmét szolgáló oktatási, nevelési, ismeretterjesztési feladatok ellátása, támogatása”. Ennek érdekében a bizottság több olyan pályázatot írt ki javaslatunkra, amiben

minél nagyobb számban jutott lehetőség társadalmi szervezeteknek pályázat beadására, a fenti témában.

Természetesen a bizottság feladata volt a „hagyományoknak” megfelelően a 2000-ben a következő pályázatok kiírása: Jeles napok, Óvodai környezeti nevelés, Tábor, Erdei Iskola, Környezetvédelmi felügyelőségek, Nemzeti Parkok, Környezet-és természetvédelmi szakképzés feltételeinek fejlesztése, Cholnoki Jenő Karszt- és Barlangpályázat, Nem védett területek természeti értékeinek feltárása, Élő örökségünk, Földtani örökségünk, Főiskolák terepgyakorlata, stb. A bizottság két új pályázat kiírását is elhatározta, ezek a következők: Környezet amiben élünk, és a Környezetvédő pedagógus szervezetek működése. A pályázatok bírálatára szakértőket kért fel a KöM. A többi bizottsághoz hasonlóan mi is pénzszűkében voltunk a kért támogatásokhoz képest, egy példa: a Környezetvédő pedagógus szervezetek 2000 c. pályázatra a szétosztható keret 24 40700 Ft volt, az igény 101 238 550 Ft ez az arány volt jellemző a többi pályázatnál is. Nehéz volt feloldani a valóság és az álom közötti különbséget.

„2001 új Miniszter új bizottság”. Túri-Kovács Béla Miniszter Úr az „e” bizottságban való részvételre kért fel. Vezetője Dr. Lánszki Imre. A szakértői bizottság feladata „környezetvédelmi és természetvédelmi kommunikáció megerősítése” közcélú pályázati rendszer keretében. A bizottság a „d” bizottság hagyományain a környezeti szemléletformálás oldaláról közelítve ír ki olyan pályázatokat, amelyek segítségével a környezeti nevelés, szemléletformálás, mind intézményi, mind társadalmi szervezeti formában megvalósulhat. A keretösszeg: 540 394 800Ft .különböző megkötésekkel (szóban elmesélem). Természetesen mi írjuk ki a „d” bizottságtól megörökölt pályázati témákat.

Újdonság, az OM -mel közösen kiírt az Erdei iskola pályázat 25 mill.-25 mill. Ft. közös finanszírozással.

Újdonság ?? 2001-től nem lehet egyedi kérelmet benyújtani. Aki részesülni szeretne valamilyen támogatásban annak a kiírt lehetőségek közül kell választania. Reméljük sikerül is! A többit szintén szóban!

Köszönöm a bizalmat, további jó együttgondolkodást kívánva:
üdvözlettel: Labanc Györgyi, 2001. 04. 13.

---

7. KAC környezet védelmét szolgáló kutatás-fejlesztési feladatok Bizottság

Beszámoló a KAC közcélú „h” keret Kutatás-Fejlesztés Bizottságban végzett munkáról

A beszámolási időszak- 2000. áprilisa és 2001. áprilisa közötti időszak volt az első, ahol a Bizottság megközelítőleg már képes volt funkciójának megfelelően működni. „Megközelítően” alatt azt értem, hogy a győri OT jelölése idején az NGO-tagok helyzete a levegőben lógott, miután Pépó akkori miniszter még korábban egyszerűen "kirúgott" bennünket, majd a Bizottság valamennyi funkcióját magához vonta. Az 1999-2000 évi ciklusban csak a Környezetvédelmi Kutatás-Fejlesztési Pályázat kiírásának megbeszélésében vehettünk részt, a döntés a miniszter ügye volt. A Bizottság szabályszerűen Ligetvári miniszter működése alatt kezdett működni, 2000 őszén, ekkor tudtunk végigcsinálni egy teljes munkaciklust, azaz kiírást és döntési folyamatot. Időközben azonban megtörtént a korábbi OMFB- struktúra integrálódása az Oktatási Minisztériumba, másrészt meglehetősen zavaros módon zajlott (zajlik) a korábbi Kutatási és Műszaki Fejlesztési Alap (KMÚFA) pénzeinek és még futó pályázatainak integrálása, átvitele az új struktúrába, máig sem világos, ill. alakulóban van, hogy mi melyik minisztériumhoz tartozik. A gyakorlatban ez annyit jelentett, hogy pl. 1999-2000-ben jelentősen csökkentek a pályázat forrásai (120 MFt) viszont az új ciklusban nőttek minimum 163 MFt lesz, de ez a váratlanul idecsapott KMÚFA-maradványokkal és egyéb talált pénzekkel együtt 200 M Ft fölé is mehet.

Az elmúlt évben közel 500 pályázatot adtak be, ebből valamivel több, mint 200 kapott támogatást. Ezt a pályázatot belföldi székhelyű kutató-fejlesztő helyek - kutatóintézetek, felsőoktatási intézmények, alapítványi, KHT és kutatóbázissal rendelkező gazdálkodó szervezetek adhatják be. NGO

alvállalkozó, együttműködő lehet, elértük a Bizottságnál, hogy ez pozitívum legyen. A Bizottság javaslatunkra megállapodott abban is, hogy de facto kizárja (de jure és halálbiztosan persze nem lehet) a tudottan multicégekhez, külföldi nagybefektetőkhez kötődő pályázók és az általuk már eddig is dotált kutatási témák támogatását (biotechnológia !!).

A 2000-2001-es ciklus fő irányvonalai a környezeti célállapotok, környezetegészség-ügy, klímaváltozás hatásai, megújuló energia, fenntartható mobilitás, természetvédelem, biodiverzitás voltak. A Bizottság a végső döntés jogát tartja fenn a különböző szakértők pontozásos értékelése után. Ez a szakértői „lista” az 1999-2000 évben még a múlt öröksége volt, a korábbi minisztériumi vezetések teljes számlaképes-és képtelen baráti köre plusz minisztériumi „háttérintézmények” - a pályázati keret legalább 40%-a rájuk ment el, ugyanakkor a korábban általunk javasolt környezettudatos professzorok, egyetemi oktatók még nem kerültek be. A végső döntésnél azonban sikerült „kilőni” a szemmel láthatóan lobbyérdekeket szolgáló, tömeges, gyanús felülpontozott pályázatokat (pl. autódiagnosztika, mint fenntartható mobilitás orra-szájba) és természetvédelmet támogatni helyettük - ebben egy fronton voltunk a Bizottság munkájában különösen aktív szerepet vállaló Tardy János államtitkárral.

Az új kiírás szerint - melyről a legutóbbi, április 2.-i ülésen döntöttünk - a pályázatot mint „Környezettudományi és Természetvédelmi Kutatási Pályázat” írják ki, elmarad tehát a kifejezetten műszaki jelleg és preferált lesz a természetvédelem. Az említett plusz források főleg az „élősködő” szakértői struktúrák leépítéséből adódnak, és remélhetőleg az előpontozásokban már a környezettudatos bírálóké lesz a főszerep. Ez így már jobban szolgálja a zöld mozgalom elveit, érdekeit, tisztábbá teszi a közpénzek közérdekű felhasználását. A mi munkánk is érdemibbé válhat, ezért - ha a bizalom fennáll - tovább vállalnám a képviselést.

dr. Kóbor József, Pécsi Zöld Kör

---

8. Termékdíj - Csomagolóanyag Bizottság

Beszámoló a Csomagolóeszközök Termékdíj Tanácsában (CSKTT) végzett tevékenységről. Készítették: BÓDECS BARNABÁS és NAGY TAMÁS CSKTT tagok, Budapest, 2001. április 10.

A tavalyi OT hatalmazott fel minket a Zöldmozgalom képviselétével a CSKTT-ban. Egy év alatt három ülés volt, melyből kettőn volt lehetőségünk részt venni.

Az első ülés három héttel a tavalyi OT-t követően volt, melyen az első negyedévben, március 20.-áig beérkezett, a csomagolóeszközök környezetterhelésének csökkentését célzó pályázatok értékelése történt.

Az ülésre meghívást nem kaptunk, mivel a Minisztérium nem tudott a delegálásunkról. Az illetékes megkeresésünkre közölte, hogy a mozgalom nevében Fodor Mariann jogosult az üléseken való részvételre. Válaszul megküldtük a delegálásunkról szóló jegyzőkönyv másolatát, melynek hatására váltunk „igazi” tagokká.

A második ülés 2000. augusztus 21.-én zajlott. Az ülésen május 20.-áig beérkezett 8 pályázat sorsáról kellett döntenet, melyek túlnyomó része műanyag csomagolóeszköz visszagyűjtése és hasznosítása érdekében kívánt beruházási támogatást kapni. Egy pályázat papír csomagolóeszköz feldolgozás, egy pedig üveg csomagolóeszköz újratöltéshez szükséges fejlesztéshez kért támogatást. A fejlesztésekre szánt összegek felét vissza nem térítendő, másik felét visszatérítendő kamatmentes támogatás formájában igényelték a pályázók.

Mi leginkább a hulladék-megelőzési célokat megvalósító, a csomagolóüveg-újrátöltést szolgáló pályázatot, a műanyagok közül 4-et támogattuk, a papírhulladék-feldolgozási tervet pedig nem tartottuk támogatásra alkalmasnak.

A harmadik ülésre 2000. december 4.-én került sor. Az ülésen a szeptember 20.-áig benyújtott beruházásokra irányuló pályázatokat (6 db) és az október 15.-éig beérkezett rendszeres támogatást igénylő pályázatokat (szintén 6 db) kellett elbírálni.

A beruházási támogatások – egy kivételével –műanyag csomagolóeszköz hasznosításával kapcsolatos. Ezek közül hármat támogattunk, a papírhulladékkal kapcsolatosat az átdolgozás után sem tartottuk jónak.

A rendszeres támogatást igénylő pályázatok nagy része szintén műanyag begyűjtésének, hasznosításának működtetését kívánja részben pályázati úton finanszíroztatni. Egy pályázat üveghulladék begyűjtésével kapcsolatos.

Támogatásra érdemesnek találtuk az utóbbit és három műanyagos tervet.

Bödecs Barnabás Nagy Tamás , CSKTT tagok

---

9. Hungária Televízió Közalapítvány Kuratórium

Beszámoló a Hungária Televízió Közalapítvány kuratóriumában végzett munkáról - CSELŐSZKI TAMÁS

Általános ismertetés

2000 májusától 2001 márciusáig a 2000. évi Országos Találkozó delegáltjaként részt vettem a Hungária Televízió Közalapítvány (HTVK) munkájában. A HTVK a Duna Televízió működésének felügyeletére létrehozott közalapítvány. A 2000 év különös jelentőséggel bírt a Duna Televízió életében egyrészt azért, mert a HTVK kuratóriumába a négyévenként szokásos módon új elnökséget választottak. A kuratórium elnökségébe ezúttal kizárólag kormánypártok delegáltak tagokat, így a kuratóriumi elnökség 4 taggal és egy elnökkel működött - ebből a helyzetből ered az elhíresült 'csonka kuratórium' elnevezés. A másik lényeges dolog az volt, hogy az addigi TV elnök, Sára Sándor megbízatása 2000 június 30-i határidővel lejárt. A csonka kuratórium miatti politikailag kényes helyzetben tehát a kuratórium előtt állt a Duna Televízió Részvénytársaság - egy több, mint 6 milliárd forint éves költségvetésű gazdasági társaság - további vezetésének meghatározása. Érdemes megjegyezni, hogy a Duna TV - a Magyar Televízió Rt.-vel ellentétben - nem állt csödközeli helyzetben. Gazdálkodásában költségvetéséhez viszonyítva kisebb veszteségek jelentkeztek csupán, a TV nézettsége ugyanakkor jelentősen visszaesett a kereskedelmi televíziók térnyerésével. A Duna TV létrehozásának elsődleges célja a határon túli magyarság számára való műsorsugárzás volt, ugyanakkor az elmúlt időszakban a határon túl is jellemző volt a nézettség csökkenése. A Duna TV megújuló vezetésének feladata volt tehát olyan módon növelni a nézettséget, hogy megmaradjon a kulturális televízió magas szakmai színvonala és ne árásszák el a műsoridőt az igénytelen szórakoztatást célzó műsorszámok.

Vezetőváltás

A vezetőség váltás okán a szeptemberben sorra kerülő elnökválasztásig a törvényben előírt negyedévi egy alkalomnál lényegesen sűrűbben ült össze a HTVK kuratóriuma, olykor havonta több alkalommal is. Az elnöki pozícióra pályázatot írt ki a közalapítvány. A kurátoroknak az elnöki pályázatok beérkezését követően módjuk volt találkozni az elnökjelöltekkel egy - a kuratórium elnöksége által szervezett - meghallgatás keretében. Én egyéb elfoglaltságom miatt a meghallgatásokon sajnos nem tudtam részt venni, de külön időpontokban elbeszélgettem három elnökjelölttel, köztük a végül megválasztott Pekár Istvánnal. Minden ilyen beszélgetésen részletesen megtárgyaltuk, hogy a jelöltnek milyen elképzelései vannak a környezet-, és természetvédelem jelenlétének erősítésére a Duna TV műsorszerkezetében. Pekár Istvánnal az elnökválasztást megelőző este sikerült megszerveznem a találkozót és elmondhatom, hogy kiforrott elképzeléseit meghallgatva teljes meggyőződéssel támogattam őt a másnapi szavazáson. Pekár István végül majdnem egyhangú szavazással került a Duna TV élére (23 igen, 3 nem szavazat). Az elnökválasztást követően elkezdődött a Duna Televízióban a felső vezetés

átszervezése, az új műsorszerkezet kialakítása, a hírműsorok erősítése, valamint egy új arculat kidolgozása. Mindezen munkák jelentős része még 2000 decemberében lezajlott.

Környezetvédelmi műsorok

A környezetvédelmi műsorok adásidejével kapcsolatban a televíziónál lezajlott vezető váltás pozitív fejleményeket hozott. A Talpalatnyi Zöld és a Dunatáj című műsorok korábbi havi 30-30 perces adásideje az új műsorstruktúrában kibővült egy Zöld Kalendárium című állandó rovattal, mely heti rendszerességgel jelentkezik egy órában, ráadásul az igen jó nézettségű szombat délutáni - 17.00 és 18.00 óra közötti - időpontban. A Zöld Kalendárium tervéről már megválasztása előtt tájékoztatott engem Pekár István és a zöld műsorokkal kapcsolatosan akkor felvázolt elképzeléseit nagyrészt sikerült megvalósítania. Egy elképzelése idő hiányában még a mai napig nem valósult meg, nevezetesen szeretné, ha a Duna TV-ben az egyes szakmai műsorokat megfelelően tájékozott szakértői csapat véleményezné. Ilyen folyamatos véleményezés alá vetné az elnök pl. a zöld műsorokat is, melyek esetében a Duna TV véleményezésre meghív majd szakértőket a zöld mozgalomból is. A környezet-, és természetvédelmi műsorok finanszírozásának jellege ugyanakkor nem változott meg. A régi vezetés alatt is, és ma is jellemző, hogy a zöld műsorok nem, vagy csak alig részesülnek a televízió költségvetéséből, tekintettel arra, hogy ezen műsorokra lehet egyéb anyagi forrást találni például a Környezetvédelmi Minisztérium szemléletformálási keretéből.

A Duna Televízió környezetvédelmi műsorait készítő stáb nagyon szívesen vesz minden olyan téma felvetést a civil szervezetek részéről, mely alkalmas lehet a Zöld Kalendáriumban való megjelentetésre.

---

10. KAC „h” keret Bizottság

MESTER ZSOLT (Natura Környezet- és Természetvédő Közösség, Hatvan): Beszámoló a KAC „h” keret pályázati kuratórium tevékenységéről és részvételem ebben – 2000. év

A Minisztérium és a keretkoordinátor Kávássy Sándor) igényt tartott a társadalmi szervezetek által megválasztott küldöttek részvételére a pályázatok elbírálásában. Ennek keretén belül társadalmi szervezetek képviselőiből álló „előzsűrit” kért fel a pályázatok előzetes értékelésére, mely előzsűri javaslata került a Szakértői Bizottság elé. Mind az előzsűri, mind a szakértői bizottság munkájában részt vettem. Az előzsűriben mindkét alkalommal, a szakértői bizottságban két alkalommal, ebből egy volt döntéshozás. A szakértői bizottságot a társadalmi szervezetek képviselőin túl más (közigazgatás, szaktárca) területeken működő személyek is alkották.

Az előzsűri (Drexler Szilárd, Hajtman Ágnes, Mester Zsolt, Schmuck Erzsébet, Tarján Lászlóné) két alkalommal ült össze a KAC „h” keret elbírálásához javaslatlételre. Első alkalommal a kiírt 2000. évi pályázatokra, második alkalommal a pót- (társadalmi szervezetek működési költségei) pályázatra. Ez, hogy a pótpályázat kiírásra kerüljön és az működési költségeket preferáljon, a szakértői bizottság döntése volt.

Mindkét esetben jellemző volt: az előzsűri minden pályázatot teljes egészében áttekinthetett, erre azonban igen kevés idő állt rendelkezésére és ezzel sokat dolgoztunk! A szakértői bizottság elé a pályázatoknak már csak az előzsűri által adott kivonatos, rövid értékelése, és az általunk javasolt összeg került. Ezért az előzsűri szerepe fontos volt. Ugyanakkor az a nyomás is ránk nehezedett, hogy a keretkoordinátor kifejezett kérése az volt, hogy minél több szervezet kapjon pénzt! Mivel a kért összeg mindkét esetben jóval meghaladta a szétoszthatót, az előzetes javaslatlétel a fenti szempont szerint igen nehéz volt.

Egyértelműen elutasításra kerültek a hiányos és formai hibás pályázatok – ezek már nem is kerültek sem az előzsűri, sem a szakértői bizottság elé, mert a KÖFI ezeket már ide sem adta bírálatra – tehát itt a KÖFI felelősségteljes munkája is fontos!

Az előzsűri a „rendes” h-keret pályázatokat a programok, projektek részprojektjeinek, részterületeinek önálló megvalósíthatósága szerint is bírálta – így bár általában nem kapott (a rendelkezésre álló keret „kis” összege és azon törekvés alapján, hogy „mindenki kapjon”, - nem is kaphatott!) a pályázó teljes kért összeget, mégis tudtunk neki javasolni egy-egy, a pályázat leírása szerint megvalósítható részterületre támogatást. E szerint az osztási elv szerint azok a „jó” pályázatok tehát, amelyek részekre is bonthatók.

A második (működési költség) pályázathoz való javaslattételkor azokat a pályázatokat tudtuk preferálni, amelyek tényleg megfeleltek a kiírásnak: működési költséget kértek! Sajnos, nagyon sok pályázat nem volt megfelelő ebből a szempontból, mert nem működési, fenntartási költségeket, hanem konkrét programok megvalósításának költségeit kérte. (Javaslom a pályázóknak, hogy jól nézzék át a pályázati kiírást, és annak megfelelően állítsák össze a pályázatot.) Mivel „jól megfogható” működési költségei a „nagyobb” szervezeteknek vannak, a javaslattételkor a nagyobb szervezetek kapták a több összeget (általában megközelítve a kért teljes összeget).

Köszönöm a bizalmat, remélem, hogy tevékenységgel megfelelően tudtam segíteni a társadalmi szervezetek munkáját.

Mester Zsolt, 2001. Március 30.

---

11. Géntechnológiai Bizottság

GYULAI IVÁN beszámolója a Géntechnológiai Bizottságban végzett tevékenységéről (2000/2001)

Az elmúlt év nem hozott áttörést a Bizottság szemléletének megváltozásában. Már a GB összetételében determináltak a Bizottságon belüli erőviszonyok, igazában a négy, környezetvédő társadalmi szervezeteket képviselő tag az, aki szemléletében hordozza a környezeti megfontolások fontosságát. A többi tag, bár lelkiismeretesen végzi munkáját, meggyőződésében pártolja a géntechnológiát, s a környezeti hatásokat nem tartja különösen fontosnak mivel, hogy azok nem eléggé egzakt módon meghatározhatóak. Ugyanezt a szemléletet támasztják alá az engedélyért folyamadó is, akik géntechnológiai szakemberek, s úgy vélik, hogy a környezeti szempontokra vonatkozó kérdések csak mellékesek és nyilván nem is tudományosak.

A magam részéről, a Bizottság Zöld tagjainak támogatásával, előterjesztettem egy indítványt, amely azt célozza, hogy az engedélyesek kötelesek legyenek bizonyítani állításaikat, azaz, kísérletekkel támasszák alá, hogy azon kijelentéseik, amelyek a környezeti ártalmatlanságra vonatkoznak, igazak. A javaslat szeretné elérni, hogy ne csak a GMO-k közvetlen hatásait vizsgálják, hanem azokat a környezeti hatásokat is, amelyek a GMO-k alkalmazásának elkerülhetetlen velejárói. A javaslatot az MTA különböző bizottságaihoz utalták véleményezésre, s bár a vélemények várhatóak, a dolog jó fél éve húzódik. Komoly szándék nem észlelhető a megvalósítás érdekében.

Az ülésekre rendszeresen eljárók, egy alkalommal, akadályoztatásom miatt nem tudtam részt venni.

Miskolc, 2001. Április 8.

* * *

A Géntechnológiai Bizottság 2000-ben

A Géntechnológiai Bizottság tavaly kezdte működésének második évét. Visszatekintve azt láthatjuk, hogy két év ekkora létszámú * 17 fős * testület életében nem nagy idő, és még mindig a közös tanulás elején járunk. Azaz a tagok még most is folyamatosan ismerkednek feladataikkal, a beérkező engedélykérelmek elbírálásának mikéntjével.

Összehasonlítva tavalyi munkánkat az előző évvel, érdekes megfigyeléseket tehetünk. Először is, üléseink száma az 1999-esnek pont a fele volt, azaz szám szerint öt. De ez nem a Bizottság felelőtlenségének vagy működésképtelenségének jele, hanem sokkal inkább azé, hogy lényegesen kevesebb megtárgyalandó ügy került elénk, így nem volt miért összehívni a Bizottságot. Az év folyamán összesen 13 genetikailag módosított növényfajta kísérleti kibocsátására vonatkozó engedélykérelem érkezett, amelyek egy részét már az előző évben is láttuk. Eddig példátlan módon, egy kérelmet, jelesül repce kibocsátására vonatkozóan el is utasítottunk, mivel egyre gyarapodó tapasztalati adat mutatja, hogy a más fajtákkal való összehasonlítást ennél a növénynél szinte lehetetlen megakadályozni. Tavasszal olyan kutatási eredmények is napvilágot láttak, amelyek szerint a módosított repce virágpóra károsítja az azt fogyasztó méhek szervezetét. A cég azonban nem nyugodott bele a döntésbe, hanem fellebbezett a hatóságnál (a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumnál), egyben ígéretet téve kiegészítő ökológiai és pollenterjedési vizsgálatok elvégzésére.

Így tavaly kukoricával és cukorrépával folytak új szántóföldi kísérletek. Érdekes módon, a tavalyelőtt előkísérletre engedélyezett fajták közül a hasznosítók egyetlen eggyel (rovarrezisztens kukoricával) kezdték meg az állami fajtaelismerési eljárást. Ez egyben azt jelenti, hogy a többi fajta esetében a kereskedelmi forgalomba kerülés leghamarabb várható időpontja egy évet késik, 2004-re! A cégek mellett két kutatóintézet is végzett szabadföldi kísérleteket: Martonvásár búzával, a gödöllői Biotechnológiai Központ pedig vírusrezisztens dohánnyal és burgonyával foglalkozott, egyelőre még a kereskedelmi forgalomba hozatal szándéka nélkül. Mindent összevéve tavaly az ország 18 pontján folytak szabadföldi kísérletek génmódosított növényekkel, igaz ezek együttes területe sem érte el a 10 hektárt.

További fontos fejlemény, hogy több (kettő) olyan engedélykérelmet is kaptunk, amely a genetikailag módosított kukorica környezeti, ökológiai és táplálkozástani hatásainak vizsgálatához kapcsolódott, az OMF által kiírt Biotechnológia 2000 pályázat keretében. Talán nem a legjobb, hogy emiatt újabb kibocsátásokra kerül sor, de a kutatók vitathatatlanul az eddig hiányzó vizsgálatok elvégzésére, az ismeretlen mértékű kockázati tényezők feltárására vállalkoztak.

A kísérleti engedélyk mellett eső ízben kaptunk forgalomba hozatali engedélykérelmet is, a Roudup Ready szója élelmiszerként és takarmányként való felhasználására vonatkozóan. Ezt két ízben sem támogattuk, a kérelem általános jellege miatt.

Természetesen a Bizottságnak nem kizárólagos feladata az engedélykérelmek véleményezése: tavaly év végén végre elénk került a géntechnológiai bírságokról szóló, többszörösen hiányolt FVM-rendelet tervezete, valamint Nechay Gábor részvételével megvitattuk a Cartagenai Biológiai Biztonsági Jegyzőkönyvet is. Működésünk „tanuló” jellegét mutatja az is, hogy csak az év végén készült el a Bizottság Működési Szabályzatának első változata, de ezzel legalább törlesztjük egy régóta fennálló adósságunkat, és így az eddigi gyakorlati tapasztalatokból következő elemek bekerülhettek az anyagba.

Mindemellett, talán jó lett volna, ha többször találkozunk. Mára világossá vált, hogy a Bizottság tagjai között alapvető szemléletbeli különbségek vannak, és ezek néha eléggé kiéleződnek * kevésbé feszített munkarendünk mellett jó lett volna egy hosszabb, informálisabb (esetleg vidéken rendezett) ülésen ezeket megvitatnunk. Erre vonatkozó javaslat a környezetvédő szervezetek képviselőitől (pontosabban Máray Gézáttól) többször el is hangzott, de megvalósítására végül nem került sor.

A környezetvédők képviselői egyébként is a Bizottság legaktívabb tagjai közé tartoztak. A kísérleteket ellenőrző Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézettel (OMMI) nyáron több helyszínt is meglátogattunk. Sajnos mind az OMMI, mind pedig mi találtunk az őrzés, a vadriasztás hiányosságaiból eredő kisebb nagyobb problémákat. Ez az a tény, ami miatt * bizottsági erőfeszítéseink ellenére sem *találjuk megnyugtatónak a genetikailag módosított növények hazai felhasználásának jövőjét.

Móra Veronika, Ökotárs Alapítvány/EPCE,

---

12. Fenntartható Fejlődés Tárcaközi Bizottság

SCHMUCK ERZSÉBET beszámolója Fenntartható Fejlődésért Ágazatközi Bizottság

Sajnos az elmúlt 1 évben egyetlenegyszer sem ülésezett a bizottság, a sorsa kétséges.

---

13. Stratégiai koordináció, EU integráció erősi tése („g” keret) Bizottság

Beszámoló a KAC közcélú „G” keret szakértői bizottságban való részvételről

A KAC keretek és szakbizottságok korrekciója, kisebb átstrukturálódása keretében ez év tavaszán indult el a „G” keret és tartotta március 30.-án alakuló ülését a kapcsolódó szakbizottság. A

szakbizottságba a zöld szervezetek februári, MTVSZ-nél tartott megbeszélésén átmenetileg Schmuck Erzsébetet (MTVSZ) és jómagamat delegálták.

A március 30.-i alakuló ülésen Skultéty Sándor államtitkár elnökölt, a két, zöld szervezetek által delegált tag mellett további öt KöM-ös munkatárs tagja a bizottságnak. Ismertetésre került a KAC felhasználását, nyilvántartását és ellenőrzését szabályozó legújabb KöM rendelet - **7/2001 (III.9)**, majd a bizottság ügyrendje, munkaterve került megvitatásra és elfogadásra.

A „G” keret a „**Stratégiai koordináció erősítése, az EU integráció elősegítése**” cím alatt fut és ebben az évben mintegy **347 millió Ft** áll rendelkezésre pályázatok támogatására. A vita során kikerült a tervezetből a támogatási igények kifejezés és csak **pályázatok** keretében kerül az alap elosztásra, bár a vonatkozó alapjogszabály csak a keret min. 25%-ára ír elő pályázati kiírás formájában történő elosztást, legalábbis erre tett ígéretet az államtitkár.

A továbbiakban a pályázati kiírásokat tárgyalta meg a bizottság:

LIFE program-ra történő pályázatok előkészítésének elősegítése - 70 mFt-os keret, május 15.-ig történő pályázattal - egy pályázat 5 m. Ft-os keretben. A LIFE 1992 óta futó EU program, **környezetvédelem** (Innováció, műszaki promóció, közösségi törvényhozást és politikákat támogató tevékenységek), **természetvédelem** (természetes élőhelyek, növény- és állatvilág megőrzése), harmadik országok (környezetvédelmi hatósági munka, természetvédelmi tevékenység), Közép-kelet európai országok (korábban Románia, most rajtunk kívül Észtország és Szlovénia is csatlakozik) súlypontokkal. A LIFE-ban a támogatás általában 50%, profit-orientált tevékenység esetén 30%, 92/43/EEC irányelv szerinti természetes élőhelyek és fajok esetén 75%. 1996-99 között 450 mEURO, **2000/04 között 640 m. EURO** áll rendelkezésre. A mi esetünkben a fentiekből pályázható: Környezetvédelem és Természetvédelem. Természetes és jogi személyek egyaránt pályázhatnak, így kis méretű helyi projektekre is nyílik mód - pl. környezetvédelmi ipari, szakértői háttér -. Hozzájárulásunk a költségvetéshez: 2.28 mEURO/év - ebből 328 millió Ft a KöM költségvetéséből -. A pályázati kiírásban a fentiek mellett még nevesített a termőföld hasznosítás, felszíni, felszín alatti vizek fenntartható menedzsmentje, tiszta technológiák, megelőzés, újrahasznosítás, öko-tervezés, terméktervezés.

Pályázati kiírás a **KAC „G” keretre**, a fennmaradó összeg terhére. 5 mFt-os pályázati keretekkel, 2001. szeptember 30.-i történő - folyamatos - pályázással, 2002. szeptember 15.-ig történő felhasználással:

- környezetpolitikai eszközök ágazati és regionális integrációja elősegítése
- sikeres nemzetközi környezetpolitikai gyakorlat adaptációja elősegítése
- környezetvédelmi tervezési, programozási szakmai és intézményi háttér megerősítése
- EU integrációval kapcsolatos implementációs tervek
- EU jogharmonizációs és progressz monitoring feladatok előkészítése
- nemzetközi környezet és természetvédelmi támogatások befogadását előkészítő intézkedések megalapozása,
- célkitűzésekkel.

Preferencia: NKP harmonizáció, jogszabályi célkitűzések, közcélúság, közérdekűség, széles kör érintettsége, társadalmi szerek összefogása, saját forrás.

A bizottság megtárgyalta az értékelő adatlap értékelő szempontjai súlyozását.

A következő ülés a LIFE pályázatok beérkezése után, május végén várható, a továbbiakban az év folyamán még további két ülés van tervbe véve, augusztusban, majd ősszel, a „G” pályázatok értékelésére.

Bp. 2001. április 27., Mészáros Péter, Magyar Közlekedési Klub

Sapri jelentés

2000-ben lezárult - az esztergomi találkozóval - a SAPRI magyar anyagának társadalmi egyeztetése. Ennek alapján elkészült egy anyag, amely a <http://www.matavnet.hu/sapri> webhelyen található. Ez az anyag azonban nem végleges. A Világbank, amely érthető módon nem lelkesedett a Bizottság megállapításaiért, több helyen megkérdőjelezte az adatgyűjtést, a háttér tanulmányok pontosságát, és emiatt a szöveg összeállítása még ma is tart. A végleges szöveg azonban úgy néz ki, hogy április végére mégis elfogadásra kerül, és akkor még nyár előtt olvasható lesz a honlapon. (Az összeállításhoz környezetvédelmi civil oldalról Pavics Lázár közgazdász, Levegő Munkacsoport, anyagait használták fel.)

Ez év nyarára tervezik a washingtoni közös találkozót a 8 ország részvételével, amelyek között Magyarország az egyetlen európai, a többi dél-amerikai illetve afrikai. A találkozón dől majd el, hogy lesz-e visszhangja a munkának, mekkora nyilvánosságot kapnak az ajánlások.

Nincsenek illúzióink a felől, hogy most egy-kettőre megváltozik a bankok befektetési politikája. Tapasztalataink szerint a Világbank még inkább nyitott a környezeti problémák iránt. Ezt nemcsak a SAPRI dialógus mutatja. Egyes beruházásoknál már előfordult, hogy a Világbank a környezetvédekkel azonos álláspontra került, de akkor mindig jött egy másik nagy nemzetközi pénzintézet, amely készségesnek bizonyult a kifogásolt beruházásoknak nyújtandó kölcsönök megadásában.

Véleményünk szerint a hasonló dialógusok még a súlyos kompromisszumok mellett is hasznosak, mert növelik a résztvevők tájékozottságát, együttgondolkodásra kényszerítenek. A civil vélemények legalább valamilyen nyilvánosságot kapnak. A SAPRI vizsgálat nem annyira Magyarország számára volt fontos, hiszen a Világbank kölcsönei az utóbbi években már súlytalanok az ország vagy egyes szektorok egésze szempontjából, de tanulságosak lehetnek a többi résztvevő ország, illetve a Világbank döntéshozói számára.

A SAPRI Bizottság munkáját ezzel javasoljuk befejezettnek tekinteni. A washingtoni találkozóról a LÉLEGZET hasábjain fogunk beszámolni.

Budapest, 2001. 04. 02., Beliczay Erzsébet, Levegő Munkacsoport

---

15. Magyar Rádió Kuratórium

Beszámoló a Magyar Rádió Közalapítvány kuratóriumának 2000/2001-es tevékenységéről zöld szemmel

Kedves Hölgyek és Urak!

Köztudott, hogy a médiakuratóriumi sorsolások mind 2000-ben, mind 2001-ben az OT előtt zajlottak le. Így bár a közvetlen jelölésre nem volt lehetőség, de a Magyar Természetvédők Szövetségén keresztül zajlott egy egyeztetési folyamat. Ennek az volt az alapja, hogy minél több ismert szervezet jelentkezzen a sorsolásra, csökkentve a lehetőségét annak, hogy a mozgalom előtt nem ismert, vagy éppen „túl jól ismert” szervezet képviselője kapjon szerepet a környezet- és természetvédő szervezetek színeiben.

Így került kisorsolásra a Zöld Akció Egyesület, melynek jelöltjeként vettem részt az elmúlt év kuratóriumi munkájában. 2000. május 15-én volt első, 2001. március 1-én pedig az utolsó ülésünk. **A Magyar Rádió Közalapítvány kuratóriumi munkáját meghatározzák a „médiatörvény” és a belső Szervezeti és Működési Szabályzat keretei. Így szakmai – értsd környezet-, természetvédelmi műsorok – megtárgyalására nincs lehetőség, erről mellékelem Nagy Márta műsorigazgató kérésére adott tájékoztatását.**

Feladataink a következők voltak:

- a közalapítvány mérlegének elfogadása

- a MR Rt. mérleg- és eredmény kimutatásának elfogadása
- a MR Rt. elnökének megválasztása, miután Hajdú úr mandátuma lejárt
- könyvvizsgálói pályázat kiírása és a jelölt megválasztása
- a felügyelő bizottság megválasztása
- a MR Rt. éves gazdálkodási és pénzügyi tervének elfogadása
- a közalapítvány éves gazdálkodási tervének elfogadása
- az évi adásidő jóváhagyása
- a Közszolgálati Műsorszolgáltatási Szabályzat elveinek érvényesülésének értékelése.

Ezek mellett – „önszorgalomból” – munkacsoportokat alakítottunk az alábbi területeken: KMSZ érvényesülése, Archívum helyzete, MR stratégia. Leginkább az első két munkacsoport működött, én az első munkájában vettem részt. Értékeljük az ORTT műsorelemzésének módszertanát és megállapítottuk, hogy fejlesztésre szorul, illetve megjegyeztük, hogy csak a politikai pártatlanságot vizsgálja, de nem foglalkozik a közszolgálati témák – pl. környezetvédelem, fogyasztóvédelem - megjelenésének értékelésével. Emellett egy független elemzési anyag nyilvánosságra hozatalát javasoltuk.

Az Archívum munkájában súlyos hiányosságokat tártunk fel és felszínre került a vezető felelősségének értékelése is.

Természetesen a működés kezdetén a csak kormánypárti tagokból álló elnökség kérdésköre rányomta a bélyegét az ülésekre, de miután ez jogi úton elfogadást nyert, áttértünk a hivatalos kérdésekre.

A 2000/2001-es ciklusban a fő kérdés a Magyar Rádió elnökének megválasztása volt. Ehhez 2/3-os többségre van szükség, ami három pályázati és két választási forduló során sem jött össze.

Első alkalommal az elnökség Kondor Katalint jelölte, míg a kuratórium két jelölt állítását kezdeményezte (Hajdú úr volt a másik). A választás eredménytelen volt, ami után a gazdasági vezető, Szíjjártó úr kapott ügyvezetői megbízást az elnökség részéről. Ezt a feladatot jól ellátja, kézben tartja a gazdálkodást, felgyorsult az ügyintézés. Ugyanakkor a stratégiai kérdésekkel - székházkérdés, létszám-gazdálkodás, bevételek szerkezetének átalakítása – nincs lehetősége foglalkozni.

A második pályázati forduló eredménytelen volt, nem történt jelölés, míg harmadik alkalommal Marinovich Endre jelölése történt meg, de a választás az ő esetében is eredménytelen volt. Ez a sikertelen esemény véget vetett az elnökség és a civil kurátorok között kialakult, jól működő egyeztetésnek is. Itt érdemes megemlíteni, hogy a civil kurátorok közül is többen politikai, esetleg pártszempontokat érvényesítenek működésük során.

Összefoglalva: a MR Rt. esetében a fő kérdés továbbra is egy megfelelő, az intézményt jól menedzselő elnök megválasztása maradt, mely a 2001/2002-es ciklusban várható. Ugyanakkor nem biztos, hogy egy erős, független vezető megválasztására sor fog kerülni, a többféle politikai szándék jelenléte miatt. A 2001. évi sorsolás eredményeképpen a Holocén Természetvédelmi Egyesület jelölhetett képviselőt a kuratóriumba. Ez, az MTVSZ-szel lefolytatott egyeztetés alapján, ismét én lettem, figyelembe véve azt a tényt, hogy egy ciklus és folyamatosan változó összetételű kuratórium mellett, nehezen lehet a folyamatokat nyomon követni és véleményezni.

Miskolc, 2001. április 10., Demeter Zoltán

Nagy Márta műsorigazgató tájékoztatása

A Magyar Rádió országos adóin 2000-ben összesen 5192 perc volt a környezet- és természetvédelemmel foglalkozó műsorok összideje. Emellett a napi aktuális hírműsorokban (krónikák, Hírpercek, Gordiusz, 16 óra) rendszeresen foglalkoztunk a témával.

A folyamatosan készülő műsorstatisztikai adatok szerint a környezetvédelemmel foglalkozó műsorok összideje (percben):

	1999	2000
Kossuth	3031	3333
Petőfi	589	1564
Bartók	260	295
Összesen	3880	5192

A környezet- és természetvédelemmel foglalkozó állandó műsorok címe és adásideje 2000-ben:

Kossuth:

Hetente: **Oxigén (szombat 14:05-15:00)**
Nov. 29.-tól: Zöld percek (szerda 15:55-16:00)
Havonta: **Ökológiai tények és remények (csütörtök 21:05-22:00)**
A 23. Óra (szombat 22:30-23:00)

Petőfi:

Naponta: **Zöld jelzés (a Petőfi délelőttben napi 10 perc)**

Bartók:

Kéthetente: **Zöld Mozaik (péntek 18:05-19:05)**

Ezen kívül a 2000. évben több egyedi műsor készült a csernobili évforduló alkalmából, a tiszai ciánszennyezésről, valamint a belvizek és az árvíz hatásairól. 1999-hez hasonlóan egész napos műsorakció volt a Víz világnapján (márc. 22.) mindhárom adón, a Föld napján (ápr. 22.) valamint A madarak és fák napján (május 3.). 2001-re a fentiekén túl újabb műsort nem tervezünk.

Budapest, 2001. április 4.

---

16. Magyar Televízió Kuratórium

Beszámoló a Magyar Televízió Közalapítvány Kuratóriumában végzett munkáról

2000 márciusától 2001 márciusának végéig képviseltem a környezet – és természetvédő, valamint az állatvédő szervezeteket a Tv Kuratóriumban.

Az egy év során 12 kuratóriumi ülés volt, ebből 10 alkalommal vettem részt a munkában.

Sajnos az már az elején kiderült, hogy a televízió belső gondokkal küzd. Ez részben a pazarló gazdálkodásnak, részben a menedzsment felelőtlen munkájának és részben az 1996. évi I. törvénynek köszönhető.

A tervezett létszámleépítés (több, mint 1 200 embert bocsátottak el) után sem csökkentek a kiadások. Ez azt jelenti, hogy naponta a magyar közszolgálati televízió 25 millió Ft. deficitet termelt. Tette ez úgy, hogy a műsorok színvonala esetenként minősíthetetlené vált és az ismétlések ideje is megnőtt. A nézettség 10% alatti lett, ennek köszönhetően a bevételek tovább csökkentek. A nézettség szempontjából kiugrást csak az olimpiai közvetítések jelentettek, de ezt is „sikerült” gazdasági negatívummal zárni. A Magyar Televízió RT. gyakorlatilag elvesztette tőzstőkéjét és ha a Magyar Országgyűlés decemberi ülésén nem „könyörül meg” az RT-n (9 milliós köztartozás megfizetésétől mentesült a Tv) a nemzeti Tv-nk működésképtelenné válik. Sajnos a „Csonka” Kuratórium Elnökség és a társadalmi kurátorok egy jó része asszisztált a pazarláshoz. Igaz ugyan, hogy – hála néhány aktív társadalmi kurátor öntudatos munkájának - az irreális üzleti terveket nem fogadta el a Kuratórium. Sajnos a műsorok készítésére kötött szerződések jó részéről nem kaptunk korrekt tájékoztatást üzleti titokra hivatkozva. Ez több jogi szakértő szerint sem helytálló indok, ám ennek ellenére sem jutottunk az általunk kért információkhoz. Az ülések munkaanyagait gyakran hiányosan vagy késve kaptuk meg. Véleményem szerint ez nem a titkárság nemtörődömségén múlott.

A műsorpolitikával kapcsolatos észreveteleinket sem köteles figyelembe venni a Törvény szerint a tisztelt menedzsment. Ezt gyakran hangoztatta is.

Úgy gondolom, hogy a Tv is a nagypolitika játszótérévé vált, amelynek költségeit az adófizetők összessége viseli. Nem tartom jónak azt sem, hogy a társadalmi kurátorok megbízatása egy évre szól, a Kuratórium Elnöksége viszont négy évre kap megbízatást.

A környezet-termesztvédelmi- és állatvédelmi műsorok sugárzási ideje csökkent, általában véve romlott a színvonaluk is. (Kérésre a Titkárság részletes kimutatást készített az 1999. és 2000. évek „zöld” műsorairól, így állításom ezeken alapszik) A csökkenés azért is elkésérítő, mert az elmúlt év „Tiszatragédiája” szomorú aktualitással szolgált sok műsor elkészítéséhez is.

A Mi Mozgalmunkat érintő kérdésekről nem nagyon kapott tájékoztatást a közvélemény, mert a „zöld” műsorok általában korszerűtlenek és nem foglalkoznak a társadalom egésze számára is egyre nagyobb fontossággal bíró kérdésekkel.

Kiss József, Holocén Egyesület

Szekciók állásfoglalásai

1. Nemzeti tervek és regionalizmus

A hazai és Európai Unió alapokból megvalósuló fejlesztési terveknek nagy a tétjük, hiszen pl. hazánk a csatlakozás után az EU strukturális alapokból a bruttó nemzeti össztermék 4%-ának megfelelő, évi több százmilliárd Forint nagyságrendű támogatást kaphat a most készülő Nemzeti Fejlesztési Terv megvalósítására.

A tervek alapján végrehajtott ágazati és regionális fejlesztések döntő módon gyakorolnak hatást a fenntartható fejlődés megvalósításának esélyeire, a környezet állapotára. A tervek kapcsán elvileg lehetőség teremődik a kulturális, természeti, táji értékek megőrzését a megélhetéssel összekapcsoló fejlesztési programok finanszírozására, de a legtöbb esetben olyan rövid távú gazdaságfejlesztés jön létre, amely növeli a természeti és társadalmi erőforrások terheltségét. Az hogy melyik irány valósul meg, attól függ, hogy a fejlesztések haszonélvezői, illetve kárainak elszenvedői, azaz a társadalom különböző csoportjai milyen erővel hatnak a folyamatra, továbbá, hogy a fejlesztéseket mennyire hatja át a létfeltételeinket meghatározó természeti erőforrások megőrzése, és a környezeti problémák megelőzése.

A magyarországi környezet- és természetvédő társadalmi szervezetek a fenntartható fejlődés megvalósulása érdekében a következőket javasolják:

- 1.) Hatékony mechanizmusokat kell kialakítani a környezeti szempontok integrálására a fejlesztési tervekbe, és a jogalkotásba.** Mielőbb be kell vezetni, és széleskörűen alkalmazni a Stratégiai Környezeti Hatásvizsgálat intézményét. Jelentősen növelni kell a Környezetvédelmi Minisztérium, a környezetvédelmi felügyelőségek és az Országos Környezetvédelmi Tanács kapacitását. Érvényesíteni kell a fenntartható fejlődés elveit a tervezésnél, a végrehajtásnál és a monitoringnál.
- 2.) A tervezés során érvényesíteni kell az alulról építkezést, az érintettek igényén alapuló célmeghatározást, az elkészült tervek értékelését és az összes érintettel való elfogadtatását.** Ennek biztosítani kell jogszabályi és anyagi feltételeit, valamint támogatni kell a részvételi elv társadalmi normává válását. Meg kell teremteni a jogi garanciát annak, hogy a tervezés a közérdeket szolgálja.
- 3.) Biztosítani kell, és részletes eljárási szabályokba foglalni a környezet- és természetvédelemmel foglalkozó társadalmi szervezetek jogait az ágazati és a területfejlesztési politikában való közreműködésre,** a környezetvédelmi törvénnyel, az Aarhausi Egyezményvel, és az Európai Unió partnerségi eleivel összhangban a tervezés, a finanszírozás, a végrehajtás és monitoring fázisaiban. Szükséges a civil szervezetek normatív támogatása, hogy ki tudják alakítani a civil szempontok érvényesítését szolgáló intézményrendszer országos, regionális és kistérségi szinten egyaránt.
- 4.) A fejlesztési döntéseknek egyaránt kell szolgálniuk a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontokat,** mert csak így alapozható meg az életminőség javulása és a helyi gazdaság

valós fejlődése. Az alapvető természeti, társadalmi és emberi értékek megőrzése érdekében ezek a tervezés során elsőbbséget élvezzenek. A fejlesztések hatásait hosszú távon, a jövő generációk érdekeinek figyelembevételével kell előzetesen egyeztetni.

- 5.) Az Unió fejlesztési politikáját a fenntarthatóság elveit figyelembe véve szabad csak adaptálni.** Az EU nem konkrét módszerek átvételét várja, hanem az adott társadalmi, környezeti és gazdasági probléma megoldását. A megoldási módok kidolgozásánál tanulni kell az Uniós országok hibáiból, és nem kritikátlanul átvenni a környezeti és társadalmi erőforrásokat terhelő módszereket, hanem a problémák okait kell orvosolni. Például egyes, üzleti érdekeket szolgáló, környezetvédelmi jogcímen megvalósított szennyvíz és hulladék beruházások a problémák megoldása helyett azokat csak másik síkra helyezik, és növelik.
- 6.) Növelni kell a régiók, és azokon belül a kistérségek önmeghatározását, önállóságát és szerepét,** mert a területi integrált tervezés ad esélyt a fenntarthatósági szempontok érvényesítésére. Támogatni kell a határon átnyúló térségeket és együttműködéseket. A Nemzeti Fejlesztési Tervnek nagyobb részt regionális tervekre kell épülnie. Különös figyelmet kell szentelni a hátrányos helyzetű térségekben élők életminőségének javítására. Újra kell gondolni a fejlesztési tanácsok összetételét, a kormány képviselőit csökkenteni kell, és a kormánzatnak nem pártpolitikuskokat, hanem szakembereket kell alkalmazni.

2.

A földtulajdon változás környezeti kérdései

A szekció határozati javaslata

2001. április 30., Vác

A föld a történelemben sokáig nem volt alku tárgya. Több száz éves helyzetet változtattak meg a földtulajdon terén egy fél évszázad alatt bekövetkezett drámai változások, amelyeknek még koránt sincs vége. Az Országos Találkozó résztvevői tudatában vannak annak, hogy a föld externálium: korlátozott erőforrás, amely nem lehet kizárólagos tulajdonban a közjó, a közösségi érdekek megsértése nélkül. A birtokpolitikát nem határozhatja meg a leszűkített földértelmezés, a kizárólagos termelési hatékonyság és tökemegtérülés. A föld nem lehet ingatlanspekuláció tárgya, az ezzel kapcsolatos jogos társadalmi aggodalmakat fel kell tárni és értelmezni, a nemzetközi kapcsolatokban és megállapodásokban közös nyelvet kell kialakítani e kérdéstről.

Ha az elérhető profit határozza meg a földtulajdon változási tendenciáit, az katasztrofális következményekkel jár a helyben keletkező, nem importálható közjavakra, a föld társadalmi és biológiai élettér funkcióira, a környezetre, az élővilágra, a tájra és a helyi közösségekre. A föld Magyarország legfőbb természeti kincse. A földtulajdon vagy az általa hordott természeti értékek veszélyeztetése a jövő nemzedék jogait sérti.

A rendszerváltoztatás sajátos társadalmi körülményei hozták magukkal, hogy a természetvédelem munkájában támaszkodik az állami tulajdonra. A földtulajdonnak a környezetvédelemmel összefüggő kérdéseit nem annyira a tulajdonos (állami, magán) jellege, hanem a földtulajdon nagysága határozhatja meg. Míg a hivatásszerűen művelhető földtulajdon alsó határának meghatározása hozzájárulhat a mezőgazdaság jövedelmezőségének fokozásához, a föld értékének elismertetéséhez, a földtulajdon jelenlegi felső határának szigorú betartatása, vagy annak csökkentése, a tulajdon nagyságának művelési ág szerinti differenciálása elősegítheti a környezeti kockázat csökkentését, a biológiai és kulturális diverzitás védelmét.

A földhasználatot a terület adottságai szerint kell szabályozni, és zonálisan ösztönözni. A különleges rendeltetésű, védendő területeket ki kell vonni a Nemzeti Földalpból. Érvényt kell

szerezni és forrásokat kell biztosítani az elkészült Nemzeti Agrárkörnyezetvédelmi Programnak, tovább kell fejleszteni azt a környezetgazdálkodás irányába.

Végül más nemzetekhez hasonlóan gondolkozni kell a föld alkotmányos védelméről. Az OT résztvevői javasolják, hogy a következő találkozóig ad hoc munkacsoport foglalkozzon a földvédelem alkotmányba illesztésének kérdésével.

---

3. A környezeti nevelési szekció állásfoglalása

Erdei iskolák

Az erdei iskola nagyon hatékony és támogatandó nevelési-oktatási mód. Üdvözljük az Oktatási és a Környezetvédelmi Minisztérium azon szándékát, hogy hosszú távon valamennyi általános iskolás korú gyerek számára lehetővé kívánja tenni az ebben való részvételt. Javasoljuk annak kidolgozását, hogy miként lehet az erdei iskola a közoktatás része, mint néhány európai országban (pl. Dánia).

Jelenleg sajnos a szülők számára igen megterhelő a rájuk eső költségek fedezete. Javasoljuk más tárcák és önkormányzatok részvételét az erdei iskola programok támogatásában.

- Az Ifjúsági és Sport Minisztérium támogatási kereteire kiírt pályázatokban jelenjen meg a környezeti nevelési célok (pl. erdei iskola, környezetvédelmi táborok) támogatása.
- A szociálisan hátrányos helyzetű iskolák, családok, gyermekek erdei iskolai részvételének támogatására Szociális és Családügyi Minisztérium dolgozzon ki támogatási rendszert.
- Az Földművelés és Vidékfejlesztési Minisztériumhoz tartozó erdészetek is üzemeltetnek erdei iskolákat, anyagi nehézséggel küzdenek. Javasoljuk támogatásukat (épületek rendbe hozása, programvezetők fizetése), hogy szolgáltatásaikat kedvezményesen vagy ingyen tudják biztosítani az érdeklődő iskolák számára
- Felhívjuk a Gazdasági Minisztérium figyelmét, hogy az ifjúsági turizmus jogszabály és alap kialakításakor kiemelten vegyék figyelembe azt, hogy az erdei iskola és egyéb környezeti nevelési formák (tábor, tanulmányi kirándulások) az ökoturizmus egy speciális megjelenési formája, melyen tömegesen vesznek részt.
- Kérjük az Oktatási Minisztériumot és a Környezetvédelmi Minisztériumot, hogy vizsgálják meg annak lehetőségét, hogy az önkormányzatok miként tudják támogatni (támogatási alap, épület, szolgáltatás) a környezeti nevelési programokat, többek között a költséges erdei iskolát. Javasoljuk, hogy az önkormányzatoknál legyen környezeti nevelési alap (pl.: az éves költségvetés meghatározott része), amely elosztásában, pl. a helyi iskolákat és helyi környezetvédő szervezetek képviselőit is vonják be.

Kérjük az Oktatási Minisztériumot és a Környezetvédelmi Minisztériumot, hogy az országos erdei iskola program keretében tegye lehetővé a tájékozódást a pedagógusok számára az erdei iskolákról (program és szállás, ár), pl.: a nemzeti parkok igazgatóságain, kiadványokban, pedagógiai intézeteken, oktatóközpontokon, társadalmi szervezetek információs irodáin keresztül. A jelenleg kidolgozás alatt álló erdei iskola szolgáltatások minősítési rendszerének elkészítésében jelenleg is részt vesznek a civil szervezetek. Kérjük, hogy a rendszer működtetése folyamán az ellenőrzésbe is vonják be a civil szervezet képviselőit.

Egyéb környezeti nevelési lehetőségek

Kérjük a Minisztériumokat, hogy az erdei iskola prioritásként kezelése mellett támogassák a környezeti szemléletformálás egyéb formáit is, hiszen a szokásalakító tevékenységek kiindulópontja az

oktatási és egyéb intézmények környezete, az ott folyó tevékenységek (zöld iskola, zöld udvar, szelektív hulladékgyűjtés stb.)

Kerettanterv

Sajnálattal tapasztaltuk, hogy a kerettanterv kevés lehetőséget nyújt a környezeti nevelés számára.

Felhívás a civil szervezetek számára: a kerettanterv adta lehetőségekhez valamennyi tantárgyhoz ki kell dolgozni azokat a módszereket, tartalmakat, lehetőségeket, amelyek segítenek a pedagógusoknak a környezettudatos nevelés megvalósításában (NAT felülvizsgálat, fejlesztési követelmények meghatározása).

A környezeti nevelés helye felsőoktatásban

Törekedni kell arra, hogy a valamennyi pedagógiai vagy környezeti tudományokat oktató felsőoktatási intézmény minden hallgatója vegyen részt környezeti nevelési oktatásban, melynek elsősorban gyakorlati képzésnek kell lennie.

Szent István Egyetem – KGI

Aggódva figyeljük az egyetemen folyó eseményeket. Közös érdeknek tekintjük, hogy az intézet helyzete megnyugtatóan rendeződjön, maradjon meg a tudományos munka jelenlegi magas színvonalát biztosító háttérintézmény.

Az OM és a KöM környezeti nevelési együttműködése

Üdvözljük a támogatási rendszer átalakításának, a Szemléletformálás és az Oktatási keret összevonásának elvét a „Természetvédelmi és Környezetvédelmi kommunikáció megerősítése” bizottságba, de komoly problémának tartjuk a támogatási keret 260 millió forintos csökkenését a korábbi (két keret összesen) 800 millió forintos összegről.

Kérjük a természettudományos ismeretterjesztésben élenjáró sajtó (lapok, rádió, TV műsorok) támogatottságát tartamosan rendezni az érintett minisztériumok által (KöM, OM, NKöM)

A Herman Ottó Terv:

Támogatjuk, hogy a terv a környezeti tudatosság szintjének emelését kiemelt területként kezelje, s külön akciótervet rendel hozzá. A terv jelenlegi állapotában nem látjuk a megvalósítás garanciáit, ezért kérjük a továbbiakban felülvizsgálatát, módosítását a civil szervezetek bevonásával.

Köszönetünket szeretnénk kifejezni a környezeti nevelők nevében az Oktatási Minisztériumnak, hogy a tavalyi O.T. környezeti nevelési szekciójának állásfoglalására írásban válaszoltak. Bízunk benne, hogy állásfoglalásunkat az összes érintett minisztérium figyelembe veszi és a reméljük, hogy a jövőben még szorosabbá válik a minisztériumok és a civil szervezetek munkakapcsolata.

4.

A városok széttelépülése az agglomerációba

szekció állásfoglalása

Vác, 2001. április 30.

A településfejlesztésnek csökkenteni kell a rendszerváltás óta kialakult társadalmi különbségeket és fejleszteni kell a táji, természeti és társadalmi-kulturális értékeket. Az alábbi

elvek elfogadásáig az önkormányzatok ne hozhassanak határozatot a településszerkezeti tervek elfogadásáról:

1. Csak beépített területtel határos mezőgazdasági területet lehessen átsorolni.
2. Az egy hektárnál nagyobb terület átsorolása esetén szociális, környezeti és gazdasági hatástanulmányt legyen kötelező készíteni, amely műszaki, humán és kulturális infrastruktúra beruházási és üzemeltetési költségeit is számba veszi.
3. A társadalmi részvétel érdekében az ügyféli jogállás törvényi biztosítása minden településfejlesztést érintő ügyben.
4. A földvédelmi járulék visszatartó erejű emelése

Elengedhetetlenül fontosnak tartjuk az alábbi elvek mielőbbi elfogadását:

5. A városi életfeltételek javítása, különös tekintettel a rehabilitációra.
6. Használatból kikerült területek (barna zónák) beépítésének ösztönzése gazdasági és szabályozási eszközökkel.
7. Az építési és egyéb szakterületek jogkörének és forrásainak erősítése
8. A települési illetve kerületi önkormányzatok csak a Környezetvédelmi Programjuk elfogadása után folytassák építészeti szabályozási tevékenységüket.

* * *

Felhívás a Magyar Országgyűléshez a Budapesti Agglomeráció zöldterületeinek védelmében

A zöldterületek hatalmas mértékben felértékelődtek az egész nyugati civilizációban. Hosszú távon az ingatlantulajdonosoknak elemi érdeke, hogy a környezetükben minél több (fél)természetes, értékes zöldterület legyen. A városokból kitelepülés, az újabb és újabb zöldmezős beépítések, ipari- és kereskedelmi beruházások azonban nemcsak a zöldterületek pusztulásával járnak, hanem új infrastruktúra kiépítését is igénylik és hatalmas mértékben növelik a közlekedési igényeket. Mindez rendkívüli terheket jelent a nemzetgazdaság számára: a saját pénztárcánkon is tapasztalhatjuk, hogy az elmúlt évtizedben mekkorát nőttek a közüzemi díjak, a közlekedési kiadások, és ugyanakkor színvonalukkal egyáltalán nem lehetünk elégedettek. ha a jelenlegi folyamatok tartósulnak, akkor a meglévő hálózatot nemhogy korszerűsíteni, de még karbantartani sem fogjuk tudni, a díjak pedig továbbra meredeken emelkednek és az új területek ellátatlanok maradnak.

A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve egyeztetés alatt van. Budapest és 78 környéki település szerkezeti, területi, infrastrukturális, környezeti kérdéseinek összehangolása és a szabályozás törvényi szintre emelése lehetővé teszi majd, hogy a térségben élők hosszú távú gazdasági, társadalmi-kulturális és környezeti érdekei jobban érvényesülhessenek. A szabályozás korlátozná a helyi önkormányzatok lehetőségeit abban, hogy védendő zöldterületeket (beleértve a mezőgazdasági területeket) beépíthető területté soroljanak át.

Hasonló tervezet készült a Balaton térségében is, amelynek egyeztetése két évig tartott. Az egyeztetési időszakban építési moratóriumot rendeltek el. Nem valószínű, hogy a Budapesti Agglomeráció esetében – ahol az érdekütközések a balatoni térségnél jóval nagyobbak – az egyeztetés gyorsabban mehetne végbe.

Az érintett települési önkormányzatok egy része sajnos gyorsított ütemben igyekszik átsorolni a területeit oly módon, hogy mire a szabályozás hatályba lép, minél nagyobb terület kerüljön építési övezetbe. Ezért szükségesnek tartjuk, hogy az Országgyűlés haladéktalanul vessen gátat ennek a kedvezőtlen folyamatnak egy **terület-átsorolási moratórium** bevezetésével, amely a végleges szabályozás elfogadásáig maradna érvényben. A moratórium nem bénítana meg minden beruházást, csak az ingatlanspekulációt fékezne és segítene megóvni a megmaradt zöldterületeket.

A moratórium feltétlenül szükséges ahhoz, hogy megszüntesse egyes önkormányzatoknak az alapvető alkotmányos jogokat sértő tevékenységét. Az Alkotmánybíróság ugyanis

megállapította: „Az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezeti állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje.”

Budapest, 2001. május

---

5. A Váci Országos Találkozó „OT szabályzat” szekciójának javaslatai
(A módosítások *félkövér, dőlt* betűformátummal jelölve.)

**(MEGJEGYZÉS: AZ OT HATÁROZATKÉPTELENSÉG MIATT NEM TUDTA
ELFOGADNI!)**

A Magyarországon működő környezet- és természetvédelmi szerveződések együttműködésének formái és kölcsönösen elfogadott szabályai

I. AZ ORSZÁGOS TALÁLKOZÓ

Cél és feladat:

1. A magyar környezet- és természetvédelmi társadalmi szerveződések, évente legalább egyszer Országos Találkozót (a továbbiakban: OT) tartanak, ahol közös ügyeiket megvitatják és egyeztetik álláspontjaikat. Az Országos Találkozó jogosult küldötteket választani, beszámoltatni, megerősíteni vagy visszahívni és a következő évi feladataikat meghatározni.

Az OT résztvevői:

2. Az OT résztvevői:

- a) Minden Magyarországon környezet- és/vagy természetvédelmi céllal bejegyzett független, nem-kormányzat, politikai pártokhoz és gazdasági érdekcsoportokhoz nem tartozó, nem nyereségérdekelt, közérdekű tevékenységet folytató, helyi, térségi vagy országos működési területű társadalmi szervezet és szerveződés (például szövetség, egyesület, alapítvány), valamint
- b) minden olyan szerveződés, amely önálló jogi személyiséggel nem rendelkezik, de az előzőekben meghatározott feltételeknek egyéb tekintetben eleget tesz és amelyet az adott OT két teljes jogú résztvevője írásban ajánl (a fentiek együtt a továbbiakban: szerveződések).

3. Az OT-n minden szerveződés megkülönböztetés nélkül részt vehet és egy szavazattal rendelkezik.

4. Az OT-re történő jelentkezésnek - a szavazati joggal részt venni kívánó szerveződések esetében - tartalmaznia kell egy megbízólevelet, melyben a szerveződés vezetése megnevezi a szavazati jogot gyakorló személyt. Azon szerveződések esetében, amelyek a megelőző OT-n nem szerepeltek szavazati joggal, a megbízólevélhez csatolni kell:

- a) önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezetek esetén a bejegyzésről szóló bírósági határozatot,
- b) bejegyzés nélküli csoportok esetén két olyan szerveződés ajánlólevelét, amely ~~a megelőző~~ **az adott** OT-n szavazati joggal szerepelt.

5. Minden OT szervezője ~~az Egyeztető Fórummal megvitatva~~ három fős Mandátumvizsgáló Bizottságot delegál. A Mandátumvizsgáló Bizottság a megbízólevelek, a bejegyzésről szóló dokumentumok és az ajánlólevelek, valamint a mandátummal kapcsolatos egyéb írásos, névvel ellátott bejelentések vizsgálatát az OT meghirdetésekor kezdi meg. A Mandátumvizsgáló Bizottság az OT hivatalos megnyitását megelőzően írásban közreadja a megjelent, és általa igazolt, illetve megvitatásra javasolt mandátumú szerveződések jegyzékét. Javaslatát szükség szerint indokolja.

6. Az OT a napirend jóváhagyása előtt a szervezők által felkért levezető vezetésével megvitatja és közfelkiáltással erősíti meg, illetve veti el a Mandátumvizsgáló Bizottság javaslatait.

Az OT előkészítése és összehívása:

7. ~~Az OT vagy Egyeztető Fórum hívja össze a soronkövetkező OT-t, és az arra pályázók közül kiválasztja rendezőjét és helyszínét. Az OT az arra pályázó szervezetek közül kiválasztja a soronkövetkező OT rendezőjét és helyszínét. OT döntés hiányában az Egyeztető Fórum dönt ebben a kérdésben.~~
8. A soronkövetkező OT-t a megválasztott rendező szervezet hívja össze, valamint a rendezéssel járó minden feladat és felelősség ~~őket a rendezőket~~ terheli. A rendezők az általuk megrendezett OT iratait és címlistáját a soronkövetkező rendezők számára átadják. Az előkészületi munkálatokról a rendezők rendszeresen hírt adnak a szerveződéseknek.
9. Az OT részletes célját és napirendjét országos véleményfelmérés, valamint a rendezők által összehívott előkészítő tanácskozás(ok) alapján a szervezők az Egyeztető Fórummal megvitatva határozzák meg. Az OT napirendjére *az ügyrendi kérdések kivételével* csak olyan előterjesztés kerülhet, amelyet a résztvevőknek legalább tíz nappal a kezdési időpont előtt írásban kiküldtek.
10. A rendezők az OT-re legkésőbb annak kezdete előtt két hónappal minden szerveződést meghívnak. A meghívás a szerveződések fellelhető legteljesebb címjegyzékére és a megelőző OT résztvevőinek címére küldött meghívólevélben és sajtóközleménnyel történik.
11. Rendkívüli OT összehívására kerül sor, ha - témamegjelöléssel - a mandátummal rendelkező szerveződések *harmine húsz* százalékánál több írásban kezdeményezi az Egyeztető Fórumnál.

Az OT működése:

12. Az OT-n szekciókra és plenáris ülésekre kerül sor.
13. Az OT plenáris ülése határozatképes, ha az OT-n megjelent és szavazattal rendelkező szerveződéseknek legalább 50 %-a a teremben tartózkodik.
14. Az OT döntéseit és állásfoglalásait általában nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozz. A szavazás eredménye IGEN, ha a teremben tartózkodó és szavazattal rendelkező szerveződéseknek legalább 50 %-a + 1 fő IGEN-nel szavazott. NEM, ha a teremben tartózkodó és szavazattal rendelkező szerveződéseknek legalább 50 %-a + 1 fő NEM-mel szavazott, más esetben nincs döntés.
15. Abban az esetben, ha legalább tíz szavazati joggal rendelkező szerveződés kéri, az OT egyszerű szótöbbséggel dönt a titkos szavazás elrendeléséről.
16. A választás levezetőire, a jegyzőkönyvvezetőkre és a hitelesítőkre, a 3-3 főből álló Jelölő és Szavazatszámoló Bizottságra, valamint a 3 főből álló Mandátumvizsgáló Bizottság tagjaira ~~az Egyeztető Fórum és~~ a rendezők *egyetértést kialakítva* tesznek javaslatot, és az OT választja meg őket.
17. A szekciók munkájuk menetét maguk határozzák meg. ~~ülésükről emlékeztető készül.~~ Ha a résztvevő szerveződések többsége *aláírásával szavazatával* kifejezi egyetértését, akkor állásfoglalásaik OT állásfoglalássá válnak.

II. KÜLDÖTTEK

1. Cél és feladat:

18. Az OT-n résztvevő szerveződések célkitűzéseik megvalósítása érdekében adott esetben igényt tarthatnak arra, hogy küldöttállítási lehetőséget kapjanak az állami, kormányzati és önkormányzati szervezetek környezet- és természetvédelmi kérdésekkel foglalkozó fórumain.
19. Az OT-hez, vagy az Egyeztető Fórumhoz érkező javaslatok és felkérések (a képviselő biztosításának indokait a kezdeményezőnek meg kell fogalmazni és írásban közölni) alapján -

országos egyeztetés után - kerülnek kiválasztásra azok a fórumok ahová célszerű küldöttet delegálni.

2. Küldöttek választása Országos Találkozóán:

20. Az OT plenáris ülése egyszerű szótöbbséggel állást foglal az alábbi kérdésekben:

- a) Eleget tesz-e az OT az adott felkérésnek,
- b) Amennyiben igen, az OT megválasztja a küldötteket, jóváhagyja azok felhatalmazását, megbízásának idejét és kötelezettségeit.

~~21. A küldött megbízatása megfigyelői vagy szavazati jogú lehet. A megfigyelői jogú küldöttnek részvételi és hozzászólási joga van az adott testületben. A küldött megbízatása 2 OT ciklusra (kb. 2 évre) szól, kivéve, ha a felkérés tartalma ettől eltér, vagy az OT másképp határoz.~~

22. A küldöttekre jelölést benyújtani írásban lehet a Jelölő Bizottság tagjainál. ~~A jelölésnek maximum egy oldalban tartalmaznia kell a jelölés indoklását, vagy a küldöttnek javasolt személy pályázatát.~~ A Jelölő Bizottság minden jelölést előterjeszt, valamint a jelölő szervezetek megjelenítésével állítja össze a jelölő listát. ~~Küldött lehet az OT által választott szervezetből delegált állandó személy.~~ A küldöttválasztás alapvető szempontja a társadalmi szervezetek küldetésének hatékony érvényesítése. Küldött jelentős bizalmat élvező, széles körben tájékozott személy lehet.

23. Egy személy legfeljebb két testületben lehet küldött.

24. Egy szervezetből egy testületbe egynél több tag nem választható, ~~kivéve kivéve, ha a jelöltek~~ országos szakszövetségekben, hálózatokban való ~~közös tagság egyszerre tagok~~. Vita esetén az OT egyszerű többséggel dönt, hogy mely szerveződés tekinthető kivételnek. Az OT megvitatja a jelölő listát, egyszerű szótöbbséggel, nyílt szavazással módosíthatja, majd nyílt szavazással véglegesíti és elfogadja azt.

25. A küldöttek megválasztása egyenként, az OT plenáris ülésén, általában ~~nyílt titkos~~ szavazással történik. A legtöbb szavazatot kapott jelölt a küldött.

3. Küldött állítása két OT közötti időszakban:

26. A szerveződések postán (ajánlott levélben, megcímezett válaszborítékkal) kérdőívet kapnak az Egyeztető Fórumtól a következő kérdésekkel:

- a) Eleget tegyenek-e a szerveződések az adott felkérésnek:
- b) ha igen, akkor mi legyen a küldött jogköre (megfigyelői vagy szavazati jogú)
- c) személyi javaslatok, indoklás,
- d) szükségesnek tartják-e országos tanácskozás összehívását a kérdésben.

27. Ha a legalább három hetes határidőre választ adók több, mint fele NEM-mel válaszol az első kérdésre, az Egyeztető Fórum tájékoztatja a javaslattevőt az elutasító döntésről.

28. Ha a határidőre választ adók több mint fele IGEN-nel válaszol a d) kérdésre, akkor az Egyeztető Fórum országos tanácskozást hív össze. Egyéb esetben az Egyeztető Fórum a beérkezett javaslatok alapján dönt a jogkörről és a küldött személyéről. A döntésének alapjául szolgáló kérdőívek összesítését a szerveződéseknek egy hónapon belül megküldi. Az eredeti kérdőíveket az Egyeztető Fórum által megjelölt helyen bárki megtekintheti.

29. Mindkét esetben a döntés előtt konzultálni kell a javasolt személyekkel arról, hogy az adott jogkörrel tudják-e vállalni a megbízatás ellátását.

4. A küldöttek működésének elvei:

30. A küldött feladatait köteles az OT felhatalmazása alapján ellátni.

31. A küldöttek működésük során kötelesek tiszteletben tartani a szerveződések mozgásterét, önállóságát és függetlenségét, valamint a különvéleményeket. A szerveződések nevét csak írásos felhatalmazás esetén használhatják fel.
32. A küldöttek minden felmerülő kérdésben kötelesek egyeztetni az adott szakterületen működő azon szervezetekkel, akik ezen szándékukat írásban kifejezik.
33. A küldöttnek elsősorban az adott témakörben tevékenykedő szerveződések és hálózatok, valamint az azok által elismert szakértők véleményére, állásfoglalására kell támaszkodnia. Széleskörű véleményfeltárás után, különösen indokolt esetben rendkívüli OT összehívása kezdeményezhető. ~~A küldött az ülésekre lehetőleg vigyen magával szakértőt.~~
34. A küldött tevékenységéről köteles a szerveződések a szokásos információs csatornákon rendszeresen tájékoztatni. A küldöttek kötelesek közzétenni **szakmai önéletrajzukat**, rendszeres elérhetőségük idejét és módját.

5. Küldött visszahívása két OT közötti időszakban:

~~35.~~ Ha **egy küldött** tevékenységével kapcsolatban két OT közötti időszakban elégedetlenség alakul ki, a küldött visszahívható, ha az előző OT-n résztvevő szerveződések ~~30%-nál~~ **20%-nál** több írásban, az **Egyeztető Fórumnál** kezdeményezi. ~~, amelyet az Egyeztető Fórumhoz nyújtanak be.~~

36. A szerveződések postán (ajánlott levélben, megcímezett válaszborítékkal) kérdőívet kapnak az Egyeztető Fórumtól a következő kérdésekkel:

- a) Visszahívják-e a szerveződések az adott küldöttet,
- b) ha igen, akkor mi legyen a visszahívás indoka
- c) szükségesnek tartják-e országos tanácskozás összehívását a kérdésben.

37. Ha a legalább három hetes határidőre választ adók több, mint fele NEM-mel válaszol az első kérdésre, az Egyeztető Fórum tájékoztatja a javaslattevőt az elutasító döntésről.

38. Ha a határidőre választ adók több mint fele IGEN-nel válaszol a c) kérdésre, akkor az Egyeztető Fórum országos tanácskozást hív össze. Egyéb esetben az Egyeztető Fórum a beérkezett javaslatok alapján dönt a jogkörrel és a küldött személyéről. A döntésének alapjául szolgáló kérdőívek összesítését a szerveződéseknek egy hónapon belül megküldi. Az eredeti kérdőíveket az Egyeztető Fórum által megjelölt helyen bárki megtekintheti.

III. AJÁNLÁS AZ ORSZÁGOS TALÁLKOZÓK KÖZÖTTI IDŐSZAKRA

1. Környezet és természetvédő szerveződések programegyeztető konferenciája.

39. A konferencia célja az országosan jelentős programok közötti információcsere biztosítása.
40. Negyedévente kerülhet sor összehívására. A konferencia összehívását, rendezését - előre meghatározott napirend alapján - mindig az előző konferencián megbízást kapott szervezet végzi. Első alkalommal az OT hívja össze és kiválasztja - az arra jelentkezők közül - rendezőjét.
41. A konferencián - az egyeztető fórumon történő jelentkezés alapján - mindenki részt vehet - aki országosan jelentős programot indít vagy működtet.

2. Környezet- és természetvédő szerveződések egyeztető fóruma

42. Az egyeztető fórum célja, hogy a résztvevők kicseréljék tapasztalataikat, megvitassák a mozgalom aktuális kérdéseit, döntsenek közös fellépésről, akciókról, és kialakítsák az együttműködés gyakorlatát.

43. Minden hónapban sor kerülhet összehívására, ahol a szerveződések egyeztetik elképzeléseiket, önkéntesen vállalt közös tevékenységről és együttes akciók indításáról dönthetnek. Kölsönösen felismert érdekeik alapján munkacsoportokat alakíthatnak, amelyek kötelesek munkájuk eredményéről tájékoztatni a résztvevőket.
  44. Az egyeztető fórumon mindenki részt vehet, aki vállalja az ezzel kapcsolatos útiköltségeket és kötelezettségeket (felkészülés, közös tevékenység, vállalt feladatok teljesítése). Munkája nyitott, az együttműködés pedig csak a különböző szervezetek és szerveződések bekapcsolódási szándékától és lehetőségeitől függ.
  45. Az egyeztető fórum működtetésének feltételeit az egyeztető fórumon résztvevő szerveződések által elfogadott szervezet biztosítja. A pártatlan működtetést bárki biztosíthatja, amennyiben azt önkéntesen vállalja, és a szerveződések részvételükkel elfogadják. Működésének garanciája a szerveződések részvétele.
  46. *A programegyeztető konferencia és az egyeztető fórum működését a személyes kapcsolatokon, a nyilvánosságon, a példamutatáson alapuló és mások függetlenségét és önkéntességét tiszteletben tartó módszerekkel valósíthatja meg. Küldetése hogy a szervezetek és szerveződések egymás véleményét és cselekedeteit rendszeresen megismerve - alakíthassák ki együttműködésük gyakorlatát.*
-

6.

Nemzeti Parkok
szekció állásfoglalások
Vác, 2001. április 29.

1. A magyar zöld (civil) szervezetek állásfoglalása a Tisza vízgazdálkodási kérdéseivel kapcsolatban

A környezet- és természetvédő szervezetek 2001-es Országos Találkozója a Tisza és mellékfolyói hegyvidéki szakaszára tervezett völgyzárógátas tározók megvalósítását ellenzi, és azok helyett számunkra is biztonságosabb megoldásként a síkvidéki szakaszon medren kívüli vésetározók kialakítását, és ahol az lehetséges a hullámtér kibővítését javasolja. Továbbá kérjük a Kormányt, hogy ezen elképzelésünket nemzetközi szinten és határon túli folyószakaszon is csak ilyenek támogassa.

Az Országos Találkozó – vízminőségvédelmi, ökológiai és gazdasági okokból – nem ért egyet a Duna-Tisza csatorna létesítésével, és a csongrádi vízlépcső megépítésével. Ezért kéri a Kormányt, hogy az Országos Területrendezési Törvény tervezetét ennek figyelembevételével módosítsa.

2. A magyar zöld (civil) szervezetek állásfoglalása a tervezett nemzeti parkok létrehozásával kapcsolatban

A környezet- és természetvédő szervezetek 2001-es Országos Találkozója szerint nem szabad teret engedni annak a törekvésnek, hogy hazánkban a természeti értékek megőrzését a nemzeti parkok számának növelésével érjük el. A magyarországi természeti értékek a Természetvédelmi Törvény betartásával, illetve a természetvédelemre fordítható források növelésével, célirányos és hatékony felhasználásával kell biztosítani.

A környezet- és természetvédő szervezetek állásfoglalása, hogy a további nemzeti parkok létesítésénél a kormányzati szervek vegyék figyelembe a Világ Természetvédelmi Unió (IUCN) ajánlásait.

Kérjük továbbá a szakminisztériumot, hogy a nemzeti parkok létrehozásával kapcsolatos szakmai javaslatokat bocsássa a mozgalom rendelkezésére.

3. A magyar zöld (civil) szervezetek állásfoglalása a Dráva horvát szakaszára tervezett novo virjei erőműről

A környezet- és természetvédő szervezetek 2001-es Országos Találkozója támogatja a Magyar Kormány azon törekvését, amely a Dráva térségében tervezett magyar folyószakasz élővilágára jelentősen negatív hatást gyakorló, novo virjei vízierőmű megépülésének megakadályozására irányul.

---

7. A csomagolóeszköz hulladékok kezelésének helyzetéről A Környezet- és Természetvédő Szervezetek 2001. évi Országos Találkozásának állásfoglalása

Az Országos Találkozó tiltakozik az ellen a folyamat ellen, amely az Európai Unióhoz történő csatlakozás ürügyén a csomagolóeszköz hulladékok kezelésére vonatkozó szabályozás fellazítása érdekében folyik.

1. Elfogadhatatlannak tartjuk, hogy a termékdíjakról szóló törvény módosításánál továbbra is szavatolják a kötelező kezelési arányt elérő kibocsátók **teljes termékdíj mentességét**.
2. Tiltakozunk a **kombinált csomagolások egyneművé minősítése** ellen, és hogy az eldobó csomagolások visszagyűjtésének igazolásánál az újratölthető csomagolások visszaváltását is számításba lehet venni.
3. Elfogadhatatlan az is, hogy a Kormány **5 éves halasztást** kért még az EU-elvárások minimumában meghatározott visszagyűjtési és újrahasznosítás arány teljesítése alól is.
4. Aggályosnak tartjuk, hogy a Környezetvédelmi Minisztérium nyíltan is felvállalja a **csomagolóeszközök környezetvédelmi termékdíjának** rövid időn belüli **megszüntetését**, mert nyilvánvaló, hogy a helyette tervezett „licencdíjas” változat, a csomagolóipar anyagi ellenérdekeltsége miatt, a hulladék-megelőzési törekvések és a betétdíjas rendszerek teljes felszámolásához vezet. A kizárólagosan gyűjtésre koncentráló, hasznosítási háttér nélküli rendszerek hosszabb távon kommunális hulladékégetők építésére és a hulladékok exportjára ösztönöznek.
5. Tiltakozunk az ellen is, hogy a csomagolóeszközök szelektív gyűjtésére szolgáló **rendszerek önálló életet éljenek**, azokat a nem-csomagolási hulladékok gyűjtésétől különválasszák, valamint hogy kialakításuk és működtetésük költségét a lakossági és önkormányzati forrásokkal összemoszák, ezáltal is mérsékelve a csomagolóipar terheit.
6. Nem értünk egyet azzal, hogy **egy bizonyos érdekcsoport rendelkezzen a tagjain kívüli körből származó forrásokkal** vagy az állam által másoktól beszedett termékdíjakkal, bírságokkal is. Ezért a körön kívüli vállalkozásoktól és az importból származó források állami újraelosztását hosszú távon is fenn kell tartani.
7. Egyetértünk viszont azzal, hogy a jövőbeni szabályozásnak biztosítania kell **az önszerveződés szabadságát** és azok mentesítését a termékdíjas kötelezettség alól, akik kibocsátásuk visszagyűjtését és igazolt hasznosítását saját maguk, vagy egy önálló hasznosító szervezet útján megoldják.
8. Elfogadhatatlan, hogy a termékdíjas, vagy licencdíjas jogszabályok mellőzzék az **újrahasználat ösztönzését**. Mivel a csomagolóipar kizárólag az eldobó csomagolások

visszagyűjtésében érdekelt, **javasoljuk egy**, kizárólag betétdíjas és újrahasználatos csomagolások visszagyűjtését és elterjesztését koordináló **kezelő szervezet létrehozását**.

9. Meggyőződésünk, hogy a csomagolóeszköz hulladékok mennyiségének csökkentésére ható szabályozáshoz a csomagolási hulladékokról szóló kormányrendeletet, a betétdíjakról és a visszavételi kötelezettségekről szóló kormányrendeletet egyidejűleg és **egymással összhangban** kell életbe léptetni.

Vác, 2001. április 30-án

8.

Klímavédelem

1. Az eddig meghatározott klímavédelmi lépéseket végre kell hajtani, továbbiakat kell meg határozni, egy működőképes, integrált klímastratégia kialakítása érdekében!
2. Felül kell vizsgálni, hogy a klímavédelmi stratégia megfelelően magas szabályozási szinten van-e!
3. Az államigazgatás kapcsolódó területein érdemi kapacitásépítést, feladat- és hatáskör meghatározást kell megvalósítani.
4. Az összes érintett tárca bevonásával, tisztázott hatáskörök alapján, rendszeres egyeztetésekkel, tárcaközi együttműködés alakítsa a magyar klímavédelmi stratégiát.
5. A kormányzatnak, államigazgatásnak teljesebb társadalmi tájékoztatási kötelezettsége legyen!
6. A zöld(civil) szervezeteket be kell vonni a klímavédelmi stratégia alakításába.
7. Rendszeres - különleges eseménynél alkalmi - kerekasztal-tárgyalásokat kellene gyakorlattá tenni, az érintett minisztériumok, egyéb államigazgatási szervek, szakértők, zöld(civil) szervezetek részvételével.
8. Tisztázni kell az érintett területekért felelős államigazgatási szervek hatáskörét, és kötelezettségeit, úgy, hogy ne alakulhasson ki egy szerven belül érdekellentét.
9. A (ki)alakuló éghajlatvédelmi stratégiát a változó körülmények miatt rendszeresen felül kell vizsgálni.
10. A klímavédelmi stratégiát az egyéb prioritásoknak megfelelően kialakított programokkal összhangban kell kialakítani. (Azokat pedig a klímavédelemet figyelembe véve kell (ki)alakítani.)
11. Legyenek nyilvánosak, véleményezhetőek a kormányrendeletben előírt hatástanulmányok szempontjai megvalósítás előtt, és eredményei megvalósítás után.
12. Meg kell vizsgálni, és figyelembe kell venni a hazai éghajlatvédelmi stratégia és a további részszabályozás kialakításában, az egyéb nemzetközi egyezményekkel (Pl. biodiverzitásról, ózonvédelemről) való kapcsolatot is.
13. A globális felmelegedést, és éghajlatváltozást elsősorban, mint környezeti problémát kell tekinteni, kiegészítve, hangsúlyt adva természetesen társadalmi-, gazdasági következményeinek.
14. Magyarország számára a cél a minél nagyobb ÜHG kibocsátás csökkentés, ne a minimális (6%-os) céloknak való megfelelés legyen.
15. Mindenképpen a hazai intézkedéseket kell előnybe részesíteni.
16. Magyarországnak a a kormány szándéknyilatkozata alapján (is), fel kell készülnie a Kiotói Jegyzőkönyv ratifikálására.
17. Az államigazgatási kapacitásépítés és a zöld(civil) szervezeteknek a tárgyalásokba való fokozott bevonásával lehetőség szerint növelni kell az ország aktivitását a nemzetközi klímátárgyalásokon.
18. Fel kell gyorsítani az egyes, Magyarország számára is releváns, kiotói mechanizmusok szabályozásának kialakítását.
19. A környező országokkal az ágazati külpolitikai tárgyalások során a klímavédelmi kérdések kapjanak helyet a napirendben.

20. Ki kell dolgozni az ún. közös végrehajtás szabályozását, egy a magyar preferenciákat tükröző kritériumlistát, ill. projektértékelési , engedélyezési szempontrendszert.
21. Egyértelmű magyar állásfoglalás kell a szennykezési jogokért kapható kreditek (akár túlteljesítés miatt kibocsátási jog kereskedelemben, akár a közös végrehajtásból származóak megosztása) kérdésében.
22. Meg kell vizsgálni, hogy a magyar klímavédelmi stratégia milyen viszonyban van az EU kapcsolódó elveihez, szabályozásaihoz, forrásaihoz.
23. Az ágazati (mezőgazdaság, energia szektor, közlekedés stb.) fejlesztési tervekbe be kell építeni a klímavédelmi szempontokat is.
24. A Kormány nevezze meg, különítse el azokat a forrásokat, amelyekből elérhetőek a klímavédelmi célokra szán összegek.

9. Állásfoglalás a Danone ügyében

A tanácskozás résztvevői elítélik a nemzetközi cégoriások globális piac kiépítésére, a termelés és az elosztás központosítására irányuló törekvéseit. A fenti - a multinacionális cégek természetéből fakadó- törekvések óhatatlanul súlyos környezeti problémákkal terheltek, melyeket tovább fokoz a nemzetközi tőke szociális és társadalmi érzéketlensége.

Különösen élesen jelentkezett mindez a győri kekszgyár estében, ahol a Danone cég a munkavállalói érdekképviselői rendszer gyengességét kihasználva, a magyar fogyasztók tradicionális értékvilágát semmibe véve és feltehetően a Versenyhivatalt megfélemlítésével szerzett tulajdont.

Az ügy nem várt fordulata, hogy az eddig erőtlen hazai munkavállalói érdekképviselői szolidaritási megmozdulásokkal, a multik által lesajnált magyar fogyasztók pedig országos bojkottal válaszoltak. A gyár bezárására készülő Danone visszavonulni kényszerült és tárgyalóasztalhoz ült. Ebben a hirtelen többszereplőssé vált helyzetben kérjük az országos és győri felelősöket, hogy a Danone-nal folytatott tárgyalások eredményeit írásban rögzítsék, és abban kötelezően jelenítsék meg a versenyhivatali határozatban foglalt hosszú távú fejlesztési és piackiépítési vállalásokat. Kérjük, hogy a tárgyalásokba egyenlő félként vonják be a gyár dolgozóinak érdekképviselői szervét is.

Jelen Állásfoglalást elfogadó szervezetek megállapodnak abban,

- hogy az ügy többoldalú megállapodással történő lezárásáig változatlanul tovább szervezik a Danone termékek elleni országos fogyasztói bojkottjukat, együttműködve a Danone által Európa többi országában tervezett gyárbezárások elleni bojkott szervezőivel.
- hogy a további hasonló esetek megelőzése, a hatékonyabb mozgalmi koordináció és a sokoldalú fellépés érdekében gyors reakciós munkacsoportot alakítanak.

Vác, 2001. április 30-án.

A bizottsági szavazás eredménye:

1. Országos Környezetvédelmi Tanács

1 fő

2 érvénytelen

108	Dr. Fülöp Sándor	EMLA
14	Enyingi Tibor	Sokoró Alapítvány

2. KAC „fejlesztési keret” - Tárcaközi Bizottság**3 fő**

120	Szilágyi László	HUMUSZ
75	Tanyi Anita	Levegő Munkacsoport
73	Priksz Gábor	E-misszió
40	Köszörüs Zoltán	HITVK
38	Vargha Márton	Duna Kör
21	Fenyvesi Csaba	Mecsekszabolcsi Környezet- és Érdekvédő Egyesület

3. KAC közcélú keret (a) - környezetvédelmi cél**2 fő**

79	Lajtmann Csaba	Reflex
77	Rittenbacher Ödön	Életfa Szövetség
61	Horváth Balázs	Göncöl Szövetség
36	Koltai Ottó	Életminőségért Környezetvédelmi Alapítvány

4. KAC közcélú keret (b) - természetvédelmi cél**2 fő**

98	Haraszty László	WWF
86	Sallai R. Benedek	NIMFEA
56	Galambos István	Sziget Környezetvédő Egyesület, Zirc

5. KAC közcélú keret (c) - szakmapolitikai programok kidolgozása, előkészítése**2 fő**

113	Beliczay Erzsébet	Levegő Munkacsoport
111	Gyulai Iván	Ökológiai Intézet

6. KAC közcélú keret (d) - környezetvédelmi és természetvédelmi információs rendszerek fejlesztése és működtetése**2 fő**

1 érvénytelen

95	Estók Bertalan	Életfa Szövetség
94	Bojtos Ferenc	Körlánc Szegedi Munkacsoport
51	Zsarnóczay István	ZSMTE

7. KAC közcélú keret (e) - környezetvédelmi és természetvédelmi kommunikáció erősítése**2 fő**

102	Cselószki Tamás	E-misszió
-----	-----------------	-----------

101	Labancz Györgyi	Természetes Életmód Alapítvány
34	Moys Zoltán	Göncöl Szövetség

8. KAC közcélú keret (f) - környezetvédelmi és természetvédelmi társadalmi szervezetek és mozgalmak környezetvédelmi programjainak, kezdeményezéseinek támogatása **3 fő**

89	Mester Zsolt	Natura Környezet- és Természetvédelmi Közösség
81	Breuer László	Pangea Egyesület
80	Hajtman Ágnes	Levegő Munkacsoport
51	Tömöri László	E-misszió
43	Molnár Antal	HITVK
19	Szili Zsolt Ákos	ETKE/LAKSZ

9. KAC közcélú keret (g) - stratégiai koordináció erősítése, az EU integráció elősegítése **2 fő**

84	Schmuck Erzsébet	MTVSZ
57	Kiszel Vilmos	Göncöl Alapítvány
54	Mészáros Péter	Magyar Közlekedési Klub
21	Kerényi Szabina	ZÖFI
8	Cz. Horváth László	CASTOR Természetvédelmi Alapítvány

10 KAC közcélú keret (h) - környezetvédelmi és természetvédelmi kutatás-fejlesztési feladatok **2 fő**

83	Szendi Gábor	Esztergomi Környezetkultúra Egyesület
66	Dr. Kóbor József	Pécsi Zöld Kör
63	Bakó Botond	Tölgy Természetvédelmi Egyesület
25	Bérczes Viktória	Dunántúli Környezetvédelmi Szövetség

11. Termékdíj - Csomagolóanyag Bizottság **2 fő**

91	Lajtmann Csaba	Reflex
84	Lugosi Bea	HUMUSZ
70	Nagy Tamás	HUMUSZ

12. Cédrus Bizottság **1 fő**

120	Köszörűs Zoltán	HITVK
------------	------------------------	--------------

13. Génbizottság**4 fő**

125	Dr. Vida Gábor	Védegylet
119	Máray Géza	Biokultúra Egyesület/Vidék Parlamentje
119	Móra Vera	ETK
118	Gyulai Iván	Ökológiai Intézet

14. Fenntartható Fejlődés Tárcaközi Bizottság**2 fő**

113	Kocsis Anikó	Ökorégió Alapítvány
110	Schmuck Erzsébet	MTVSZ

15. Magyar Televízió Közalapítvány**1 fő**

1 érvénytelen

108	Szili Zsolt Ákos	ETKE/LAKSZ
-----	------------------	------------

16. Duna Televízió Kuratóriuma**1 fő**

92	Cselószki Tamás	E-misszió
30	Csóka Imre	HITVK

17. Magyar Rádió Kuratóriuma**1 fő**

2 érvénytelen

86	Tömöri László	E-misszió
37	Kerényi Szabina	ZÖFI

18. Kerékpáros koordinációs Bizottság**1 fő**

120	Kelemen Zoltán	Két Kerékkal Kevesebb Egyesület
-----	----------------	---------------------------------

19. Országos Területfejlesztési Tanács**1 fő**

118	Farkas István	MTVSZ
-----	---------------	-------

Szent László Király - Szintéziskirály

Gondolatok az 1000 éves Vác ünnepén a két ezredforduló gondolkodási rendszerének átrétegződéséről (A 2001 április 30-i váci Ökumenikus Istentiszteletre)

Bérczi Szaniszló, Természet- és Környezetvédő Tanárok Egyesülete

Üdvöz légy dicsőséges Szent László király, mondja a középkori templomi ének. Arany János verse elmondja, hogyan érezték jelenlétük a szent királyt a középkorban, honvédő harcok idején. Mi az új ezredfordulón azt keressük, mit adhat Szent László király a ma emberének.

Az ember testből és lélekből áll. Igaz ez a nemzetre is. Az ember nem egymagában él, hanem nemzete, társadalma szervezetében. A nemzet testét, az országot, az államot, 1000 éve Szent István király szervezte meg. De Szent László királyhoz kapcsolja a népi emlékezet azt, hogy ő volt az, aki megformálta az ország lelkét.

Magyarország története a távoli múltba nyúlik vissza. A Népvándorlás után több sztyepei állam része volt a Kárpát medence. Hunok, avarok szervezték, s ehhez csatlakoztak 670 körüli honfoglalásukkor az onogurok, s a romlásnak indult maradékot Árpád honfoglalói 1100 éve újrászervezték. Szent István megkoronázásával, ezer éve, hazánk királyság lett, s tagja az európai nemzetek közösségének. Ha először erről, az ezer évvel ezelőtti Európáról s benne a Magyar Királyság megszervezéséről gondolkodunk, akkor röviden azt mondhatjuk: Szent István korszerű kétrétegű államot szervezett. Ennek mintájául szolgált a 800 évvel korábban létrehozott Pápaság és Német-Római Birodalom kétrétegű szerkezete. Kristó Gyula régi oklevelek ezreit kutatta át, s ezek alapján írta meg könyvét arról, hogyan szervezte párhuzamosan István király az állami vármegye rendszert és az egyházmegye rendszert. Ez a kétrétegű állam tudott aztán ellenállni a történelem viharainak.

Miért áll közelebb mégis a népi emlékezethez Szent László? Mert ugyanilyen rövidséggel, ahogyan Szent Istvánról szóltunk, Szent László a korszerű gondolkodási rendszert adta népének. Nevét azért kapcsoljuk fémjelzőül az Árpád-kori Magyar Királyság korához, mert ő volt a régi és új gondolkodási rendszert összekapcsoló, egyesítő, gondolkodó lélek és cselekvő ember, ő volt a Szintéziskirály. Két nagy gondolkodási rendszer korszak-határán élt. A régit természeti műveltségnek nevezhetjük. Az újat a gondolkodási rendszerében új kereszténység jelentette.

Ha egy példán kellene megmutatnunk e szintézis lényegét, akkor a Képes Krónika egyik iniciáléját és történetét idézhetnénk föl. Ez azt a jelenetet örökítette meg, amikor Géza király és Szent László a váci monostor helyét jelöli ki. Szent Lászlónak látomásában a csodaszarvas jelent meg, agancsain égő gyertyákkal, s a Dunába ugrott. De Szent László azt mondja, hogy a szarvasnak szárnyai vannak, tehát az az Úr angyala volt. A látomás kétféle olvasata egy, az égi üzenet megfogalmazható az új nyelven is. Szent László alakját ezzel az összhangteremtő képességével együtt örzi a néphit.

A régi műveltség gondolkodási rendszere

A népvándorlás és honfoglalás kori régészeti leletek, a kódexek, oklevelek lapjai és a templomok ritkán fennmaradt freskói mellett a román kori épületfaragások azok, amelyek legtöbbször megőrizték a kereszténység előtti régi mítikus gondolkodásból. Így van ez egész Európában.

Az ezer évvel ezelőtti európai államokat szervező keresztény gondolkodási és államszervezési rendszer különféle hagyományú népeket fogott össze. E népek egy része korábban más és más műveltségi közösségek tagja volt. Hagyományukat össze kellett építeniük az új gondolkodási formákkal. Ennek a hagyomány-ötvözdésnek, gondolkodási rendszer átrétegződésnek egyik szép példáját szolgáltatják a román kori templomok, s különösen a román kori templom kapuin megfigyelhető faragások. Együtt mellett szerepelnek ezeken az ősi jelképek az Agnus Dei-vel, az Isten Bárányával. De előfordulnak a régi mítoszok önállóan is, mint például a Nibelung Ének Szigurd mondájának egy szakasza a hylestadi norvég fatemplom kapuján, vagy nálunk az ősi sztyepei mítoszt is őrző Szent László legenda templombelsőiben, freskókon. Griffek és indák, évkoszorúkat napot holdat nyelő sárkányokkal, vadászatok és varázslatok szerepelnek e kapukon, s még a híres sztyepei állatküzdő is előfordul közöttük, igaz, nem nálunk a Kárpát-medencében, hanem Kvidinge, skonei dán falucska oroszánokkal őrzött kapujának timpanonján. Ez a román kori építészet egész Európában az egyik alapréteg a művelődéstörténetben.

A régi korok műveltségéből ránk maradt részletek gyakran mítikus megfogalmazásúak. A magyar népmesék ismeretkincse rendkívül gazdag, s ma sem lehet sokmindent tömörebben kifejezni, mint ahogy népmeséinkben: "Jótett helyébe jót várj!" Az emberi élet nagy eseményeiről szól sok sok tanítás bennük. Néprajzkutatók föltárták, hogy sok mese, elsősorban az ún. tündérmesék, az évkörré rendezettek (Jankovics Marcell, Pap Gábor). Ez érthető, mert az égi kalendárium volt egykor az éves tevékenységek menetének a tervlapja, melyre a fontosabb teendőket följegyezték. Ezt a följegyzést

gyakran jelképes, mítikus formában tették. De a "Jótett helyébe jót várj!" közmondás lényege mást is jelent. Ez az Aranyeső, szurokeső mesében tettekre bontva is megjelenik. Mái érvényes olvasata, hogy **a jót a természet létezőivel is cselekednünk kell**. A jó leány a kutya lábából kihúzza a tuskét, megszabadítja a kemencét a kenyerektől, melyek már megsültek, leszedi az érett körtefát. Egyetemesebb e régi kor cselekedet-példája a mainál.

A mostani ezredforduló nagy változásai a világban és Szent László király uralkodói példája csaknem ezer évvel ezelőtt, az akkori nagy váltáskor ráirányítja a figyelmünket a gondolkodási és cselekvési rendszerekre. A régi korok műveltsége - a mából visszatekintve - osztatlan műveltség. Még egybeötvözve őrzi azt a tudást, amit a közösségek a világról, az életről, a helyes cselekvésről, az élet céljairól szereztek. Érteni akkor fogjuk az ősi világgépet, ha bele tudjuk képzelni magunkat a korabeli életbe. A modern régészet már kitűzte ezt a célt, s legjobban László Gyula munkáiból ismerhetjük ezt a programot. Ne csak tárgyak együttese legyen a föltárt régészeti anyag, egy sír, egy házalap, egy ősi hulladékgyűjtő anyaga, csontjai, veretei, hanem szólaljon meg az élet ezekből a köznapi és ünnepi tárgyakból.

Régi korok évezredet átfogó gondolkodási rendszerei, mint valamiféle geológiai közzettetek fekszenek a műveltségek rétegei között. Olyan egy ilyen műveltségi rendszer, mint a koordináta-rendszer a fizikában. Könnyen érthető az, amit mondani akarunk, ha ennek keretei között fogalmazzuk meg. De a józan ész és a szeretett, a távoli ősök tisztelete segít az értelmezésben.

A gondolkodási és cselekvési rendszerek az élet súlypontjainak lassú de folyamatos eltolódásával módosulnak. De korszakváltások idején lökészerűen alakultak át. A tömbös szerkezet a távoli, élesen elváló rétegek közötti határokat teszi jól fölismerhetővé. A közösség gondolkodási rendszerére is megfigyelhetünk evolúciós törvényszerűségeket.

Szent László korának gondolkodási rendszer váltása és a mai között még egy nagy átrétegződés figyelhető meg. Ez a kereszténység gondolkodási rendszerére következő természettudományos rendszeréé. Hogy a kereszténységből nő ki, az abban figyelhető meg legjobban, hogy egyik központi gondolata az egyetemes természeti törvény. (Jáki Szaniszló) A természettudományos rendszer gazdagabb a természet leírásának pontosságában, s szegényebb az embernélküliségében. S a következő váltás már a miénk. Az ipari-technológiai-ökológiai rendszer átalakítja a természeti környezetet, úrszondákkal a világűrbe emelkedik, megszervezi az élet számos területét. Visszatért az ember a gondolkodási rendszerbe, de csak mint a természet nagy áramlásainak része: mint termelő és fogyasztó. Czákó Gábor szépen bemutatja ezt az embernélküliséget a gazdaságkorban.

Ha mi most Szent Lászlótól szeretnénk tanulni, akkor keressük az ő útját. Ma is fontos a szintézis-teremtés tudása. Ma is az a gondolkodási rendszer a helyes, amely az ember helyét madáchi küzdőként jelöli ki a tevékenységekben. Ha a Földgolyó méretét el is érte az ipari méretű termelés és hírközlés, csak az egyes ember lelke teszi a munkát egésszé, az életet teljessé. Az élet teljessé tételéhez pedig lehet, hogy régebbi korok természetisztelőbb világlátásához kell visszatérnünk. Ez a személyes felelősség ma is benne van a Jótett helyébe jót várj tanításban.

Összegzés

Az előttünk élt műveltségi közösségek ismereteiket először mítikus világgépben összegezték. A művészeti alkotások gazdag forrásai e hagyománynak. A kereszténység ember és közösségközpontú gondolkodási rendszerét az európai királyságokban megszervezett élet örökölte ránk. A kereszténység gondolkodási rendszerében egyik központi elv az egyetemes törvény. Ez lehetett az egyik alapja, s erre épülhetett föl a természettudományos gondolkodási rendszer. Mára még egyetemesebb szintézist építünk, gépi rendszerekkel, világméretű információs kapcsolatokkal és működésekkel. Méltán gondolunk tisztelettel és szeretettel az Árpád korból mindmáig élő emlékezetű Szent László királyra, aki az akkori gondolkodási szintézis szervező királya volt.

Ábrák:

1. ábra. Itt most két jelenetet láthatunk belőle: alul az üldözéssel párvialalt, fölül a pihenés jelenetét, s mindkettőt megkettőzve. Az alsó kép Kakaslomnicról való, részlet. A felső szibériai aranylemez és Szentpétervárott van kiállítva az Ermitázsban.

2. ábra. Az itt bemutatott freskósorozat Kakaslomnicon, a templom sekrestyéjében látható. (Elmosódott részleteit szemlélve egészítettem ki a rajzot, amikor Fabriczy Anikóval és Szili Istvánnal 1988 nyarán személyesen is láthattam.) A kakaslomnici sorozat csak a középső három jelenetet tartalmazza. De a legenda freskója a Kárpát Medencében több, mint húsz helyen megvan még, ha töredékesen is néhány. Sokan keresték, rajzolták, összegyűjtötték őket. Legismertebbek Rómer Flóris, Huszka József és László Gyula rajzai róluk. Jankovics Marcell és László Gyula könyvet is írt a Szent László legendáról és a falképciklusokról. Fél száz helyen tudjuk vagy sejtjük ma is ezt a freskó sorozatot. A Szent László legenda, régészeink (Nagy Géza, László Gyula) kutatásai szerint, egy nagy eurázsiai mítoszt őriz. A Szent László legenda eseményei hét jelenetbe vannak sűrítve a freskókon: 1. Indulás Váradról, 2. Csatajelenet: a két sereg összecsap, 3. Szent László király lován üldözi, és fegyverrel vív párbajt a kunnal, 4. Lóról szállnak és gyalogosan folytatják a küzdelmet, birokra kelnek, 5. A leány a szent királyt segítve átvágja a kun Achilles inát, 6. A legyőzött kun vitézt lefejezik, 7. A szent király, a leány ölébe hajtva fejét, pihen. Élete, honvédő harcai, mitikus alakja, csodás tettei alkalmassá tették Szent László személyét arra, hogy az ismert mitikus cselekmény hőseként is, és a keresztény gondolkodási rendszer államszervező királyaként is egyesítse a régi és új világlátást. Ezért műveltségegyesítő királyunk ő.

3. ábra. Átrétegződést találunk a magyar királyok Szent Koronáján, mely a kereszténység jelképrendszerét hordozza, de szerkezete más kort és tájat őriz. A szibériai sámánkorona szerkezetét keresztben elhelyezett két félabroncs és az azokat átfogó teljes abroncskorona adja. Az abroncsok találkozási pontjaira jelképertékű tárgyakat erősítettek. Legtávolabbi előfordulása az ilyen keresztpántos, csomópontjain díszített abroncskoronának egy koreai korona a Kr. u. 5. századból, mely a Tokiói Nemzeti Múzeumban látható.

Irodalom:

Bérczi Szaniszló (1993): A műveltség rétegződése: Gondolkodási és cselekvési rendszerek. TKTE, Budapest

Bérczi Szaniszló, Bérczi Katalin, Bérczi Zsófia (1999): Szent László kifestő. TKTE - Piremon, Vámospércs

Bérczi Szaniszló, Bérczi Zsófia, Bérczi Katalin (1998): Románkori templomkapuk. TKTE - Piremon, Vámospércs

Czakó Gábor (2000): Aranykapu - Boldog Salamon király. Igen Egyesület Kiadása, Budapest

Diószegi Vilmos (szerk.) (1971): Az ősi magyar hitvilág. Gondolat Kiadó, Budapest

Gerevich Tibor (1938): Magyarország románkori emlékei. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest

Jankovics Marcell (1987): Csillagok között fényességes csillag. Képzőművészeti Kiadó, Budapest

Jéki Szaniszló (1998): A tudomány megváltója. Szent István Társulat, Budapest

László Gyula (1988): A honfoglaló magyar nép élete. Múzsák Könyvkiadó, (Reprint kiadás), Budapest

László Gyula (1993): A Szent László-legenda középkori falképei. Budapest

Petz György: Jelenések 1074, Vác

2001. április 28-i változat

(összesen 223 másodperc)

I. „jelenet”

Narrátor

Történet

Stella Leontin beszédének végére megjelenik a Bandérium Mogyoród felől, a beszéd végeztével előrelépdél az oltár alá, rendben állnak, a hercegek leszállnak a lóról, majd tanakodva felmennek az oltár jobboldalához.

- Vidisti aliquid? - Nihil.
- Láttál-e valamit? - Semmit.

Reflektor felgyullad,
korona aláereszkedik

- Bátyám, az Úrra esküszöm,
az Ő angyala szállt alá ...

Ecce angelus Domini descendit de celo
portans coronam auream in manu sua
et impressit capiti tuo ...

Angyal kilép az oltár mögül, majd
hátról Géza feje fölé tartja a
koronát (a hercegek
beszélgetnek)

... az Ő angyala szállt alá
A kezében arany koronát
hozott neked: győzelmi jelt -
Salamon az országunkból
legyőzve, számkivetve
futamodik; koronája,
királysága téged illet.
Megadatik a győzelem!

... certus sum, quod nobis victoria donabitur ...

Vidisti aliquid? Nihil?
Láttál-e valamit? Semmit?

- Öcsém, László, oltalmazó
Úristenünk ha velünk lesz,
s teljesül a látomásod,
ezen a helyt az ő szentséges
Szűz anyjának, Máriának
székesegyházat építetek ...
De most harcra hív a zászló,
Salamon, Vid hadra keltek.

(70 másodperc)

II. „jelenet”

Narrátor

Történés

A Bandérium rendezetten elvonul Mogyoród irányába és eltűnik, magnóról és helyben
csatazaj hallatszik
Cinkota, s Mogyoród felől
jöttek egyre, hírek jöttek.

Audisti aliquid? Hallottál valamit?

- László fogadalma szerint
szent Mártonnak házat emel ...
- Harc előtt meg lándzsájára
kecses jószág, jó előjel,
egy felriadt hölgymenyét fut,
s kebelében lel védodut.

-Mogyoródnál hadicselként
a két herceg zászlót cserélt:
Géza helyén, kit Karcagnál
Salamon már majd lebíra,
helyibe most Lászlót talál!
László-félő bösz Salamon ...
ijedtében, zavarában
amikorra észbe kapott,
hadserege szerteszakadt,
maga meg a kincstárával
német oltalmába futott.

- A csatában számos talján,
cseh, német és magyar vitéz
sebet kapott és elhullott.
Egyként siratta a holtat
László herceg (ki úgy ragyog,
mint ködből a hajnalcsillag,
rút homályok elűzője)
most megsirat minden holtat.

Audisti aliquid? Hallottál valamit?

A Bandérium vágatában, illetve, erőltetett menetben visszajön, rendezetten megáll az oltár
alatt.

(73 másodperc)

III. „jelenet”

Narrátor

Történés

- Választott királya lettél
Fejérvárott a magyarnak;
kedves bátyám, jó királyom,
itt vagyunk újra, hol egykor
remete Vác vén tanyája,

s látomásom emlékhelyét
jelzi Péter apostolnak
„Kösziklának” köegyháza.
- Én még adós király vagyok,
adósa az Szűzanyának ...
„Szarvasra”,

Reflektor rávilágít a

az alak magasan maga előtt tart egy gyertyákkal feldíszített szarvasagancsot (a gyertyákat egyszerre kell meggyújtani), az oltártól jobbra a bozótnál,
De ni! ott egy órjás szarvas,
fejékében mennyi gyertya,
mintha volna nap-hold-csillag ...
Elindul az erdő felé,
majd megáll egy minutumra,
lábát veti ott egy helyben,
a vitézek rányilaznak ...

A „Szarvas” lassan hátrafelé

húzódik, közben megáll, aztán megy tovább, majd a gyertyák és a reflektor hirtelen kihúny.
mire eltűn a Dunában,
s vége is a látomásnak ...
Láttad öcsém? Láttad, láttad?

- Nem szarvas volt, bizony mondom,
(non cervus, sed angelus Dei ...)

hanem Isten angyala volt.

- És szarvában égő gyertyák?,

mondjad, mit jelentenek mondd!

- Nem agancsok voltak: szárnyak,

nem gyertyák, de: fénylő tollak;

s ahol lábát megvetette,

biztos fundusát jelezte

Boldogságos Szűz Máriának

templomát, hogy ott emeljék.

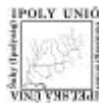
Vidisti aliquid, Testvér ...

A Bandérium utat nyit magának és ellépdel északi irányba, a székesegyház felé.

(80 másodperc)

Szervezők:

Göncöl Szövetség

Ipoly Unió

Pest Környéki Madarász Kör

Pangea Egyesület

Tölgy Természetvédelmi Egyesület

A lebonyolításban részt vett még a GATE Zöld Klub is.

Kiadja:

Göncöl Szövetség
2600-Vác, Ilona utca 3.
tel.: 27/512-030, fax: 27/512-040
drótposta: goncol@zpok.hu
honlap: www.goncol.hu

Felelős kiadó: Breuer László – elnök, Göncöl Szövetség

Szerkesztette: Kurucz Márta – Ipoly Unió

Fotók: Magyarkúti Gergely

Készült a KöM és az Ökotárs Alapítvány támogatásával.

Nyomtatás: Kucsák Könyvkiadás és Nyomda, Vác

Megjelent: 350 példányban.

Vác, 2001. szeptember 28.

**.....
.....**
.....

endezvényt támogatja:

Környezetvédelmi Minisztérium – KAC „h” keret

Imre Zsolt országgyűlési képviselő,
Vác város millenniumi tanácsnoka

Karacs Teréz Középiskolai Kollégium

OTTO Magyarország Környezetvédelmi Kft., Vác

Ökotárs Alapítvány

Madách Imre Művelődési Központ

Táncsis Mihály Mezőgazdasági
Szakközépiskola Kollégiuma